Onderzoeksresultaten werkgroep Maatschappelijke Voorzieningen

Ruimtelijke Koers

VISIE OP DE MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN IN DE RUIMTELIJKE KOERS

Inhoudsopgave

1. Inleiding 2
2. Domeinbeschrijving en huidig beleid 4
3. Trends en ontwikkelingen 6
4. Ambities 8
5. Huidige situatie maatschappelijke voorzieningen 10
6. Autonome ontwikkeling maatschappelijke voorzieningen tot 2023 15
7. Betekenis ruimtelijke ontwikkelrichting(en) voor maatschappelijke activiteiten en accommodaties 17
8. Indicatie benodigde voorzieningen op basis van ruimtelijke modellen uit de Ruimtelijke Koers 19

1. Voorzieningenkaart Houten 24
2. Aanbod maatschappelijke voorzieningen per 1 januari 2019 25
3. Ruimtelijke modellen en genormeerde oppervlakte per ontwikkelingsmodel per Voorziening 26

Bijlage: Ruimte voor sport in Houten

Werkgroep voorzieningen Ruimtelijke Koers

1 Inleiding

Aanleiding

In het kader van de Ruimtelijke Koers wordt onderzocht of de gestelde ambitie van het college, het realiseren van 4.300 – 5.300 tot 2040 mogelijk is. In deze notitie wordt ingegaan op de implicaties voor de maatschappelijke voorzieningen. Voorts wordt een voorlopig beeld geschetst van het toekomstige vraag en aanbod van voorzieningen en activiteiten. In de op een later moment vast te stellen “Visie op maatschappelijk vastgoed” en het nieuwe “Integraal Huisvestingsplan Onderwijs”(oplevering begin 2020) zal een verdere uitwerking van de vraag en het aanbod van maatschappelijke voorzieningen plaatsvinden.

Relatie met Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

Het Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP) is een huisvestingsplan van de gemeente samen met de schoolbesturen. Het IHP vormt het beleidsmatig kader voor huisvesting van de onderwijsvoorzieningen in de gemeente Houten. Het informeert over de beschikbare voorzieningen en de omvang van de in de komende jaren noodzakelijke huisvestingsvoorzieningen voor het onderwijs.

De leerlingenprognose is een belangrijke basis voor het IHP. Indien er sprake is van ruimtelijke ontwikkelingen (woningbouw) kan dit van invloed zijn op de leerlingenprognoses en dus de huisvestingvoorzieningen voor onderwijs.

Voor het nieuw op te stellen IHP is het van belang te weten waar en hoeveel woningen worden gerealiseerd en voor welke doelgroep. Op grond daarvan kan een leerlingenprognose worden opgesteld waarmee kan worden vastgesteld welke gevolgen de ‘Ruimtelijke Koers’ heeft voor het al dan niet stichten van extra scholen.

Opgave

Eén van de randvoorwaarden voor een leefbare, complete stad is een divers en hoogwaardig voorzieningenniveau. Bewoners hebben behoefte aan (maatschappelijke) voorzieningen voor hun ontwikkeling, gezondheid, ter ontspanning of als vangnet. Nabijheid van basis- en middelbare scholen, jeugd-, zorg-, en basisvoorzieningen, kunst & cultuur, groen-, speel- en sportvoorzieningen zijn cruciaal voor de kwaliteit van leven en een samenhangende sociaal-ruimtelijke structuur in ontwikkelgebieden en de bestaande stad. In een ‘complete’ stad heerst een goede balans tussen wonen en niet-wonen.

Maatschappelijke voorzieningen en accommodaties zijn geen doel op zich maar een middel om de leefbaarheid en participatie in de gemeente Houten te versterken. De voorzieningen maken het mogelijk dat hier activiteiten kunnen worden georganiseerd/ontplooid. Naast een inventarisatie van de huidige voorzieningen en beleidsontwikkelingen is het in het kader van de Ruimtelijke Koers noodzakelijk om vooruit te kijken naar de demografische, huishoudensontwikkeling en de ruimtelijke ontwikkelingsrichtingen die in de koers worden uitgewerkt en wat de implicaties hiervan zijn voor de maatschappelijke voorzieningen en accommodaties.

In eerste instantie wordt in deze notitie het beeld tot 2023 geschetst vanuit de autonome situatie. Voor de periode daarna geven de nieuw op te stellen visie maatschappelijk vastgoed en het nieuw op te stellen Integraal Huisvestingsplan Onderwijs meer inzicht. Deze zullen uiterlijk eind 2020 worden opgeleverd. De uitwerking van de Ruimtelijke Koers zal in de visie en de uitwerking van het IHP worden meegenomen. Deze notitie beschrijft een grove indicatie van hetgeen gewenst dan wel noodzakelijk is op het vlak van de maatschappelijke voorzieningen.

Leeswijzer

- H2. De variëteit aan maatschappelijke voorzieningen (welzijn, ontmoeting, sport, cultuur, zorg, etc.) in 2019 wordt belicht. Om welke voorzieningen gaat het: de domeinomschrijving en huidig beleid.

- H3. Trends en ontwikkelingen. In dit hoofdstuk worden een vijftal relevante trends beschreven, vervolgens wordt ingegaan op de te tot en met 2023 te verwachten patronen c.q. wenselijke maatschappelijke voorzieningen.
- H4. In dit hoofdstuk worden de ambities beschreven die voortkomen uit gemeentelijke beleidsstukken en/of besluiten.
- H5. In dit hoofdstuk wordt het huidig gebruik van de maatschappelijke voorzieningen beschreven.
- H6. In dit hoofdstuk wordt de autonome ontwikkeling tot 2023 beschreven. Daarnaast wordt een confrontatie van het aanbod in 2019 en gemaakt van het de verwachte vraag in 2023 beschreven.
- H7. In dit hoofdstuk wordt de betekenis van de conceptuele ruimtelijke modellen (uit de Ruimtelijke Koers) voor maatschappelijke voorzieningen beschreven
- H8. In dit hoofdstuk worden de financiële consequenties beschreven van de gekozen ruimtelijke ontwikkelingrichting(en) voor maatschappelijke voorzieningen.

2 Domeinbeschrijving en huidig beleid

In dit hoofdstuk worden de verschillende domeinen die we onder maatschappelijke voorzieningen verstaan beschreven (onderwijs, kunst en cultuur en sport). Daarnaast wordt het huidige beleid ten aanzien van die domeinen kort geschetst.

Onderwijs

De gemeente heeft als wettelijke taak om te voorzien in de onderwijshuisvesting voor het primair en voortgezet (speciaal) onderwijs. De stichting van scholen, het instituut, is daarentegen voorbehouden aan de minister. De stichtingsnorm van een basisschool is afhankelijk van het aantal inwoners per km2 oppervlakte van de gemeente; hoe dichter bevolkt, hoe hoger de norm. Dit geldt tevens voor de opheffingsnorm. De huidige stichtingsnorm voor Houten is 242 leerlingen, de opheffingsnorm bedraagt 145 leerlingen. De schoolbesturen hebben wettelijke mogelijkheden om scholen onder de opheffingsnorm in stand te houden met het toepassen van een gemiddelde schoolgrootte. De minimale omvang in Houten is 23 leerlingen. Daaronder zal de bekostiging door het Rijk worden beëindigd.

Primair onderwijs bestaat uit basisonderwijs en speciaal basisonderwijs. Voortgezet (speciaal) onderwijs en speciaal basisonderwijs zijn bovenwijkse voorzieningen. Voor het voortgezet onderwijs en het basisonderwijs zijn normen opgenomen in de gemeentelijke huisvestingsverordening. Bovenop de landelijke wetgeving hanteert de gemeente voor de onderwijshuisvesting de Verordening voorzieningen onderwijs en het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2016-2020.

Basisonderwijs

De basisschool is een buurtvoorziening. Voor deze voorziening is beschikbaarheid in de directe omgeving van de plek waar kinderen wonen, van belang. Dat betekent dat in elke wijk waarin woningen worden gerealiseerd, bekeken moet worden op welke wijze de daaruit voortvloeiende onderwijsbehoefte wordt vormgegeven.

Voor de realisatie van nieuwe basisscholen ligt een ambitie om kindcentra te realiseren. Zie ambities in hoofdstuk 4.

Voortgezet onderwijs

Het voortgezet onderwijs is een bovenwijkse voorziening. Hierbij is een verkeersveilige bereikbaarheid van belang. Voor het voortgezet onderwijs zijn de normen met betrekking tot omvang in relatie tot het leerlingaantal per opleiding uitgewerkt in de huisvestingsverordening.

Speciaal onderwijs

Ook het speciaal onderwijs is een bovenwijkse voorziening, met dien verstande dat dit onderwijs ook een regiofunctie heeft. Het speciaal (basis) onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs kennen geen uniforme normen. Deze onderwijssoort kent een grote diversiteit. De normen voor omvang in relatie tot aantal leerlingen zijn uitgewerkt in de huisvestingsverordening.

Kunst en Cultuur

Cultuur heeft een intrinsieke, sociale en economische waarde voor de Houtense gemeenschap. Het culturele veld bestaat uit een veelheid aan organisaties en particulieren die elk voor zich en gezamenlijk sinds jaar en dag veel voor Houten tot stand brengen. In de Cultuurvisie 2017 zijn de speerpunten bepaald voor de verdere ontwikkeling op het gebied van cultuur in Houten. Deze speerpunten zijn te vatten in drie overkoepelende thema's:

1. We maken het actief beoefenen van cultuur voor alle inwoners toegankelijk.

Het actief beoefenen van cultuur speelt een belangrijke rol in de sociale en cognitieve ontwikkeling van kinderen en jongeren. Dit geldt ook voor volwassenen. Cultuur kan ook een ingang zijn tot gezond en actief blijven, ontmoeting en zingeving.
We focussen daarbij op het wegnemen van financiële en psychologische drempels. Leidraad daarbij is keuzevrijheid voor onze inwoners.

2. We stimuleren de inzet van cultuur op andere terreinen.
Cultuur staat niet op zichzelf, maar kent vele kanten en raakvlakken met andere domeinen. Omdat cultuur kan verrassen en mensen andere inzichten biedt kan cultuur andere beleidsdomeinen ondersteunen.

3. We borgen en verbeteren de huidige culturele infrastructuur.
Een goede culturele infrastructuur is randvoorwaardelijk voor het bloeiende culturele leven in Houten. Het borgen en verbeteren hiervan vergt voortdurend aandacht.

De cultuurvisie sluit aan op de toekomstvisie Houten 2025. De principes "We stellen de mens centraal", "We waarderen verschillen" en "We bouwen voort op ons ruimtelijk DNA" komen terug in diverse speerpunten. De principes worden toegespitst op de rol die cultuur daarin kan spelen en wat daarvoor nodig is.

Sport
De gemeente heeft geen wettelijke taak om te voorzien in ruimte voor sport en bewegen. Dit laat onverlet dat de gemeente vanuit haar autonome verantwoordelijkheid voorziet in:

- Gemeentelijke binnensportaccommodaties;
- Ruimte voor sport en bewegen in de openbare ruimte;
- Ruimte voor (anders-)georganiseerde buitensport.

Binnensportaccommodaties (sporthallen en zwembad)
De realisatie van nieuwe sporthallen wordt in bijna alle gevallen gekoppeld aan de aanwezigheid/realisatie van scholen voor voortgezet onderwijs (qua oppervlakte vertegenwoordigt een sporthal het equivalent van 3 gymzalen). De realisatie van de kleinere binnensportaccommodaties (gymzalen) volgt de benodigde gymcapaciteit van primair onderwijs.

Zowel sporthallen als zwembaden zijn bovenwijkse voorzieningen en voor wat betreft de vestiging zijn naast het benodigde draagvlak, ook de combinatiemogelijkheden en een evenwichtige spreiding over de stad belangrijke factoren.

Sport in de openbare ruimte
Sport in de openbare ruimte is bij uitstek een buurtgebonden voorziening en wordt altijd binnen het plangebied gerealiseerd. Het streven is naar dubbelgebruik van de ruimte. De gerealiseerde openbare ruimte (stenig en groen) is ook geschikt voor sportief gebruik, spelen en bewegen.

Dit kan op verschillende manieren stedenbouwkundig of landschappelijk worden vormgegeven; door bijvoorbeeld routes, trap- en speelveldjes, bootcampterreinen en uitdagende trappen of hoogteverschillen die al dan niet onderdeel van een park zijn.

Ruimte voor (anders-) georganiseerde buitensport
Bij de berekening van ruimtevraag voor buitensportareaal wordt uitgegaan van gemiddelde referentiecijfers voor de drie grootste verenigingssporten (voetbal, hockey en tennis). Op grond van woningaantallen en verwachte bevolkingssamenstelling wordt de behoefte aan velden voor deze sporten berekend. Nadeel daarvan is de beperking in type/soorten sporten en de vastgeklinkte verhouding (in grootte) tussen sporten onderling.
Het is van belang om in planvorming tijdig voldoende sport-ruimte op te nemen, maar ook ruimte te laten deze bottom-up, in overleg met sportaanbieders en bewoners, in te vullen.

Geografisch gezien heeft Houten de buitensportvoorzieningen (incl. een aantal sporthallen) voornamelijk geclusterd aan de rand van de stad.

3 Trends en ontwikkelingen

In relatie tot maatschappelijke voorzieningen zijn een aantal trends en ontwikkelingen van belang. Een aantal trends en ontwikkelingen versterken elkaar of hangen met elkaar samen.

Demografie

In de komende decennia is er in Houten sprake van zowel dubbele[1] vergrijzing als van ontgroening[2].

Zowel enkelvoudig als in relatie tot andere trends, heeft dit effect op de mate waarin specifieke voorzieningen in Houten aanwezig moeten zijn. Denk aan scholen (basis en voortgezet), maar ook aan sportvoorzieningen (binnen en buiten). Of aan voorzieningen gericht op oudere inwoners.

In meerdere documenten en op meerdere momenten, bijvoorbeeld tijdens de Dag van Ruimte (maart 2017) is aangegeven dat toekomstige woningbouw zich o.a. moeten richten op ouderen. Dit zou betekenen dat er mogelijk ook meer voorzieningen gericht op ouderen nodig zouden kunnen zijn. Maar Houten heeft ook inwoners van andere leeftijden, die weer behoefte hebben aan andersoortige voorzieningen.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de leeftijdsopbouw in leeftijdscategorieën (bevolkingsprognose februari 2020). Bij deze prognose is rekening gehouden met het woningbouwprogramma zoals opgenomen in de Ruimtelijke Koers (dus in totaal 5.800 waarvan 4.800 woningen in de ontwikkelgebieden en 1.000 woningen uit bestaande planvoorraad).

	2001	2010	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2040
0-14	9168	10547	9530	9407	9332	9244	9146	9085	9270	10293
15-74	25480	34967	37937	38482	38848	39020	38997	39052	39701	40328
75+	1329	2109	2671	2751	3025	3225	3420	3626	4856	7568
Totaal	35977	47623	50138	50640	51205	51489	51563	51763	53827	58189

Passend zelfstandig wonen

Als gevolg van de decentralisaties gaat het aantal intramurale zorgplaatsen aanmerkelijk dalen. Dit geldt zowel voor de GGZ- als voor de ouderen- jeugdigen en gehandicaptenzorg. Gevolg; mensen wonen langer zelfstandig of gaan voor ’t eerst of opnieuw dit doen. Deze ontwikkeling vraagt niet alleen aandacht vanuit het perspectief van wonen en zorg, maar zeker ook vanuit de kwantiteit en kwaliteit van het voorzieningenniveau. En, niet te vergeten de inrichting van de openbare ruimte.

Technologische ontwikkelingen

De technologische ontwikkelingen staan niet stil. Relevante voorbeelden in het kader van deze notitie ten behoeve van de Ruimtelijke Koers zijn bijvoorbeeld:

De toename van het online winkelen
Omdat bijvoorbeeld ook supermarkten hierop inspelen, betekent dat mensen ook als ze minder mobiel zijn, toch de dagelijkse boodschappen thuis krijgen bezorgd.

De introductie van zelfrijdende auto’s
Anno 2019 staat het zelfrijdend vervoer nog in de kinderschoenen. Maar het is niet ondenkbaar, dat dit in het komend decennium gaat veranderen. Er vanuit gaande dat dit het geval is, betekent dat inwoners, mits aangesloten op het zelfvoorzienende systeem, worden gehaald en gebracht zonder tussenkomst van andere personen. De mobiliteit van een deel van de inwoners wordt daardoor vergroot.

De grotere impact van robots in ons dagelijks leven
Wat voor het zelfrijdend vervoer geldt, is ook van toepassing op de betekenis van robotica in ons dagelijks bestaan.

[1] De toename van het aantal 80-plussers binnen de categorie 65-plussers.
[2] Afname van het aantal jongeren

Toenemende technologie in de zorg.
Deze ontwikkelingen dragen er aan bij dat mensen in een aantal gevallen langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Echter, alleen de inzet van technologische middelen zal niet voldoende zijn. Intermenselijk contact geeft voor bijna iedereen de meeste betekenis aan de kwaliteit van het eigen leven.

Voor een 'persoonlijke overheid' en in relatie tot technologische ontwikkelingen, is laaggeletterdheid een aandachtspunt. Dit in de wetenschap dat volgens landelijke cijfers, anno 2017, 1 op de 9 inwoners laaggeletterd is. Een groot deel daarvan behoort tot de 18+ autochtone Nederlander.

Behoefte aan nabijheid

Hoewel bij veel mensen de gedachte nog leeft dat de samenleving individualistischer wordt, is er tegelijkertijd sprake van behoefte aan collectiviteit. In het kader van deze wordt de term 'glokalisering' geïntroduceerd. Daarmee wordt aan de ene kant bedoeld dat we, als we dat willen, online verbonden kunnen zijn met de rest van de wereld. Maar dat aan de andere kant voor veel mensen de behoefte lijkt te groeien, om tegelijkertijd ook verbonden zijn met de eigen straat of buurt. In dat verband hebben (maatschappelijke) voorzieningen een relevante functie; ze maken fysieke ontmoeting mogelijk. Wijkvoorzieningen worden zo dicht mogelijk bij de inwoner georganiseerd.

Participatiesamenleving

Met het noemen tijdens de Troonrede van 2013 van het begrip 'participatiesamenleving' introduceerde Koning Willem Alexander een bouwsteen voor de decentralisaties van 2015. De kern (in ieder geval voor de WMO) hiervan is, dat mensen omzien naar elkaar en geacht worden langer zelfstandig thuis te wonen. En niet onbelangrijk een terugtredende overheid en burgers die geacht worden, steeds meer verantwoordelijkheid te dragen. Ook voor de eigen leefomgeving.

Vragen bij deze trends zijn;

- Waar is de gemeente als lokale overheid anno 2019 nog wel verantwoordelijk voor en wat 'laat ze los'?
- En 'hoe' wordt er los gelaten?
- Hoe wordt omgegaan met groepen mensen die minder of niet in staat zijn voor zichzelf te zorgen?
- Heeft deze trend betekenis voor het lokale voorzieningenniveau?

4 Ambities

De in dit hoofdstuk vermelde ambities komen onder meer voort uit gemeentelijke beleidsstukken en/of besluiten.

Multifunctionaliteit van gemeentelijk vastgoed

Het streven naar multifunctionaliteit van gemeentelijk vastgoed maakt een groot deel uit van de gemeentelijke ambities. Het collegeprogramma stelt daarover: “We komen tot een visie op het multifunctioneel gebruik van gemeentelijke accommodaties voor zowel sport als welzijns-, cultuur- en schoolgebouwen”.

Inclusieve samenleving

Houten gaat uit van een inclusieve samenleving waarin iedereen tot zijn recht komt en op een gelijkwaardige manier deelneemt aan de maatschappij. Om verschillende doelgroepen te kunnen bedienen, moet er vooral aandacht zijn voor het verbeteren van gezamenlijk ruimtegebruik en de zorglogistiek. Geen diensten meer voor specifieke zorggroepen, maar zoveel mogelijk meervoudig gebruik door verschillende groepen inwoners. Dat leidt ook tot meer flexibiliteit van ruimtegebruik en een efficiënte inzet van middelen. Invoering van inclusief onderwijs is een verdere verbijzondering en heeft tevens gevolgen voor de onderwijshuisvesting.

Opzetten kindcentra

De raad heeft het manifest “Passend onderwijs passend maken in Houten” in 2018 ondertekend. Doelstelling is dat alle kinderen, als het kan, naar het regulier onderwijs gaan. Dit heeft gevolgen voor de onderwijshuisvesting. Niet zozeer in de omvang, maar wel hoe die onderwijshuisvesting wordt vormgegeven. Hierbij valt onder te denken aan meerdere kleinere instructieruimten.

De gebouwen zijn geschikt voor de opvang van kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar. De kinder- en peuteropvang hebben sinds jaren een prominente plek in het vormgeven van de doorgaande leerlijn in de voorschool en in het primair onderwijs. Financiering van de huisvesting van kinder- en peuteropvang vindt buiten de middelen van onderwijshuisvesting plaats. Hier ligt geen gemeentelijke taak. De kinder- en peuteropvang organisaties, de schoolbesturen en de gemeente werken nauw samen in het bieden en uitwerken van mogelijkheden binnen de onderwijshuisvesting. Een verdere uitwerking zowel op het vlak van huisvesting als financiering vindt plaats in het integraal Huisvestingsplan.

Duurzaamheid

Vanaf 1 januari 2021 moeten alle nieuwe gebouwen in Nederland bijna energieneutrale gebouwen (BENG) zijn. Met het oog op de voorbeeldfunctie die schoolgebouwen vervullen is er de ambitie naar de vorming van volledig energieneutrale gebouwen. Of volledig energieneutrale schoolgebouwen haalbaar zijn hangt mede af van het onderzoek door de schoolbesturen en de gemeente in het kader van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (gereed begin 2020).

Beweegstimulerende schoolomgeving/gezonde schoolpleinen

Er dient een praktische balans worden gevonden tussen de verharding van schoolpleinen en de hoeveelheid groen. Naast de diversiteit in het spelen en spelen in contact met de natuur dragen groene schoolpleinen ook bij aan natuurlijke afwatering op schoolpleinen.

De jeugd moet verleid worden tot lichamelijke activiteiten. In een zandbak spelen of aan een rekstok hangen is niet meer toereikend.

Ook hier zijn goede mogelijkheden voor dubbelgebruik van de ruimte op het schoolplein, bij overdag een speelstraat en ’s avonds parkeerterrein. Maar ook meer mogelijkheid voor sport en bewegen voor bewoners.

Sociaal culturele centra ontwikkelen in een multifunctioneel concept

Bij de ontwikkeling van sociaal cultureel centra in Houten wordt uitgegaan van een multifunctioneel concept.

Het meest voor de hand liggende concept is het combineren van een sociaal cultureel centrum met een onderwijsinstelling.

De huidige bezetting van de bestaande sociaal culturele centra in Houten-Noord is laag tot erg laag. Dit is inefficiënt en biedt onvoldoende de gelegenheid voor ontmoeting (beleidsdoelstelling uit de gemeentelijke nota Inkleuring). De accommodaties zijn grotendeels afgeschreven, hetgeen een kans biedt voor een nog nader te bepalen herontwikkeling.
Om een ontmoetingsplek in de wijken Noordwest en Noordoost te realiseren, is een beheermodel nodig dat gepaard gaat met schaalvergroting van de sociaal culturele centra (in aantal minder en in bezetting beter; omvorming tot breed wijkcentrum) in de wijken Noordwest en Noordoost.

Bij ontwikkeling van wijkcentra rekening houden met gevolgen vergrijzing

De vergrijzing in Houten-Noord leidt ertoe dat de groep 65-plussers meer dan verdubbelt. Daar moet bij de ontwikkeling van wijkcentra in Houten-Noord rekening mee worden gehouden. Dit betekent een aanbod van activiteiten aan deze doelgroep, maar ook de fysieke bereikbaarheid en toegankelijkheid verdient extra aandacht.

Multifunctioneel gebruik schoolgebouwen

Zowel leegstaande klaslokalen (24/7) als elke basisschool in het geheel (op werkdagen na 17.00 uur en in het weekend), in te zetten als een kleinschalige multifunctionele accommodatie of Kindcentrum.

Multifunctioneel gebruik van sporthallen en gymzalen

In de sportnota is vastgesteld dat de binnensportaccommodaties voor meerdere doeleinden worden gebruikt en dus multifunctioneel zijn. Op tijden dat een onderwijsinstelling/vereniging niet actief is, moet de sportaccommodatie optimaal benut worden en moet (recreatief) medegebruik mogelijk zijn. Kantines van sportverenigingen op de doordeweekse dagen tot 17.00 uur in te zetten voor medegebruik door derden. In 2020 vindt de pilot plaats voor het openzetten van de sportparken.

Nabijheid van voorzieningen versus eigendom

Het gegeven dat een dienst of een functie in nabijheid wordt aangeboden, is belangrijker dan in welke (wiens) ‘stenen’ dat gebeurt. Dat is ook een antwoord op de vraag of de gemeente per definitie eigenaar moet zijn van ‘maatschappelijke’ stenen. Het (tijdelijk) huren van een corporatiewoning, het gebruik maken van leegstaande klaslokalen of kantoorgebouwen of bijvoorbeeld het buurthuis in de Ecowijk, is niet alleen voordeliger qua kosten, maar zorgt ook voor flexibiliteit.

5 Huidige situatie maatschappelijke voorzieningen

5.1 Onderwijs

Ten behoeve van het Primair onderwijs zijn er in elk kwadrant meerdere schoollocaties. De locaties zijn verdeeld over de verschillende denominaties (Rooms Katholiek, Openbaar en Protestants Christelijk).

Het Montessori onderwijs in Houten heeft nu nog 3 locaties. Een onderzoek is gaande naar de realisatie van één unilocatie. Het Reformatorisch onderwijs heeft één locatie.

Het economisch eigendom van basisscholen ligt altijd bij de gemeente. Het juridisch eigendom ligt voor de meeste scholen bij het betreffende schoolbestuur. Uitzonderingen hierop zijn de Montessori-locatie Vikingenpoort, MFA de Limes en twee schoolwoningen (Merantihout en Plantagepolder), waarvan ook het juridisch eigendom bij de gemeente ligt. Op het moment dat een schoolgebouw aan het onderwijs wordt onttrokken, vervalt ook het juridisch eigendom aan de gemeente.

Overzicht onderwijs en kinder/peuteropvang

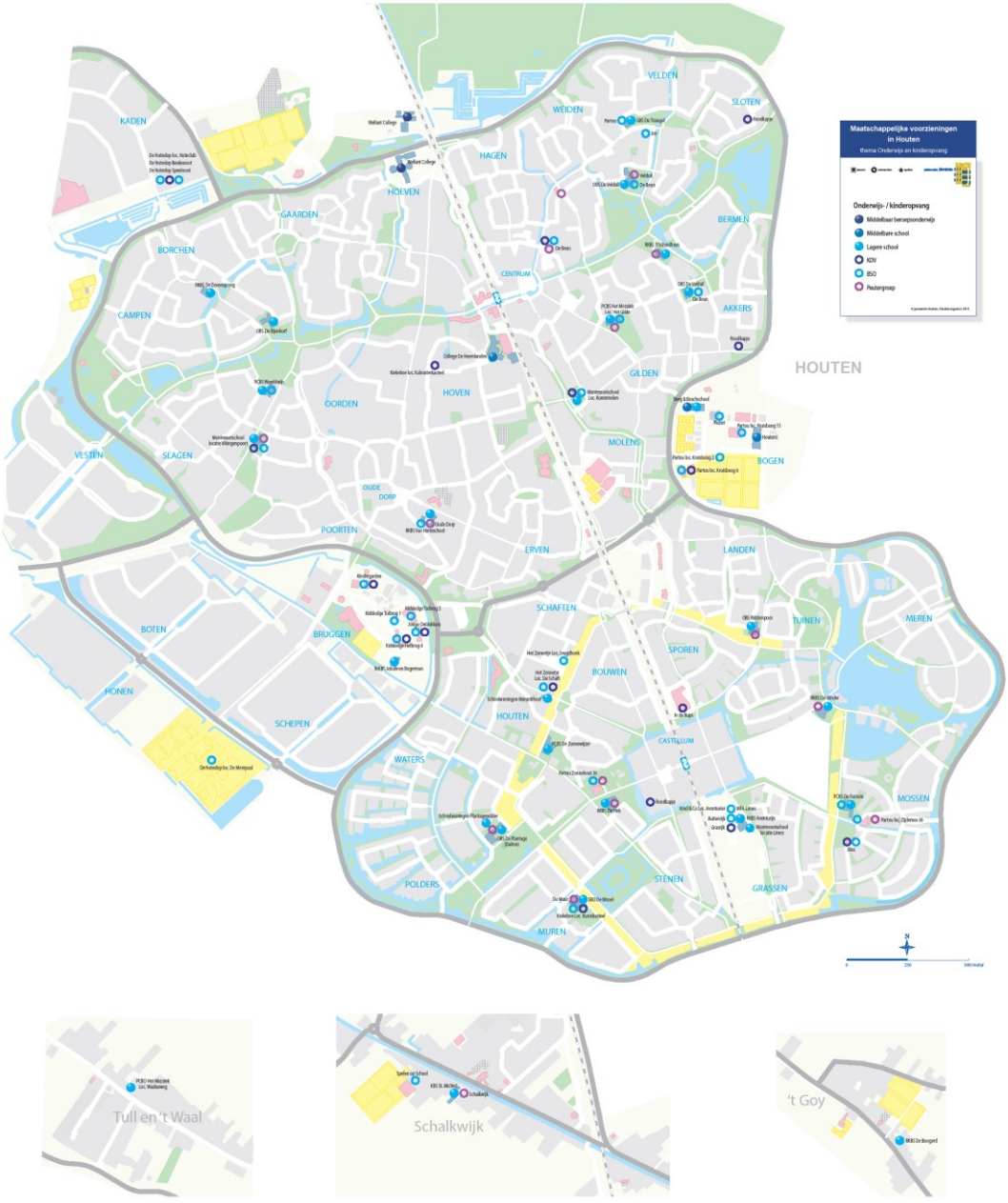

5.2 (Sociaal) culturele voorzieningen

De sociaal culturele centra (SCC) in Houten zijn in eigendom bij de gemeente. Van oorsprong kent Houten een spreiding van minimaal 1 sociaal cultureel centrum per kwadrant en 1 per kleine kern. De verantwoordelijkheid voor het beheer en de exploitatie ligt in het geval van SSC de Meerkoet, Schoneveld en Enter bij Van Houten&Co. In Noordoost zijn bewoners relatief ontevreden over de voorzieningen voor jongeren en ouderen. De wijk heeft ook nauwelijks kleinschalige ontmoetingscentra voor ouderen. Daarom ligt het voor de hand om in dit kwadrant gericht te zoeken naar geschikte locaties voor kleinschalige ontmoetingscentra voor ouderen en een geschikte locatie voor wijkgericht tienerwerk (in overleg met Enter). In Noordwest worden de bestaande kleinschalige ontmoetingscentra voor ouderen (Markant, Houtens Erf) gekoesterd.

In het Centrum is het Huis van Stad gelegen. In deze gemeentelijke huisvesting zijn maatschappelijke voorzieningen als bijvoorbeeld de bibliotheek en de welzijnsinstelling Van Houten&Co ondergebracht. Andere partijen als bijvoorbeeld Reinaerde, Lister, en GGD zijn bij de samenwerking betrokken. De coöperatie ‘Houtense Helden’ is gehuisvest in het voormalige politiebureau. Het jongerencentrum voor podiumkunsten Shine vindt hier ook onderdak.

Theater aan de Slinger heeft een eigen voorziening in het centrum. De locatie, eigendom van de gemeente, biedt ruimte en huisvesting aan het theater (met een grote zaal van 292 stoelen en een kleine zaal annex bioscoop met 91 stoelen) en de lessen van het Houtens Muziek Collectief en college De Heemlanden.

In elk kwadrant zijn er één of meerdere kerken. Deze zijn alle eigendom van het betreffende kerkgenootschap. In een aantal gevallen hebben kerken ook aanvullende lokalen/ruimten die mogelijk verhuurd kunnen worden voor maatschappelijke activiteiten.

Overzicht (sociaal) culturele voorzieningen

5.3 Sportaccommodaties

Binnensport: er zijn sporthallen (drie) en gymzalen (zeven). Beide soorten voorzieningen zijn eigendom van de gemeente. Naast verenigingen maken ook basisscholen (gymlessen) gebruik van beide voorzieningen. Sporthal de Dome is een commercieel geëxploiteerde sporthal. Houtens (VMBO/MAVO+) maakt voor haar gymlessen gebruik van deze sporthal.

Buitensport: De tennisparken inclusief grond zijn eigendom van de verenigingen. De sportparken voor voetbal, hockey en korfbal zijn in eigendom van de gemeente.

Overzicht sport en spel

5.4 Burgerinitiatieven

Er zijn meerdere initiatieven die nu gebruik maken van gemeentelijke accommodaties. De Techniekfabriek is nu gehuisvest in de leegstaande r.k.-school Zevensprong. De Krachtfabriek en het Wereldhuis zijn, voorlopig, ondergebracht in de Bengelbongerd. De overige initiatieven huren zelfstandig ruimten. De Wakkere Akker heeft bijvoorbeeld geen eigen ruimte en huurt deze bij de school De Brug. Deze gaat echter op termijn dicht en is daarvoor dan niet meer beschikbaar. Mogelijkheid is om de voorziening te realiseren in samenwerking met Proeftuin Meergeneratie Wonen Houten. Het overige aanbod van maatschappelijke voorzieningen in de verschillende kernen van Houten is in bijlage 2 opgenomen.

6 Autonome ontwikkeling maatschappelijke voorzieningen tot 2023

6.1 Algemeen

Op basis van prognoses ten aanzien van de autonome situatie (demografie, leerlingenaantallen, sportvelden, etc.) en de hier boven beschreven trends en ambities, worden, als het gaat om maatschappelijke voorzieningen, onderstaande ontwikkelingen verwacht.
Let wel: het betreft een prognose van de autonome ontwikkeling van Houten, dus op basis van het bestand bevolking/maatschappelijke voorzieningen en dus buiten de effecten van de Ruimtelijke Koers.

6.2 Onderwijs

Het aantal leerlingen in het basisonderwijs loopt volgens de prognose van Pronexus (2020) in de periode 2020 – 2040 op van 5.001 leerlingen naar 5.461 leerlingen. Een groei van 460 leerlingen.

Totaal basisonderwijs Houten

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
Totaal Noord oost	756	743	752	722	731	728	742	753	745	756	774	796	819	836	850	866	888	909	927	951	962	978	987	997	1001	1007
Totaal Noord West	886	797	767	736	732	731	725	736	730	723	721	735	765	790	816	838	863	911	957	1004	1048	1089	1126	1165	1201	1234
Totaal Zuid Oost	1483	1419	1349	1315	1263	1247	1230	1221	1214	1210	1215	1211	1215	1223	1218	1215	1220	1217	1212	1204	1202	1189	1181	1176	1171	1163
Totaal Zuid West	1465	1516	1474	1457	1401	1349	1295	1251	1194	1150	1119	1099	1072	1050	1038	1024	1022	1020	1022	1016	1020	1021	1030	1031	1040	1046
Mont/Bog/Triangel	732	731	761	751	707	670	658	652	641	636	635	637	642	648	651	654	662	670	680	689	698	706	714	721	730	735
Kleine kernen	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276	276
TOTAAL	**5598**	**5482**	**5379**	**5257**	**5110**	**5001**	**4926**	**4889**	**4800**	**4751**	**4740**	**4754**	**4789**	**4823**	**4849**	**4873**	**4931**	**5003**	**5074**	**5140**	**5206**	**5259**	**5314**	**5366**	**5419**	**5461**

De basisscholen hebben een gezamenlijke capaciteit van 229 lokalen verdeeld over 20 locaties.
De totale leegstand bedraagt (anno 2019) 25 lokalen, deels verspreid over de beschikbare locaties. Deze leegstand gaat afnemen na uitvoering van het vigerende Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Hierin is vastgesteld dat de huisvesting van de scholen Klavertje Vier/De Brug (Noordoost), Van Harte School (Noordwest) en Montessori (Noord en Zuid) zal worden gerenoveerd/vernieuwd. Ook het afstoten van de schoolwoningen in Houten Zuid zorgt voor afname van de leegstand. Dit resulteert in ca. 2023 tot een afname van de leegstand met 19 lokalen.

Het Voortgezet Onderwijs (Heemlanden en Houtens) in Houten heeft in 2020 in totaal 2.143 leerlingen. Volgens de prognose van Pronexus (2020) daalt dit naar 1.819 in 2032. Daarna vindt wederom een gestage groei plaats. Het effect/de gevolgen van de groei van Houten is/zijn allereerst zichtbaar bij het primair onderwijs. Daarna is de groei en doorstroming vanuit het primair onderwijs naar voortgezet onderwijs zichtbaar.

Totaal voortgezet onderwijs

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
Heemlanden	1596	1663	1659	1597	1567	1489	1471	1454	1433	1396	1362	1333	1302	1277	1262	1254	1249	1246	1249	1261	1269	1274	1279	1295	1310	1326
Houtens	607	617	657	666	647	654	645	642	636	623	612	602	592	584	578	575	574	573	575	581	585	589	593	602	610	618
Totaal VO	2203	2280	2316	2263	2214	2143	2116	2096	2069	2019	1974	1935	1894	1861	1840	1829	1823	1819	1824	1842	1854	1863	1872	1897	1920	1944

6.3 Cultuur

In de cultuurvisie (Raad 14 juni 2017) is vastgesteld om cultuur een bredere betekenis te geven in relatie tot de leefomgeving en kwaliteit van Houten. Voorzieningen als het theater en de bibliotheek zullen centraal in Houten gehuisveste organisaties blijven. Voor de bibliotheek geldt tevens dat de huisvesting in Zuidwest, sociaal cultureel centrum Schoneveld beschikbaar blijft.
Zowel theater als bibliotheek worden intensief gebruikt. Het theater ervaart een tekort aan geschikte repetitie/oefenruimten. Ook de grote zaal zit aan het maximum van hetgeen kan worden aangeboden aan voorstellingen.
De bibliotheek is na de bezuinigingsronde afgeslankt, maar heeft desondanks te maken met een groeiend intensief gebruik. Hier is sprake van een kwetsbaar evenwicht tussen beschikbare middelen (capaciteit) en hetgeen kan worden aangeboden.

6.4 Burgerinitiatieven

Het voorstelbaar, dat het aantal burgerinitiatieven nog toe zal nemen. Dit past ook in het kader van het ‘sterke buurten’ beleid. Het is (nog) niet te zeggen of in alle gevallen ook behoefte is aan huisvesting.

6.5 Sociaal culturele centra

Op dit moment zijn er verspreid over de gemeente Houten een aantal sociaal culturele centra. De huidige SCC's zijn minder goed bereikbaar, voor de minder mobiele Houtenaar. Voor de locaties De Grund (noordwest) en De Vuurtoren (zuidoost) geldt dat daar op dit moment een zeer lage bezetting is. De toekomst van deze locaties is vooralsnog niet helder. Een herontwikkeling is niet uitgesloten. De locatie De Grund krijgt aandacht in de herijking van de Visie Oude Dorp.

6.6 Sport

Volgens het rapport 'Ruimte voor sport in Houten 2020' van het Mulier Instituut loopt het tekort aan voetbal- en hockeyvelden op. In 2019 is er voor de hockey een 6e veld aangelegd. Daarmee voldoende capaciteit gecreëerd voor het aantal leden.
Conclusie van het onderzoek door Mulier (2020) is dat er nu voor met name het voetballen te weinig capaciteit is voor de vraag. De tekorten bestaan uitsluitend op zaterdag. Zowel bij SV Houten als FC Delta Sports '95 zijn de afgelopen vier jaar de speeltijden al opgerekt (vroeger beginnen, later eindigen). Op zondag liggen voldoende velden vrij. Onderwerp van gesprek met de verenigingen is meedenken aan oplossingsrichtingen voor de capaciteitstekorten die er al zijn of gaan ontstaan en tevens of er draagvlak binnen de vereniging is om de jeugd of zondag te laten spelen en of men bereid is zelf investeringen te doen en of het bespreekbaar is een kostendekkende huurprijs te hanteren. Vier jaar geleden hebben deze gesprekken niet tot resultaat geleid. Inmiddels is er zowel bij FC Delta Sports 95 als SV Houten een omslag in denken. FC Delta Sports 95 heeft een business case opgesteld en wil samen met de gemeente onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om een slag te slaan op het gebied van duurzaamheid, kleedkamers en capaciteitstekorten. Ook SV Houten heeft aangegeven te willen onderzoeken of er mogelijkheden zijn om bijv. een extra kunstgrasveld te realiseren op basis van een kostendekkende huurprijs (gemeente investeert en de vereniging betaalt een kostendekkende huurprijs). Via de Stichting Waarborgfonds Sport zijn er mogelijkheden voor verenigingen om onder gunstige voorwaarden een lening af te sluiten voor duurzaamheidsmaatregelen (verlichting). Verenigingen willen graag een verkennend gesprek voeren. Daarbij rekening houdend met de ontwikkelingen van de Ruimtelijke Koers.

6.7 Kerken

Op grond van ontwikkelingen in veel gemeenten is het de verwachting, dat kerken minder een mono-functie zullen hebben. In toenemende mate zullen kerkgebouwen naast de (wekelijkse) zondagsdiensten, ook gebruikt worden gaan voor andere (maatschappelijke) initiatieven. De maakt onderdeel uit van de in ontwikkeling zijnde gemeentelijke visie op maatschappelijk vastgoed.

Conclusie op basis van het aanbod in 2019 en de verwachte vraag in 2023

- Door uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2016-2020 zal de leegstand in de schoolgebouwen van het basisonderwijs afnemen.
- De leegstand in het voortgezet onderwijs blijft verder oplopen door afname van het aantal leerlingen.
- Door de decentralisaties en de extramuralisering in de zorg, in combinatie met de demografie, wordt voor een deel van de inwoners de behoefte aan nabijheid van voorzieningen groter. En daarmee behoefte aan kleinschalige ontmoetingsruimte. Zorgpartijen beraden zich op hun positie in (de wijken van) Houten. Partijen met wie gesproken is, hebben te kennen gegeven zowel onderling als in samenwerking met de gemeente en Viveste tot een gecombineerde aanpak te komen. Gezamenlijk gebruik van vastgoed en/of mensen en middelen ligt voor de hand.
- Voor zowel theater als bibliotheek geldt dat deze de grens van de maximale capaciteit hebben bereikt.
- Het tekort bij de hockey is ingevuld door de aanleg van een extra (6e) veld.
- Met de voetbalverenigingen FC Delta Sports '95 en SV Houten wordt het gesprek gevoerd om oplossingsrichtingen te verkennen voor de huidige capaciteitstekorten.

7 Betekenis ruimtelijke ontwikkeling voor maatschappelijke activiteiten en accommodaties

Een groeiend inwoneraantal betekent in de regel dat maatschappelijke voorzieningen moeten meegroeien. Om de vraag te beantwoorden waar en hoeveel van deze voorzieningen nodig zijn, en in hoeverre gebruik kan worden gemaakt van de beschikbare voorzieningen dient de vraag te worden beantwoord: waar wordt ingezet op woningbouw en voor welke doelgroepen en wat is het effect hiervan op de demografische ontwikkelingen en huishoudensontwikkeling. De al aanwezige voorzieningen (of het tekort hieraan) zowel binnen de nader te bepalen grenzen van een plangebied als aangrenzend, moeten worden meegenomen in het bepalen van de concrete opgave.

Uitdaging is de voorzieningen op zo'n manier te ontwerpen dat de voorziening tegemoet komt aan de geformuleerde ambities en er slimme ruimtelijke combinaties gemaakt worden. Dit geldt zowel voor de gebouwde voorzieningen als voor de ongebouwde voorzieningen.

Onderwijs

Uitbreiding van het aantal woningen en dus groei van het aantal inwoners heeft over het algemeen een positief effect op de bezetting van de bestaande scholen en het terugdringen van leegstand.
Daar waar nieuwe basisscholen (door stichting) noodzakelijk zijn, moet rekening worden gehouden met een hogere stichtingsnorm (*zie hoofdstuk 2*). In het verlengde daarvan heeft een groei van het aantal inwoners Houten binnen de vastgestelde oppervlakte van het grondgebied een nadelig effect op de instandhoudingsnorm (*zie hoofdstuk 2*). Dat betekent dat scholen die nu nog boven de instandhoudingsnorm verkeren, daaronder terecht zullen komen. Dat leidt tot een verdere schaalvergroting door fusies van scholen. De scholen in de kleine kernen (m.n. 't Goy en Tull en 't Waal) verkeren reeds jaren onder de instandhoudingsnorm. Deze scholen worden in stand gehouden door middel van de gemiddelde schoolgrootte. Voor deze scholen geldt de minimale schoolnorm van 23 leerlingen.
Het nieuw op te stellen Integraal Huisvestingsplan Onderwijs zal kwalitatieve (o.m. op het gebied van duurzaamheid, flexibiliteit) en kwantitatieve (aantal, omvang) resultaten geven alsmede een indicatie van de noodzakelijke investeringen. Het IHP zal inspelen op de keuzes die gemaakt worden in de Ruimtelijke Koers.

Sociaal-cultureel

Het gebruik van de bestaande sociaal-culturele centra heeft prioriteit. Daar waar er een behoefte is aan of noodzaak voor de realisatie van een nieuw cultureel centrum is het de uitdaging een combinatie te zoeken met de nieuwe scholen danwel aan te passen beschikbare onderwijsaccommodaties.
Voor het theater geldt met het oog op de huidige bezetting dat verdere groei niet of nauwelijks op te vangen is.
Voor de bibliotheek zal groei van de bevolking leiden tot een extra vraag aan ruimte. De huisvesting in het Huis van de Stad in het Centrum is dan te beperkt. Bij de herontwikkeling van het Centrum kan de herhuisvesting van de bibliotheek een plek krijgen.

Sport

Gekoppeld aan het onderwijs wordt voorzien in de uitbreiding van de binnensportaccommodaties (gymzaal/sporthal).
De aanleg van kunstvelden vergroot het intensiever gebruik van de buitensportvoorzieningen. Het spreiden van het gebruik van de velden over meerdere momenten (in het weekend) draagt tevens bij aan een vergroting van de capaciteit gebruiksuren.
Aan de hand van de mate waarin de bevolking groeit dan de bevolkingssamenstelling verandert (bevolkingsprognose) zal worden bepaald of de groei van leden van sportverenigingen tot uitbreiding van de veldcapaciteit noopt.

1. Randvoorwaarden, uitgangspunten en overige ambities (wensen) voor de RK

Harde eisen en randvoorwaarden:
Daaronder vallen alle zaken waaraan niet valt te tornen. Deze randvoorwaarden liggen vast in regelgeving of in visies nota's. Deze zaken liggen voor ons vast.

- Onderwijs: de regels ten aanzien van stichting/opheffing van onderwijsinstellingen liggen vast in de diverse onderwijswetten. De gemeentelijke zorgplicht voor de onderwijshuisvesting is vastgelegd in dezelfde onderwijswetten en is uitgewerkt in de lokale verordening voorzieningen huisvesting onderwijs. Het vigerende Strategisch huisvestingsplan onderwijs 2016-2020 is daar de uitwerking van.
- Cultuur: op het gebied van cultuur is de vastgestelde cultuurnota leidend.
- Sport: hier is de sportnota leidend.

Uitgangspunten:
Hieronder verstaan we de belangrijkste richtinggevende keuzes voor de ontwikkeling van de RK. Het betreft keuzes waar we sterk in geloven en die samen de toekomstige vormgeving van Houten bepalen. Deze uitgangspunten willen we zeker overeind houden, maar – in tegenstelling tot de randvoorwaarden – is het denkbaar dat op de uitgangspunten concessies worden gedaan als dit nodig is om aan de randvoorwaarden te voldoen.

- er is sprake van spreiding en (veilige) bereikbaarheid van de maatschappelijke voorzieningen.
- de maatschappelijke voorzieningen evenredig mee te laten groeien met de stad en daarbij te focussen op spreiding, clustering en combineren van functies.
- bij de nieuwbouw/renovatie van gebouwen te streven naar 0-op de meter
- vergroten multifunctionaliteit van het gemeentelijk vastgoed voor zowel sport als welzijns-, cultuur- en schoolgebouwen.
- realiseren van kindcentra door in schoolgebouwen, zowel nieuwe als bestaande, ruimte te bieden aan de opvang en het geven van onderwijs aan 0-12 jarigen.
-

Overige ambities (wensen):
Dit zijn zaken die we ook heel graag in de planvorming verwezenlijkt zouden zien. Maar ze zijn minder zwaarwegend dan de uitgangspunten. Als de haalbaarheid van een project in het gedrang komt, zullen deze punten als eerste ter discussie staan.

- er is sprake van een beweegstimulerende (school)omgeving en gezonde schoolpleinen

2. Aanbevelingen
Om de Ruimtelijke Koers voor voorzieningen tot uitvoering te brengen dient het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs in 2020 te worden geactualiseerd. Vanuit een strategische visie op de onderwijshuisvesting (IHP) en de vraag naar meer multifunctionele ruimten vindt deze actualisatie in samenwerking met de schoolbesturen plaats. Daarin wordt onder meer een huisvestingsvisie ontwikkeld ten aanzien van de effecten van de Ruimtelijke Koers en de gevolgen daarvan voor de ontwikkeling van Houten in zowel de bestaande omgeving en nieuw te ontwikkelen gebieden. Daarvoor dient de nieuwe leerlingenprognose als input. Voor de overige maatschappelijke voorzieningen wordt de visie maatschappelijk vastgoed afgerond in 2020.

8. Indicatie benodigde voorzieningen op basis van de Ruimtelijke Koers

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de wat de RK betekent voor het aanbod (kwantitatief) van de maatschappelijke voorzieningen in Houten. Er wordt uitgegaan een normatief voorzieningenprogramma op basis van 4.800 woningen, deze woningen zijn verdeeld over verschillende gebieden. Omdat locatie, type woningen bepalend zijn voor de voorzieningen wordt hier een eerste verwachting beschreven. Bovendien wordt bezien in welke mate de behoefte op basis van de voorlopige inschatting kan worden ingevuld vanuit bestaande voorzieningen.

8.1 Gebruik bestaande voorzieningen (onderwijs en gymzalen)

Uitgaande van een woningbouwprogramma van 4.800 woningen en een daaruit voortvloeiende voorzieningenbehoefte, is de vraag in welke mate deze behoefte kan worden ingevuld vanuit bestaande voorzieningen. Hierbij is mede gebruik gemaakt van de meest actuele leerlingenprognose 2020-2040 (de prognose waarbij het woningbouwprogramma van de Ruimtelijke Koers is meegenomen).

- Beschikbare (over)capaciteit dan wel tekort in de bestaande voorzieningen en eventuele mutaties die hier in de komende jaren zijn voorzien (toevoeging of uitnemen van voorzieningen buiten de RK):
    - Op grond van de laatste leerlingenprognose (februari 2020) kan de overcapaciteit in de bestaande scholen voor basisonderwijs per kwadrant in 2040 worden bepaald;
      Noordoost: -14 lokalen
      Noordwest: -10 lokalen
      Zuidoost: 12 lokalen
      Zuidwest: 4 lokalen
    - Voor het speciaal basisonderwijs (in Zuidwest) is de leegstand vast te stellen op 8 lokalen.
    - De leegstand in het voortgezet onderwijs wordt bepaald in m2 vloeroppervlakte. Voor De Heemlanden bedraagt deze dan ca. 3000 m2, voor Houtens ca. 1000 m2.

- De overigens beperkte leegstand (met name in Houten Noord) in schoolgebouwen, maar ook in binnensportaccommodaties en sociaal culturele centra is het gevolg van een reeds eerder ingezet streven om de ontstane leegstand in gemeentelijke gebouwen in te dammen. Dit heeft ertoe geleid dat een aantal schoolgebouwen, een sporthal en cultureel centrum zijn verkocht/afgebroken.

- De ruimtelijke spreiding van voorzieningen waarbij voldoende dekking in gebieden bestaat (bijv: capaciteit in een basisschool in Houten Zuid is niet relevant bij een behoefte in noord).

Tevens is rekening te houden met:

- De realisatie van nieuwe onderwijsvoorzieningen (=stichting van een school) is afhankelijk van het behalen van de stichtingsnorm en de daarop volgende goedkeuring van het Rijk.

- Een nieuwe onderwijsvoorziening wordt in veel gevallen voorzien van een gymnastiekaccommodatie.

- De grote sportvoorzieningen (velden en sporthallen) zijn gelegen in de “oksels” van Houten - de Weteringhoek en de Kruisboog - en op Oud Wulven. De potentiële uitbreiding van deze voorzieningen vindt bij voorkeur plaats op de huidige locaties.

8.2 Lijst bestaande voorzieningen

In de RK dan wel door uitwerking van bestaande plannen worden een aantal bestaande (maatschappelijke) voorzieningen mogelijk uitgenomen door herontwikkeling van de locatie. Vraag is in hoeverre deze

voorzieningen teruggebracht dienen te worden als deze verdwijnen (of behouden zouden moeten blijven in huidige staat). Hieronder is een lijst met voorzieningen opgenomen die dat mogelijk betreft.

Centrum

- Huis van de Stad: Huisvesting voor diverse instellingen die elkaar aanvullen. Het gehele gebouw heeft een functie op het gebied van sociaal, cultureel en educatief vlak met de huisvesting van De Heemlanden, Lister, GGD, Reinaerde, Van Houten&Co en bibliotheek. De ligging in het centrum heeft een absolute meerwaarde. Combinatie met ontwikkelingen in het centrum kan er voor zorgen dat deze meerwaarde behouden kan blijven. Te denken valt bijvoorbeeld aan opname in de “plinten” van de bebouwing in het centrum (Cultuurplein?).
- Politiebureau Slinger: Betreft voormalig politiebureau. Nu tijdelijk in gebruik door de Houtense Helden en Shine. Behoeft als zodanig niet terug te keren. Daarvoor zijn andere in Houten liggende locaties net zo geschikt of geschikt te maken.
- Bengelbongerd: Locatie staat nog als schoolgebouw te boek. Tijdelijk gebruik vindt nu plaats door krachtfrabriek en wereldhuis. Mogelijk zal het gebouw weer als schoolgebouw worden ingezet gedurende de periode dat bestaande scholen worden verbouwd dan wel vernieuwd. Uiteindelijk dient de locatie te worden herontwikkeld ten behoeve van woningbouw of een andere functie. (indicatie 2023). Over herhuisvesting van de krachtfabriek/wereldhuis zal alsdan een uitspraak moeten worden gedaan.
- Gemeentehuis: naast de publieke, maatschappelijke functie is het gemeentehuis een kantoorgebouw. Naast genoemde locaties in het Centrum kunnen ook de panden van het gemeentehuis en Het Kant 3 een rol spelen in de ruimtelijke herontwikkeling van het Centrum.
- College De Heemlanden: ook het gebouw van college De Heemlanden is in het Centrum gelegen. Net zoals voor het gemeentehuis geldt voor het schoolgebouw dat de locatie een rol kan spelen in de ruimtelijke herontwikkeling van het Centrum. Daarboven is het schoolgebouw in de toekomst te groot en door veroudering en ontwikkelingen in het onderwijs, zonder aanpassingen niet meer geschikt voor het moderne onderwijs. Potentiële uitname en verplaatsing van deze school inclusief sporthal De Slinger maakt een nieuwbouw elders noodzakelijk.

Molenzoom:

- Sporthal Molenzoom: de sporthal heeft een functie op het gebied van bewegingsonderwijs voor zowel primair als voortgezet onderwijs. Tevens hebben sportverenigingen in de hal hun thuisbasis. Slechts in het geval van een nieuwe sporthal kan Molenzoom afgestoten worden.
- Tennis Molenzoom: is geen eigendom van gemeente maar is onderdeel van het commercieel geëxploiteerde Racketcentrum. Er ligt geen gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de huisvesting van deze vereniging.
- Montessori Molenzoom: na realisatie van een nieuwe school vervalt deze locatie aan de gemeente en komt voor herontwikkeling in beeld (indicatie 2022).

Doornkade/Oud Wulven:

- Sportpark Wulven: locatie van voetbalvereniging SV Houten. Bij uitname elders terugbrengen.
- Tennis Doordraaiers is geen eigendom van de gemeente maar volledig eigendom van de tennisvereniging. Bij uitname zal financiële compensatie noodzakelijk zijn voor herhuisvesting van de vereniging.

Kruisboog/Oost:

- Volkstuinen: locatie op de Kruisboog. Bij uitname zorgdragen voor een nieuwe locatie.
- Sportpark Kruisboog: locatie voetbalvereniging Delta Sport. Bij uitname elders terugbrengen.

Noordwest:

- Vikingenpoort 30: locatie in gebruik bij de Montessorischool, die na oplevering van de nieuwbouw van de school, voor herontwikkeling in aanmerking komt (indicatie 2022).
- De Grund: dorpshuis dat ruimte biedt aan voedselbank, fanfare kunst na Arbeid. Mogelijke locatie voor herontwikkeling zodra tot herhuisvesting van gebruikers besluiten is (relatie met herziening visie Oude Dorp).

Noordoost:

- Beverakker 19: locatie van obs De Brug. Na (ver)nieuwbouw van de locatie Klavertje Vier komt gebouw Beverakker 19 vrij en beschikbaar voor herontwikkeling (indicatie 2022).Ambities/wensen t.b.v. (maatschappelijke) voorzieningen die op (middel)lange termijn een plek kunnen krijgen in de RK.

West:

- Atletiekvoorziening: voor de kleine, doch in aantal leden groeiende vereniging is mogelijk ruimte op sportpark De Meerpaal. Toekomstige groei zal aanleiding zijn voor de vraag naar een grotere voorziening.

8.3 Normatief voorzieningenprogramma

Op grond van het woningbouwprogramma van de Ruimtelijke Koers (4.800 woningen) is normatief de behoefte aan voorzieningen bepaalt. Het resultaat is een opgave van de maximale benodigde oppervlakte.

Onderwijs (3.500 m2)

Voor wat betreft de realisatie van extra onderwijsvoorzieningen dient rekening te worden gehouden met de wettelijke stichtingsnorm van 242 leerlingen, zoals deze voor de gemeente Houten geldt. De prognose moet aantonen dat de school binnen 5 jaar na de startdatum genoeg leerlingen heeft. Dat wil zeggen dat de school voldoet aan de stichtingsnorm en dat het aantal leerlingen ten minste 15 jaar minimaal gelijk is aan deze norm. Voor 242 leerlingen kan een schoolgebouw met ca. 10 lokalen worden gerealiseerd.

Gelet op de levensvatbaarheid op lange termijn heeft het de voorkeur te kiezen voor een grotere school, gelijk aan de wijze waarop destijds in Houten-Zuid scholen zijn gesticht. Daar treffen we scholen van 15 lokalen aan, geschikt voor ca. 360 leerlingen. Het gebouw van een school voor 360 leerlingen kent een genormeerde oppervlakte van 1.860 m2. Bij 3.500 m2 levert dit een extra behoefte op van ongeveer 2 scholen.
Een andere voor de hand liggende oplossing om tegemoet te komen aan de extra benodigde ruimte is de bestaande scholen in Noordwest en Noordoost uit te breiden.

Te zijner tijd zal in overleg met de schoolbesturen de gewenst omvang worden bepaald. De schoolbesturen zullen zorg dragen voor wettelijke stichting van de scholen.

Sociaal cultureel (3.800 m2)
Het streven is zoveel als mogelijk de onderwijs, sport en sociaal-culturele voorzieningen onder te brengen in één multifunctionele accommodatie. Gelet op de hierboven bepaalde behoefte aan circa 2 onderwijsgebouwen betekent dit per gebouw een beslag van 1.500 m2 aan oppervlakte voor sociaal culturele voorzieningen. Hierin kan mogelijk ook de vraag naar extra repetitie/oefenruimten vanuit het theater worden voorzien. Het ligt echter voor de hand deze gevraagde uitbreiding van sociaal culturele ruimte in een breder verband te zien. Delen kunnen aan de aan te passen dan wel nieuwe onderwijscapaciteit worden toegevoegd terwijl andere delen een solo functie vervullen.

Sport en recreatie – binnensportaccommodaties (1.800 m2)
De binnensportaccommodaties worden traditioneel afgestemd op de vraag vanuit het onderwijs. Afhankelijk van het aantal leerlingen ontstaat er vraag aan gymnastiekuren in binnensportaccommodaties. De gymnastiekruimte voor een basisschool kent een gemiddelde, genormeerde netto-oppervlakte van 525 m2. Bij 1.800 m2 levert dit een extra behoefte op van ca. 3 gymnastiekzalen, bij voorkeur gekoppeld aan extra te realiseren onderwijscapaciteit dan wel uit te breiden bestaande schoolgebouwen. Vanuit de (georganiseerde) binnensport zal de behoefte aan binnensportruimte licht toenemen. In 2035 betreft door de Ruimtelijke koers de afgeronde behoefte twee tot drie zaaldelen. Hetgeen overeenkomt met de behoefte vanuit onderwijs voor één sporthal.

Sport en recreatie – ruimtegebruik (extra 1000 m2, verplaatsing 69000 m2 en uitbreiding pm)
Onder het ruimtegebruik wordt in dit geval verstaan, de buitensportaccommodatie voor de georganiseerde buitensport. De houtense buitensportverenigingen zijn voetbal, hockey, korfbal, honkbal en softbal, tennis en atletiek. Met de uitbreiding groei van de bevolking groeit de deelname aan buitensporten.

In de huidige omgeving is en blijft er druk op de capaciteit en het gebruik van de voetbalvelden. Deze druk breidt zich mogelijk ook uit naar de verenigingen in de kernen ’t Goy en Schalkwijk. Met de groei van de bevolking zal uitbreiding dan ook noodzakelijk zijn.
Voetbalverenigingen Delta Sports, sv Houten en ’t Goy beschikken momenteel over onvoldoende wedstrijdvelden om alle zaterdagteams te kunnen bedienen. Op zondag wordt bij alle verenigingen een veldoverschot geconstateerd. Delta Sports, sv Houten en ’t Goy hebben daarnaast ook onvoldoende trainingscapaciteit tot hun beschikking. Dit geldt ook voor VV Schalkwijk. Gesprekken met de vernegingen staan spoedig op de rol.
De Ruimtelijke Koers heeft als gevolg, dat bij een stabiele sportdeelname, de behoefte aan voetbalvelden minder snel afneemt. In 2035 wordt de gemeentebrede extra behoefte geraamd op 1,5 voetbal-(trainings)veld. De totale behoefte is echter niet hoger dan in 2020.
Bij uitname van het sportpark Oud Wulven is een ver een vervangingsopgave van 69.000 m2. Dit is exclusief de mogelijke uitbreiding van capaciteit als gevolg van het momenteel bestaande tekort aan velden.

De **honk- en softbal** vereniging Houten Dragons heeft voldoende ruimte op de Meerpaal om in de behoefte te voorzien, nu en in de toekomst. Mogelijk dat druk op de velden te hoog wordt als de recente ledentoename standhoudt, dan zou er vanaf 2035 een tekort aan één softbal-/jeugdhonkbalveld kunnen ontstaan (1000 m2)

Korfbal vereniging Victum beschikt over meer velden dan de geconstateerde behoefte. De verwachting is dat het veldoverschot standhoudt tot 2040.

De Ruimtelijke Koers heeft als gevolg dat het potentieel aantal leden van de Houtense **tennisverenigingen** geleidelijk toeneemt. Zonder ruimtelijk Koers zal, bij een stabiele sportdeelname, de baanbehoefte van de verenigingen geleidelijk afnemen. In 2035 zou er dan sprake zijn van een gemeentebrede behoefte van 21

tot 27 tennisbanen, in plaats van 23 tot 30 tennisbanen. Gemeentebreed is er dus in 2035 behoefte aan twee tot drie extra tennisbanen door de Ruimtelijke Koers. De toenemende behoefte kan worden opgevangen met het huidige aanbod.

Voor de **zwemwaterbehoefte** betekent de inclusie van de Ruimtelijke Koers dat er een extra behoefte aan zwemwater is die kan worden ingevuld door goed te kijken naar de programmering van zwembad De Wetering. Zonder de Ruimtelijke Koers is de verwachting dat de behoefte aan zwemwater in de toekomst ongeveer gelijk is aan de behoefte in 2020. Ook dan is er voor de zwemsport een behoefte om kritisch te kijken naar de programmering. Daarbij dient ook aangegeven te worden dat ongeacht de Ruimtelijk Koers de gemeente Houten te maken krijgt met vergrijzing. Het belang van activiteiten als doelgroepenzwemmen en banenzwemmen zal daardoor groter worden.

Bijlage 1
Voorzieningenkaart Houten

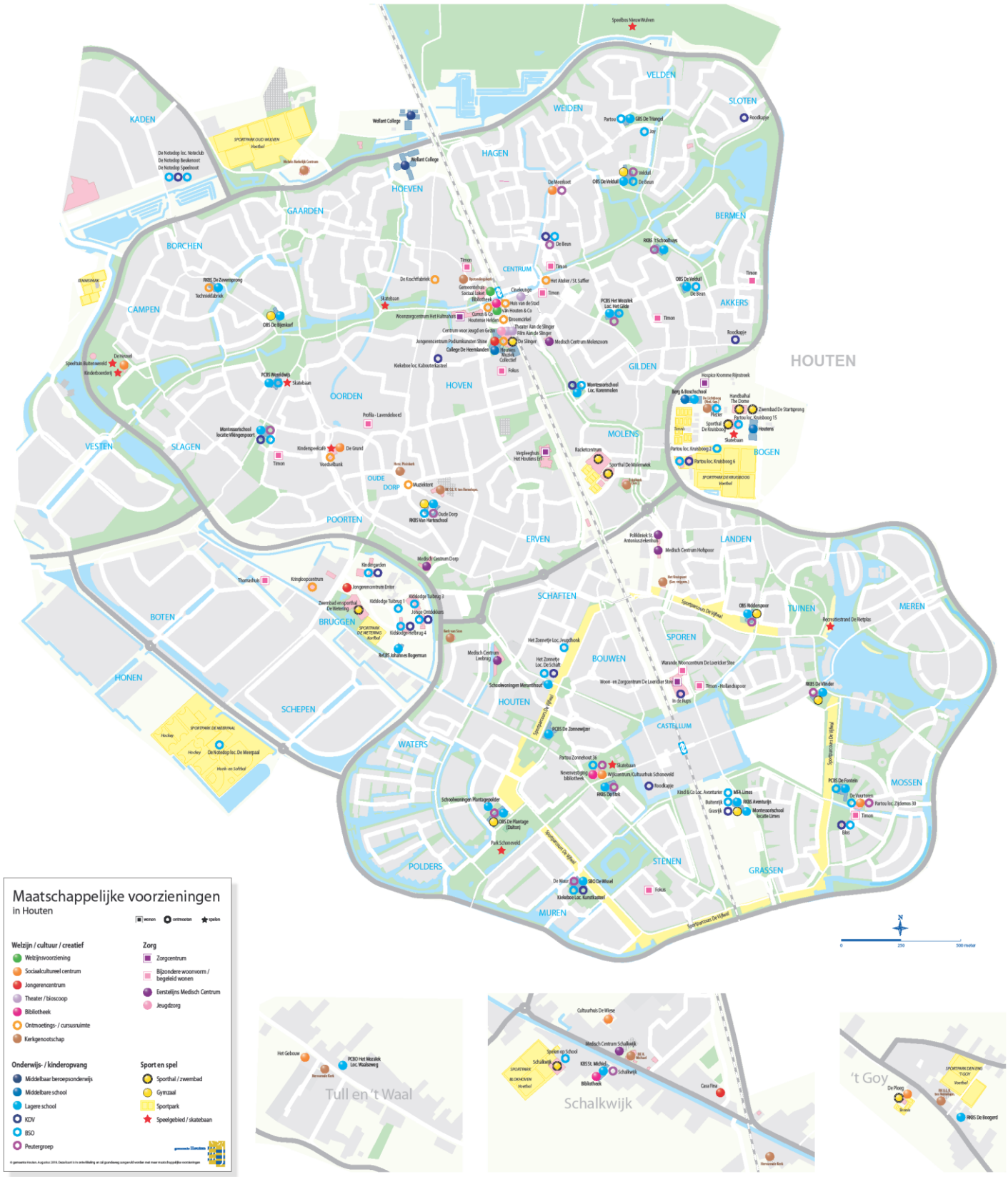

Bijlage 2: Aanbod maatschappelijke voorzieningen in de verschillende kernen van de gemeente Houten anno 1.1.2019

	Noordwest	Noordoost	Zuidwest	Zuidoost	Kruisboog	Weteringhoek	Schalkwijk	Tull en 't Waal	t Goy
Middelbare school	Wellant College Heemlanden				VMBO Houtens				
Basisschool	5 scholen	5 scholen	4 scholen	5 scholen		1 school	1 school	1 school	1 school
Speciaal Onderwijs					1 school				
Sociaal CultCentrum/ontmoetingsruimte	De Grund De Heuvel	De Meerkoet	Schoneveld	Vuurtoren			De Wiese	Het Gebouw	De Ploeg
Cultuur/Jongerencentrum	Houtense Helden/Shine					Enter			
Bibliotheek	1		1 (Schoneveld)				1		
Ontmoetingsruimte	Huis van de Stad		Buurthuis in Ecowijk						
Kinderopvang	2	4	2	4	1	2			
BSO	2	5	4	6	1	2	1		
Peuterschool	3	4	2	2		2	1		
Zorgcentrum	Haltnahuis, Houtens Erf			Loerikerstee					
Bijz.woonvorm	Timon (2) Fokus Lavendeloord	Timon (4)	Fokus	Timon (2) Loeriker Stee					
1e Lijns Medisch Centrum	Med. Centr. Het Dorp	Med. Centrum Molenzoom	Med. Centr. Leebrug	Polikliniek Antonius/Med.Centr. Hofspoor					
Jeugdzorg				CJG					
Sportpark	tennis	voetbal *			voetbal * tennis	korfbal	voetbal * tennis		voetbal * tennis
Sporthal	De Slinger	Molenwiek Racketcentrum			De Dome Kruisboog	De Wetering			
Zwembad					1	1			
Gymzaal	2	1	1	2			1		1
Speelplaats	Buitenwereld, speelcafe, skatebaan (2)		Schoneveld, skatebaan		Skatebaan				
Theater/bioscoop	Theater en Film 'Aan de Slinger'								
Kerkgenootschappen	3	1	1	1	1		2	1	1

De gearceerde locaties zijn eigendom van de gemeente.

*: de velden en kleedaccommodaties zijn gemeentelijk eigendom, de kantines van de verenigingen

Bijlage 3 Ruimtestudie op grond van de Ruimtelijke modellen

In deze bijlage wordt inzicht gegeven in de normatieve behoefte van ieder ruimtelijk model dat onderzocht is in het kader van de ontwikkeling van de Ruimtelijke Koers. Deze uitwerking is gebruikt voor de Ruimtelijke Modellennotitie.
Binnen elk van de ruimtelijke modellen vindt de confrontatie plaats tussen de inzet en het gebruik maken van bestaande voorzieningen versus de noodzaak om nieuwe voorzieningen tot stand te brengen. Het resultaat is een opgave van de minimale benodigde oppervlakte.
In de toegevoegde tabellen wordt het beeld gedetailleerd uitwerkt.

Model 1: Compacte stad:

Doornkade-Oud Wulven (circa 1.200 woningen):

- Aanname is dat deels gebruik kan worden gemaakt van bestaande capaciteit in Houten noordwest.
- Het gebruik maken van de bestaande voorzieningen is afhankelijk van de mate van bereikbaarheid.
- De bestaande voorzieningen in noordwest Houten zijn eventueel uit te breiden en/of aan te passen.
- Gelet op ligging, buiten de Rondweg, en de bouw van 1.200 woningen is het gerechtvaardigd te veronderstellen dat zelfstandige voorzieningen (onderwijs, kinderopvang, sociaal-cultureel) gewenst en mogelijk noodzakelijk zijn.
- Indicatief op basis van genormeerd ruimtebeslag:
    - Onderwijs: 2.000 m2 minus leegstand ca. 700 m2 = 1.300 m2.
    - Sociaal cultureel: 704 m2
    - Sport en recreatie – binnensportaccommodaties: 714 m2
    - Sport en recreatie – ruimtegebruik: 29.660 m2

Centrum, Molenzoom en Koppeling (circa 3.900 woningen):

- Voor deze gebieden ligt het voor de hand dat gebruik wordt gemaakt van de bestaande voorzieningen (zelfs die in Houten-Zuid), afhankelijk van de mate van bereikbaarheid. De bestaande voorzieningen eventueel aanpassen/uitbreiden.
- Daarnaast zullen gelet op de omvang van het aantal woningen zelfstandige voorzieningen in het gebied noodzakelijk blijken. Hierbij valt te denken aan een brede voorziening voor onderwijs, kinderopvang, sport en sociaal-culturele activiteiten:
- Indicatief op basis van genormeerd ruimtebeslag:
    - Onderwijs: 6.700 m2 minus 400 m2 = 6.300 m2.
    - Sociaal cultureel: 2.289 m2
    - Sport en recreatie – binnensportaccommodaties: 2.300 m2 minus 500 m2 = 1.800 m2
    - Sport en recreatie – ruimtegebruik 96.394 m3

Model 2: Ketting van knopen:

Doornkade-Oud Wulven (circa 2.000 woningen):

- Aanname is dat deels gebruik kan worden gemaakt van bestaande capaciteit in Houten noordwest.
- Het gebruik maken van de bestaande voorzieningen is daarentegen wel afhankelijk van de mate van bereikbaarheid.
- De bestaande voorzieningen dienen eventueel te worden aangepast.
- Gelet op ligging, buiten de Rondweg, en de bouw van 2.000 woningen is het gerechtvaardigd te veronderstellen dat zelfstandige voorzieningen (onderwijs, kinderopvang, sociaal-cultureel) gewenst en mogelijk noodzakelijk zijn.
- Indicatief op basis van genormeerd ruimtebeslag:
    - Onderwijs: 3.422 m2 minus 700 m2 = 1.353 m2
    - Sociaal cultureel: 1.174 m2
    - Sport en recreatie – binnensportaccommodaties: 1.190 m2
    - Sport en recreatie – ruimtegebruik: 49.433 m2

Centrum, Molenzoom en Koppeling (circa 2.400 woningen):

- Voor deze gebieden ligt het gebruik van de bestaande voorzieningen in omliggende wijken voor de hand, afhankelijk van de mate van bereikbaarheid.
- De bestaande voorzieningen eventueel aanpassen/uitbreiden.

- Voor de voorzieningen geldt dat de bestaande omgeving vooral geschikt en bedoeld is voor goede fietsbereikbaarheid. Het gebruik van scholen en gym/sportaccommodaties alsmede de korte afstanden binnen de Rondweg vergen geen (hoogwaardig) openbaar vervoer.
- Daarnaast zullen gelet op de omvang van het aantal woningen zelfstandige voorzieningen in het gebied noodzakelijk blijken. Hierbij valt te denken aan een brede voorziening voor onderwijs, kinderopvang, sport en sociaal-culturele activiteiten.
- Indicatief op basis van genormeerd ruimtebeslag:
    - Onderwijs: 4.107 m2 minus 400 m2 = 3.707 m2
    - Sociaal cultureel: 1.408 m2 minus 500 m2 = 908 m2
    - Sport en recreatie – binnensportaccommodaties: 1.428 m2
    - Sport en recreatie – ruimtegebruik: 59.319 m2

Houten Oost (circa 900 woningen)

- Voor dit gebied ligt het gebruik van de bestaande voorzieningen in omliggende wijken voor de hand, afhankelijk van de mate van bereikbaarheid.
- De bestaande voorzieningen eventueel aanpassen/uitbreiden.
- Het aantal van 900 woningen is naar verwachting te klein voor zelfstandige voorzieningen.
- Indicatief op basis van genormeerd ruimtebeslag:
    - Onderwijs: 1.540 m2
    - Sociaal cultureel: 528 m2
    - Sport en recreatie – binnensportaccommodaties: 536 m2
    - Sport en recreatie – ruimtegebruik: 22.245 m2

Model 3: Herdefinitie oostrand:

Centrum, Molenzoom, Koppeling (ca. 2.000 woningen)

- Voor deze gebieden ligt het gebruik van de bestaande voorzieningen in omliggende wijken (zelfs die in Houten-Zuid), voor de hand, afhankelijk van de mate van bereikbaarheid.
- De bestaande voorzieningen eventueel aanpassen/uitbreiden.
- Daarnaast zullen gelet op de omvang van het aantal woningen zelfstandige voorzieningen in het gebied noodzakelijk zijn. Hierbij valt te denken aan een brede voorziening voor onderwijs, kinderopvang, sport en sociaal-culturele activiteiten.
- Indicatief op basis van genormeerd ruimtebeslag:
    - Onderwijs: 3.422 m2 minus 400 m2 = 3.022 m2
    - Sociaal cultureel: 1.174 m2 minus 500 m2 = 674 m2
    - Sport en recreatie – binnensportaccommodaties: 1.190 m2
    - Sport en recreatie – ruimtegebruik: 49.433 m2

Houten-Oost (ca. 3.000 woningen)

- Voor dit gebied geldt, gelet op de omvang van het aantal woningen, de noodzaak voor eigen voorzieningen. Hierbij valt te denken aan meerdere, brede voorzieningen voor onderwijs, kinderopvang, sport en sociaal-culturele activiteiten.
- Indicatief op basis van genormeerd ruimtebeslag:
    - Onderwijs: 1.760 m2
    - Sociaal cultureel: 5.134 m2
    - Sport en recreatie – binnensportaccommodaties: 1.785 m2
    - Sport en recreatie – ruimtegebruik: 74.149 m2

Model 4: Ontwikkeling Noordzijde:

Doornkade-Oud Wulven (ca. 2.700 woningen)

- Aanname is dat deels gebruik kan worden gemaakt van bestaande capaciteit in Houten noordwest.
- Het gebruik maken van de bestaande voorzieningen is daarentegen wel afhankelijk van de mate van bereikbaarheid.
- De bestaande voorzieningen dienen eventueel te worden aangepast.
- Gelet op ligging, buiten de Rondweg, en de bouw van 2.700 woningen zullen zelfstandige voorzieningen in het gebied noodzakelijk zijn. Hierbij valt te denken aan een brede voorziening voor onderwijs, kinderopvang, sport en sociaal-culturele activiteiten. Indicatief:

- Onderwijs: 4.62 m2 minus 700 m2 = 3.920 m2
- Sociaal cultureel: 1.584 m2
- Sport en recreatie – binnensportaccommodaties: 1.607 m2
- Sport en recreatie – ruimtegebruik: 66.734 m2

Centrum, Molenzoom, Koppeling (ca. 2.300 woningen)

- Voor deze gebieden ligt het gebruik van de bestaande voorzieningen in omliggende wijken (zelfs die in Houten-Zuid), voor de hand, afhankelijk van de mate van bereikbaarheid.
- De bestaande voorzieningen eventueel aanpassen/uitbreiden.
- Daarnaast zullen gelet op de omvang van het aantal woningen zelfstandige voorzieningen in het gebied noodzakelijk zijn. Hierbij valt te denken aan een brede voorziening voor onderwijs, kinderopvang, sport en sociaal-culturele activiteiten. Indicatief:
    - Onderwijs: 3.936 m2 minus 400 m2 = 3.536 m2
    - Sociaal cultureel: 1.350 m2 minus500 m2 = 850 m2
    - Sport en recreatie – binnensportaccommodaties: 1.369 m2
    - Sport en recreatie – ruimtegebruik: 56.848 m2

Resume

In alle gevallen zal bij uitbreiding van het aantal woningen dus zoveel als mogelijk gebruik worden gemaakt van bestaande voorzieningen. Echter, de realisatie van 5.000 woningen komt tegemoet aan de huisvestingsbehoefte van de huidige houtense bevolking. Deze inwoners zullen dus doorstromen binnen Houten. De achtergelaten woningen in bestaand Houten zullen wederom worden bewoond door inwoners die gebruik zullen maken van diezelfde bestaande maatschappelijke voorzieningen. In hoeverre de bestaande voorzieningen dan nog kunnen worden ingezet voor de groei van de vraag naar ruimte als van de extra woningbouw, is maar de vraag.

Genormeerde oppervlakte per ontwikkelingsmodel per voorziening

BASIS	woningen	gem. woning	bevolking	soc cult	onderwijs	sport bvo	sport/ruimte
vinex	1000	2,50	2500	1262	3570	876	38224
stedelijk	4000	1,50	6000	1672	4986	2099	85358
20/80	***5000***		***8500***	***2934***	***8556***	***2975***	***123582***
model 1	**Compacte stad**						
Doornkade, Oud Wulven							
vinex	240	2,50	600	303	857	210	9174
stedelijk	960	1,50	1440	401	1197	504	20486
20/80	**1200**		**2040**	**704**	**2053**	**714**	**29660**
	bestaande beschikbare capaciteit -/-			0	700	0	0
			saldo	704	1353	714	29660
Centrum, Molenzoom en Koppeling							
vinex	780	2,50	1950	984	2785	683	29815
stedelijk	3120	1,50	4680	1304	3889	1637	66579
20/80	**3900**		**6630**	**2289**	**6674**	**2321**	**96394**
	bestaande beschikbare capaciteit -/-			500	400	0	0
			saldo	1789	6274	2321	96394
Totaal	***5100***		***8670***	***2493***	***7627***	***3035***	***126054***
model 2	**Ketting van knopen**						
Doornkade, Oud Wulven							
vinex	400	2,50	1000	505	1428	350	15290
stedelijk	1600	1,50	2400	669	1994	840	34143
20/80	**2000**		**3400**	**1174**	**3422**	**1190**	**49433**
	bestaande beschikbare capaciteit -/-			0	700	0	0
			saldo	1174	2722	1190	49433
Centrum, Molenzoom en Koppeling							
vinex	480	2,50	1200	606	1714	420	18348
stedelijk	1920	1,50	2880	803	2393	1008	40972
20/80	**2400**		**4080**	**1408**	**4107**	**1428**	**59319**
	bestaande beschikbare capaciteit -/-			500	400	0	0
			saldo	908	3707	1428	59319
Houten Oost							
vinex	180	2,50	450	227	643	158	6880
stedelijk	720	1,50	1080	301	897	378	15364
20/80	**900**		**1530**	**528**	**1540**	**536**	**22245**
	bestaande beschikbare capaciteit -/-			0	0	0	0
			saldo	528	1540	536	22245
Totaal	***5300***		***9010***	***2610***	***7969***	***3154***	***130997***
model 3	**Herdefintie oostrand**						
Centrum, Molenzoom en Koppeling							
vinex	400	2,50	1000	505	1428	350	15290
stedelijk	1600	1,50	2400	669	1994	840	34143
20/80	**2000**		**3400**	**1174**	**3422**	**1190**	**49433**
	bestaande beschikbare capaciteit -/-			500	400	0	0
			saldo	674	3022	1190	49433
Houten Oost							
vinex	600	2,50	1500	757	2142	526	22934
stedelijk	2400	1,50	3600	1003	2992	1259	51215
20/80	**3000**		**5100**	**1760**	**5134**	**1785**	**74149**
	bestaande beschikbare capaciteit -/-			0	0	0	0
			saldo	1760	5134	1785	74149
Totaal	***5000***		***8500***	***2434***	***8156***	***2975***	***123582***

mulier instituut

Ruimte voor sport in Houten

Een vraag-aanbodanalyse naar sportaccommodaties als gevolg van de Ruimtelijke Koers (2020-2040)

Daniëlle Ruikes

Corry Floor

Björn Schadenberg

Ruimte voor sport in Houten

Een vraag-aanbodanalyse naar sportaccommodaties als gevolg van de Ruimtelijke Koers (2020-2040)

In opdracht van de gemeente Houten

Daniëlle Ruikes
Corry Floor
Björn Schadenberg

© Mulier Instituut
Utrecht, augustus 2020

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	**4**
2.	**Context**	**5**
2.1	Bevolking	5
2.2	Onderwijs	7
2.3	Sportdeelname	7
2.4	Sportaccommodatiegebruik	12
3.	**Binnensport**	**13**
3.1	Aanbod	13
3.2	Ruimtelijke spreiding	15
3.3	Behoefte	17
3.4	Gebruik	21
3.5	Ervaring	26
4.	**Buitensport**	**28**
4.1	Atletiek	30
4.2	Hockey	32
4.3	Honk- en softbal	34
4.4	Korfbal	35
4.5	Tennis	36
4.6	Voetbal	39
5.	**Zwemwater**	**44**
5.1	Aanbod	44
5.2	Verzorgingsgebied	52
5.3	Behoefte aan zwemwater	56
6.	**Samenvatting en beschouwing**	**64**
6.1	Samenvatting	64
6.2	Beschouwing	69
Bijlagen		**72**
Bijlage 1 – Aanvullende bevolkingscijfers		72
Bijlage 2 – Afstandsanalyse onderwijs		73
Bijlage 3 – Programmering zwembad De Wetering in Houten (februari 2020)		76
Bijlage 4 - Uitgangspunten planningsinstrument zwemwater		79

1. Inleiding

In de regio Utrecht wordt een tekort van ruim 100.000 woningen tot 2040 verwacht. De gemeente Houten wil voor een deel in deze woningbehoefte voorzien en is bereid 4.000 tot 5.000 nieuwe woningen te laten bouwen. De gemeente wil in 2020 de Ruimtelijke Koers vaststellen. In de Ruimtelijke Koers wordt op hoofdlijnen de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente geschetst, waaronder de aanvullende woningbouw en de gevolgen voor het voorzieningenniveau. Voorliggend rapport geeft de gemeente Houten inzicht in de gevolgen van de Ruimtelijke Koers op de toekomstige behoefte aan sportaccommodaties.

Ter beantwoording van de kennisbehoefte van de gemeente Houten zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

1. Wat is de huidige (2020) en toekomstige (2025, 2030, 2035 en 2040) behoefte als gevolg van de Ruimtelijke Koers aan binnensportruimte in de gemeente Houten en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?
2. Wat is de huidige (2020) en toekomstige (2025, 2030, 2035 en 2040) behoefte als gevolg van de Ruimtelijke Koers aan buitensportaccommodaties in de gemeente Houten en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?
3. Wat is de huidige (2020) en toekomstige (2025, 2030, 2035 en 2040) behoefte als gevolg van de Ruimtelijke Koers aan overdekt zwemwater in de gemeente Houten en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?

Werkwijze

Het aanbod aan sportaccommodaties is geïnventariseerd en weergegeven op kaart. De Database SportAanbod (DSA) is benut om te bezien in hoeverre het aanbod afwijkt van landelijke cijfers, cijfers uit de regio en van vergelijkbare gemeenten.

De behoefte aan sportaccommodaties voor de (georganiseerde) sport is bepaald door middel van het toepassen van vastgelegde en algemeen geaccepteerde planningsnormen en -richtlijnen. Ramingen van de ontwikkeling in de behoefte zijn gebaseerd op bevolkings- en leerlingenprognoses en trends in de sport(deelname). Om de gevolgen van de Ruimtelijke Koers in beeld te brengen, zijn prognoses mét en zónder de aanvullende woningbouwopgave benut.

De Houtense sportverenigingen zijn op meerdere manieren betrokken geweest bij het traject.
De gebruikers van binnensportaccommodaties (inclusief zwemverenigingen) zijn benaderd voor het invullen van een online vragenlijst. De buitensportverenigingen hebben aanvullende informatie kunnen aanleveren. Tot slot is een conceptrapport naar de sportverenigingen verstuurd, met de mogelijkheid om hierop te reageren.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden een aantal ontwikkelingen en prognoses, die relevant zijn bij de sportcapaciteitsvraagstukken, beschreven. Hoofdstuk 3 behandelt de binnensportaccommodaties, waar in hoofdstuk 4 de buitensportaccommodaties centraal staan. In hoofdstuk 5 wordt de capaciteitsraming voor overdekt zwemwater behandeld. Tot slot worden in hoofdstuk 6 de onderzoeksvragen beantwoord en worden de resultaten beschouwd.

2. Context

In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen en prognoses die relevant zijn bij de sportcapaciteitsvraagstukken beschreven. We behandelen achtereenvolgens de bevolkingsopbouw en -ontwikkeling van de gemeente Houten, de leerlingenprognoses van de scholen gevestigd in de gemeente en de landelijke en lokale ontwikkelingen in sportdeelname en sportaccommodatiegebruik.

2.1 Bevolking

De gemeente Houten telt ruim 50.000 inwoners in 2020. De verwachting is, wanneer rekening gehouden wordt met de extra woningbouw, de totale bevolking van de gemeente zal toenemen naar circa 58.000 inwoners in 2040 (+16%). Zonder de extra woningbouw is het de verwachting dat het aantal inwoners van de gemeente vanaf 2025 gaat afnemen (tabel 2.1).

Tabel 2.1 Bevolkingsprognoses gemeente Houten 2020-2040 (inclusief en exclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen en procenten)

	Waargenomen	Prognose			
	2020	2025	2030	2035	2040[A]
Bevolkingsprognose inclusief Ruimtelijke Koers	50.140	51.760	53.830	56.810	58.190
Verandering t.o.v. 2020		*+3,2%*	*+7,4%*	*+13,3%*	*+16,1%*
Bevolkingsprognose exclusief Ruimtelijke Koers	50.140	51.640	50.780	50.090	-
Verandering t.o.v. 2020		*+3,0%*	*+1,3%*	*-0,1%*	-

[A] Er zijn geen bevolkingsprognoses voor 2040 beschikbaar waarin de Ruimtelijke Koers niet is meegenomen.
Bron: Gemeente Houten, 2018/2020. Bewerking Mulier Instituut.

De verwachting is dat de bevolking van de gemeente groeit en vergrijst. Het aantal inwoners van 65 jaar en ouder zal tot en met 2040 significant toenemen, terwijl de toename in de overige leeftijdscategorieën beperkt zal zijn (figuur 2.1).

Zonder de aanvullende woningbouw zal naast een bevolkingskrimp ook een sterkere vergrijzing van de bevolking optreden (zie bijlage 1).

Figuur 2.1 Bevolkingssamenstelling naar leeftijdscategorie gemeente Houten in 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen en procenten)

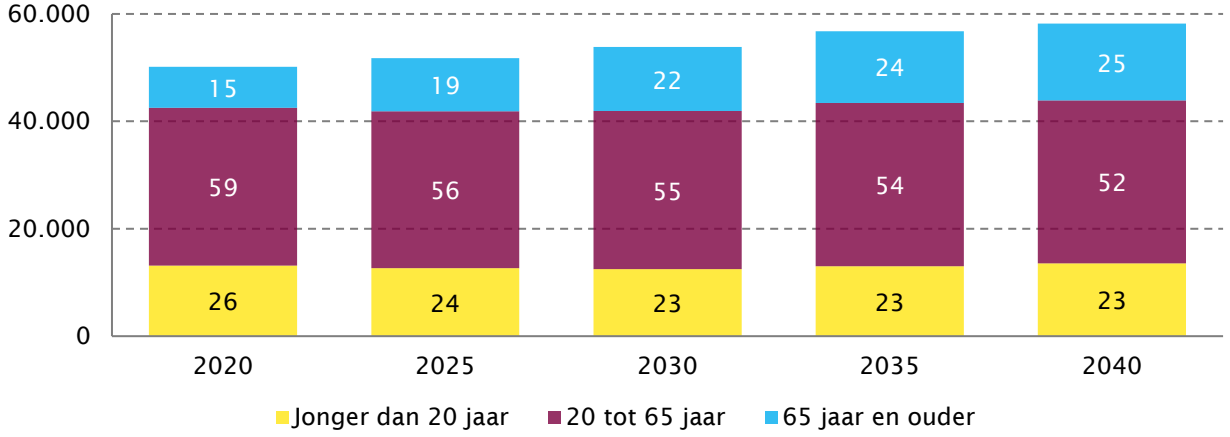

Bron: Gemeente Houten, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Kernen
De gemeente Houten bestaat uit vier kernen (kaart 2.1). De kern Houten is met ruim 46.700 inwoners in 2020 verreweg de grootste kern. In de kernen ’t Goy (600 inwoners in 2020), Tull en ’t Waal (700) en Schalkwijk (2.000) wonen beduidend minder mensen. De kern Houten kan worden ingedeeld in vier wijken; Noord-Oost, Noord-West, Zuid-Oost en Zuid-West.

De verwachte bevolkingsgroei zal met name plaatsvinden in de kern Houten (+17% tot en met 2040). In Schalkwijk, Tull en ’t Waal en ’t Goy zal het totale aantal inwoners vanaf 2025 afnemen. De bevolking van de kern Houten zal sterker vergrijzen ten opzichte van de andere kernen. Het aandeel inwoners van 65 jaar en ouder zal echter in de andere kernen in 2040 alsnog hoger zijn dan in de kern Houten.

Zonder de aanvullende woningbouw is het de verwachting dat ook het aantal inwoners van de kern Houten zal afnemen (zie bijlage 1).

Kaart 2.1 Kernen gemeente Houten en wijken kern Houten in 2020

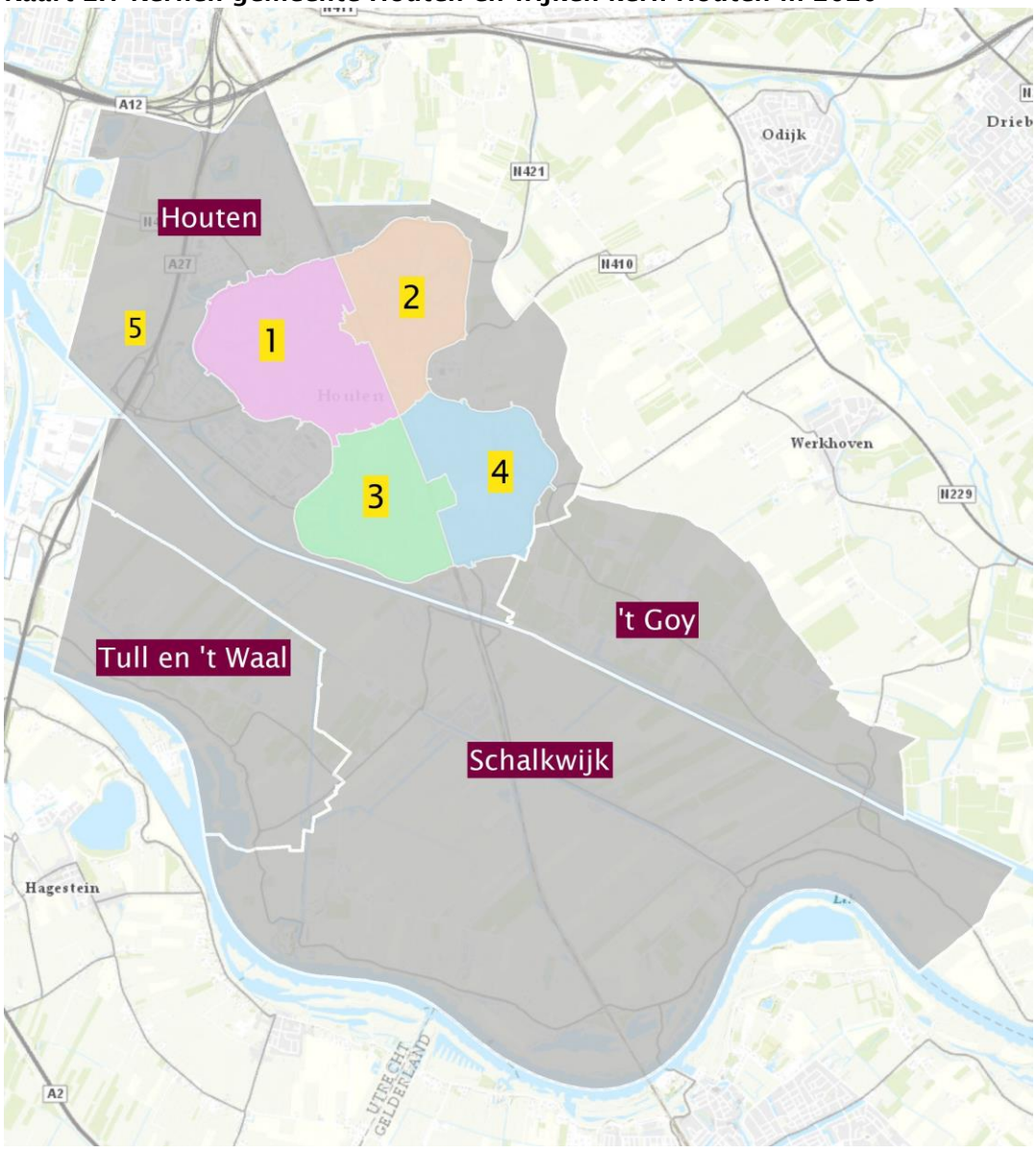

Legenda
1) Noord-West
2) Noord-Oost
3) Zuid-West
4) Zuid-Oost
5) Buitengebied

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

2.2 Onderwijs

Gemeenten hebben een wettelijke taakstelling in het voorzien van sportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs van de scholen gevestigd in de eigen gemeente. In de gemeente Houten zijn 24 scholen gevestigd[1]. In totaal staan bij deze scholen ruim 7.600 leerlingen ingeschreven in het schooljaar 2019/'20.

De verwachting is dat het aantal leerlingen op de basisscholen en de scholen voor het speciaal onderwijs (sbo & (v)so) tot en met het schooljaar 2029/'30 zal afnemen om vervolgens weer toe te nemen. Het totale aantal leerlingen op deze scholen zal naar verwachting vanaf het schooljaar 2034/'35 hoger zijn dan in het schooljaar 2019/'20. Ook het aantal leerlingen op de scholen voor het voortgezet onderwijs zal afnemen om vervolgens weer toe te nemen. Het totale aantal leerlingen zal echter lager blijven dan het aantal in het schooljaar 2019/'20 (tabel 2.2).

Tabel 2.2 Aantal leerlingen scholen gevestigd in de gemeente Houten, naar onderwijstype, in de schooljaren 2019/'20, 2024/'25, 2029/'30, 2034/'35 en 2039/'40 (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen en procenten)

		Aantal leerlingen				
Onderwijstype	**Aantal scholen**	2019/'20	2024/'25	2029/'30	2034/'35	2039/'40
Basisonderwijs	20	5.050	4.690	4.820	5.150	5.460
Verandering t.o.v. 2019/'20			*-7%*	*-5%*	*+2%*	*+8%*
Speciaal onderwijs (sbo & (v)so)	2	410	400	400	420	440
Verandering t.o.v. 2019/'20			*-2%*	*-2%*	*+2%*	*+7%*
Voortgezet onderwijs	2	2.160	2.020	1.840	1.840	1.920
Verandering t.o.v. 2019/'20			*-6%*	*-15%*	*-15%*	*-11%*

Bron: Gemeente Houten, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

2.3 Sportdeelname

Landelijk

Meer dan de helft van de Nederlanders (4 jaar en ouder) sportte minimaal één keer per week in 2018 (53%). Het wekelijkse sportdeelnamecijfer in Nederland is relatief stabiel over de tijd (figuur 2.2). Nederlandse jongeren (12 tot en met 17 jaar) sporten het meest (75%), gevolgd door kinderen (4 tot en met 11 jaar; 60%), volwassenen (18 tot en met 64 jaar; 55%) en ouderen (65 jaar en ouder, 37%). De afgelopen twee decennia is het percentage wekelijkse sporters onder ouderen gestegen van 25 procent naar 37 procent. Daarentegen is het percentage wekelijkse sporters onder jongeren juist gedaald van 81 procent naar 75 procent. Volwassenen laten een licht stijgende trend zien.

[1] Het Wellantcollege is hierin niet opgenomen. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is verantwoordelijk voor de huisvesting van deze school.

Figuur 2.2 Aantal Nederlanders dat één keer per week of vaker aan sport doet in de periode 2005-2018 (in procenten)

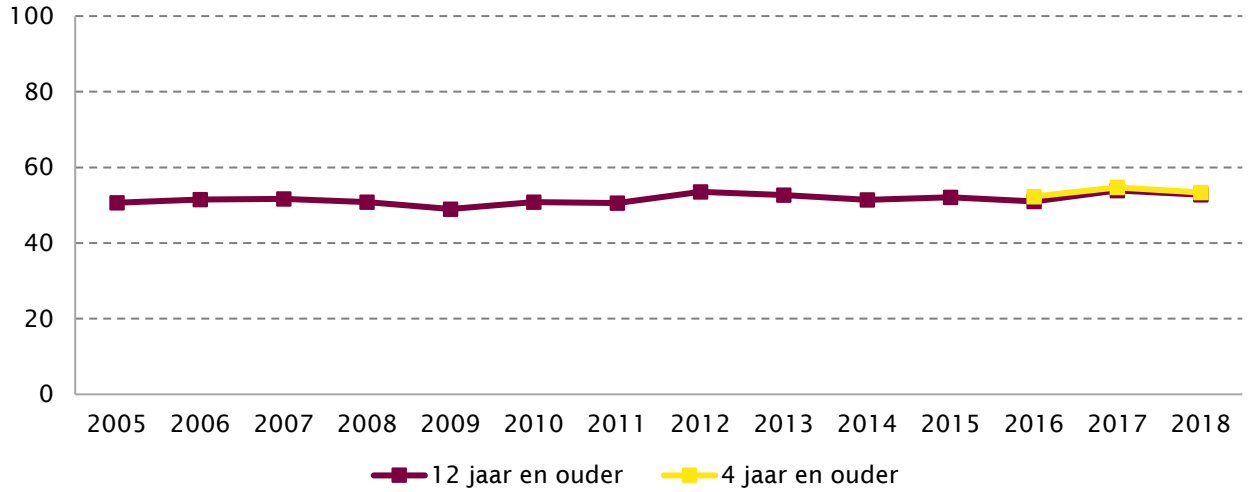

Bron: CBS-Gezondheidsenquête (2001-2013), Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor CBS i.s.m het RIVM (2014-2018) en Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2016 GGD'en, CBS en RIVM.

Een kwart van de inwoners van Nederland is lid van een sportbond (vereniging) gelieerd aan NOC*NSF (26%). Dit aandeel is, net als de sportdeelname, relatief stabiel over de tijd. De ledenaantallen van de diverse Nederlandse sportbonden zijn dat niet.

Binnensport

De algemene trend bij binnensporten is dat de ledenaantallen teruglopen (figuur 2.3). De grootste sportbond waarvan de activiteiten grotendeels in een binnensportaccommodatie plaatsvinden is de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (KNGU, circa 300.000 leden in 2018); één van de kleinste binnensportbonden is de Nederlandse Tafeltennisbond (NTTB, circa 27.000 leden in 2018). Handbal en korfbal zijn van oorsprong veldsporten, maar worden tegenwoordig meer in de zaal beoefend.

Figuur 2.3 Ledenontwikkeling diverse binnensportbonden in Nederland t.o.v. Nederlandse bevolking tussen 2006 en 2018 (met 2006 als uitgangsjaar; in procenten)

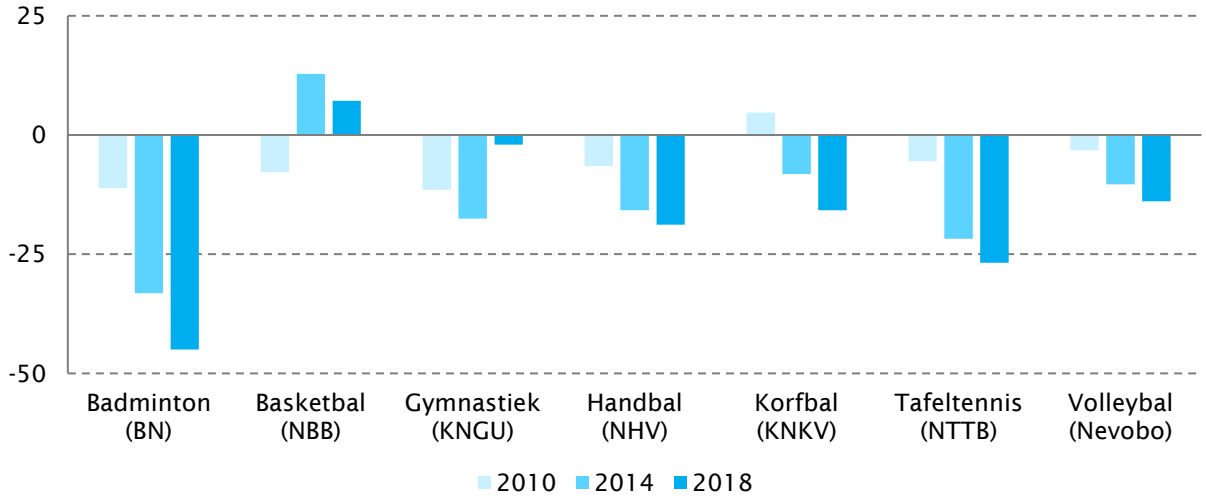

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2006-2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Buitensport
De Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) is de grootste sportbond in Nederland met ruim 1,2 miljoen leden in 2018. Ondanks een significante toename van het aantal aangesloten vrouwen en meisjes bij de voetbalbond, loopt het totale aantal leden de laatste jaren terug. Hockey en rugby zijn twee snelgroeiende sporten in Nederland, terwijl het aantal leden van de honk- en softbal- en tennisverenigingen gestaag afneemt (figuur 2.4)

Figuur 2.4 Ledenontwikkeling diverse buitensportbonden in Nederland t.o.v. Nederlandse bevolking tussen 2006 en 2018 (met 2006 als uitgangsjaar; in procenten)

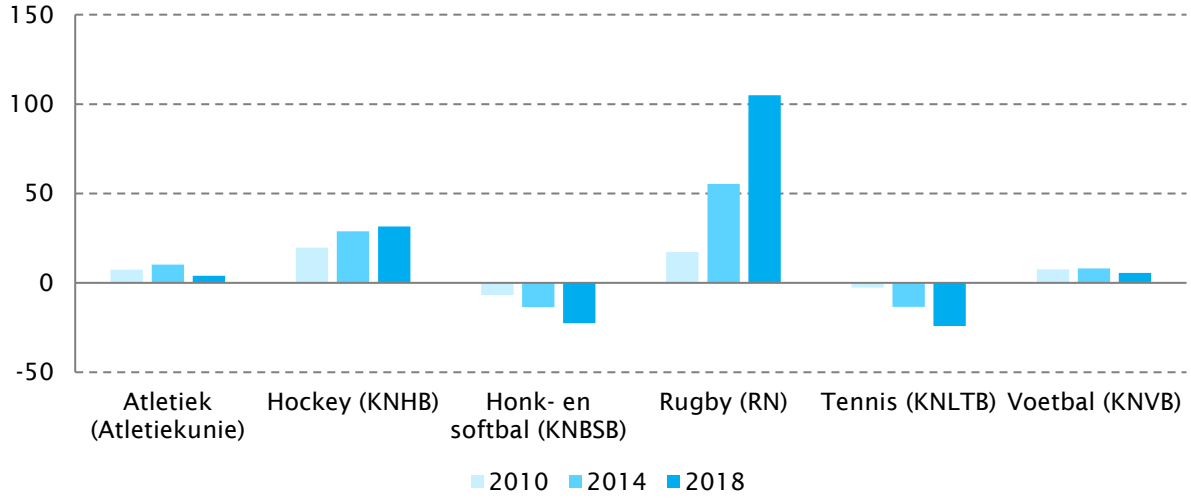

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2006-2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Zwemsport
De zwemdeelname in Nederland neemt landelijk gezien af. In 2018 beoefende circa 12 procent van de Nederlanders een zwemsport. In 2010 lag dit het aandeel nog op 16 procent.

De Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) is de grootste zwemsportbond in Nederland met circa 144.000 leden in 2017. Het aantal leden van de KNZB neemt na een periode van daling weer toe. De Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB) telt circa 13.400 leden in 2017. Dit is meer dan 20 procent minder dan in 2005 (figuur 2.5). Reddingsbrigade Nederland telt circa 13.400 leden in 2017 (niet in figuur). De algemene trend bij de zwemsportbonden is dat naar verhouding steeds meer senioren zijn aangesloten.

Figuur 2.5 Ledenontwikkeling zwemsportbonden in Nederland t.o.v. Nederlandse bevolking tussen 2006 en 2017 (met 2006 als uitgangsjaar; in procenten)

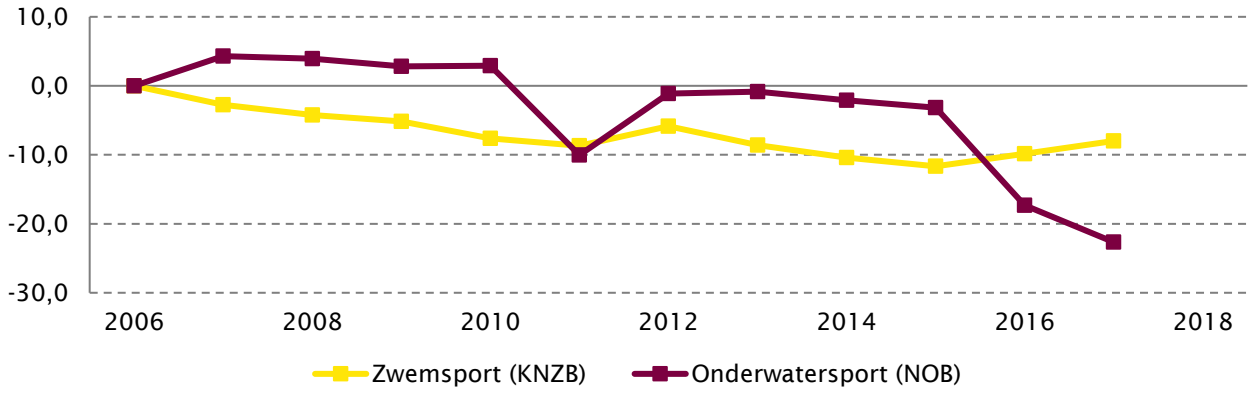

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2000-2017. Bewerking: Mulier Instituut.

Houten

Eén op de drie inwoners van de gemeente Houten is lid van een sportbond (vereniging) gelieerd aan NOC*NSF. Dit is hoger dan het landelijke gemiddelde, het gemiddelde in de regio en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. Het sportbondlidmaatschap in Houten ligt in alle leeftijdsgroepen hoger dan de landelijke cijfers (figuur 2.6).

Figuur 2.6 Sportbondlidmaatschap gemeente Houten naar leeftijdscategorie in 2018 (in procenten)

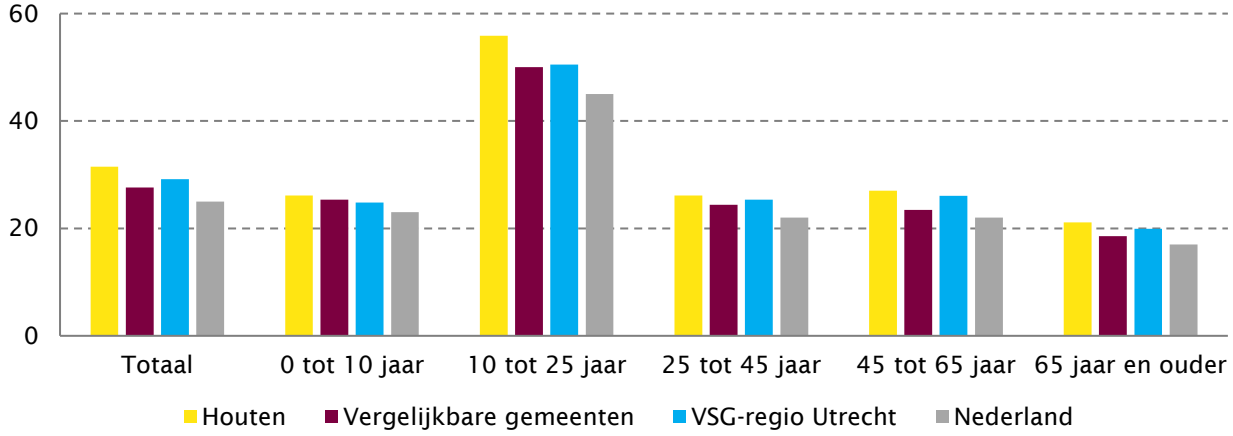

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Circa 7 procent van de Nederlandse bevolking is lid van de voetbalbond KNVB. In de gemeente Houten is bijna 9 procent van de bevolking lid van een voetbalvereniging. Het bondslidmaatschap in de gemeente ligt bij bijna alle grote sportbonden hoger ten opzichte van landelijke cijfers. Alleen het aantal leden bij de atletiek- en gymnastiekbonden blijven achter (tabel 2.7).

Tabel 2.7 Ledenpercentage tien grootste Nederlandse sportbonden in Houten en vergelijkingsregio's in 2018 (in procenten)

	Atletiek (Atletiekunie)	Golf (NGF)	Gymnastiek (KNGU)	Hockey (KNHB)	Paardensport (KNHS)	Sportvissen (Sportvisserij)	Tennis (KNLTB)	Voetbal (KNVB)	Volleybal (Nevobo)	Zwemmen (KNZB)
Houten	0,5	3,1	1,4	3,1	0,9	3,2	3,9	8,7	1,3	0,9
t.o.v. Nederland	*-0,3*	*+1,0*	*-0,2*	*+1,6*	*-*	*+0,3*	*+0,8*	*+1,7*	*+0,6*	*+0,1*
Vergelijkbare gemeenten	0,9	2,2	2,0	1,6	0,9	3,3	3,4	7,4	0,8	0,9
t.o.v. Nederland	*+0,1*	*+0,1*	*+0,4*	*+0,1*	*-*	*+0,4*	*+0,3*	*+0,4*	*+0,1*	*+0,1*
VSG-regio Utrecht	0,8	3,2	2,0	2,4	1,0	3,0	4,5	7,2	0,9	0,8
t.o.v. Nederland	*-*	*+1,1*	*+0,4*	*+0,9*	*+0,1*	*+0,1*	*+1,4*	*+0,2*	*+0,2*	*-*
Nederland	0,8	2,1	1,6	1,5	0,9	2,9	3,1	7,0	0,7	0,8

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Het aantal leden van de Houtense hockeyvereniging is de afgelopen jaren licht afgenomen, ondanks een bevolkingsgroei. Landelijk groeit de hockeydeelname gestaag. Het verloop van het totale aantal leden van de Houtense voetbalvereniging komt ongeveer overeen met de landelijke ontwikkeling. De tennisdeelname onder de Houtense bevolking is beduidend sterker afgenomen dan landelijk (figuur 2.8).

Figuur 2.8 Ontwikkeling aantal leden Houtense hockey-, tennis- en voetbalverenigingen, KNHB, KNLTB en KNVB en aantal inwoners gemeente Houten en Nederland in de periode 2015-2019 (met seizoen 2015 als uitgangsjaar; in procenten)

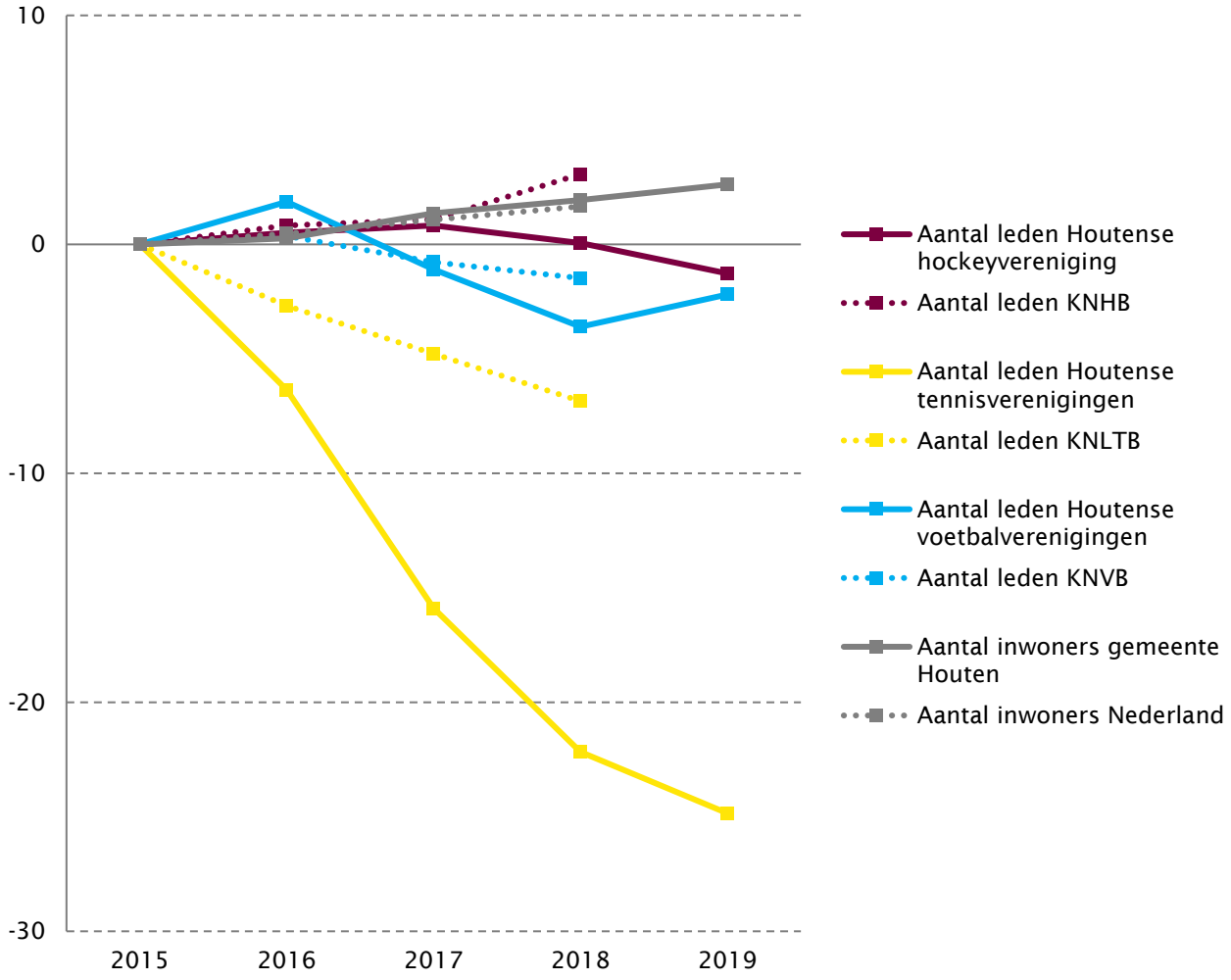

Bron: Koninklijke Nederlandse Hockeybond (KNHB), 2020; Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB), 2020; Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB), 2020; Ledentalrapportages NOC*NSF, 2015-2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Het aantal leden van de Houtense atletiekvereniging is in 2019 ongeveer gelijk aan 2015. Landelijk is de atletiekdeelname na een periode van groei inmiddels stabiel. Het aantal leden van de Houtense honk- en softbalvereniging is recent toegenomen. Landelijk wordt een gestage afname waargenomen. De Houtense korfbalvereniging telt in 2015 minder leden dan in 2019. Dit is conform de landelijke ontwikkeling.

2.4 Sportaccommodatiegebruik

Als het om sportbeoefening gaat wordt vaak aan sportaccommodaties gedacht, maar de volwassenen Nederlander maakt bij sporten vooral gebruik van de openbare ruimte (figuur 2.9). Een derde van de Nederlandse kinderen geeft aan ook te sporten in de openbare ruimte (figuur 2.10). De openbare ruimte wordt veelal gebruikt voor hardlopen, wandelen en wielrennen. Met name bij volwassenen is in vergelijking met 2014 het gebruik van de openbare ruimte toegenomen.

Sporthallen worden ten opzichte van de openbare ruimte beduidend minder gebruikt door volwassen Nederlanders als sportaccommodatie. Daarentegen sport een kwart van de Nederlandse kinderen in een sporthal. Het gebruik van sporthallen is ten opzichte van 2014 zowel bij volwassenen als bij kinderen toegenomen (figuur 2.9; figuur 2.10).

De sportvelden worden, evenals de sporthallen, met name gebruikt door de Nederlandse kinderen en niet zozeer door de volwassen Nederlander. Het gebruik van sportvelden door kinderen is ten opzichte van 2014 toegenomen (figuur 2.10). Het gebruik van sportvelden door volwassenen is constant gebleven (figuur 2.9).

Figuur 2.9 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening door volwassenen in Nederland in 2014 en 2018 (in procenten)

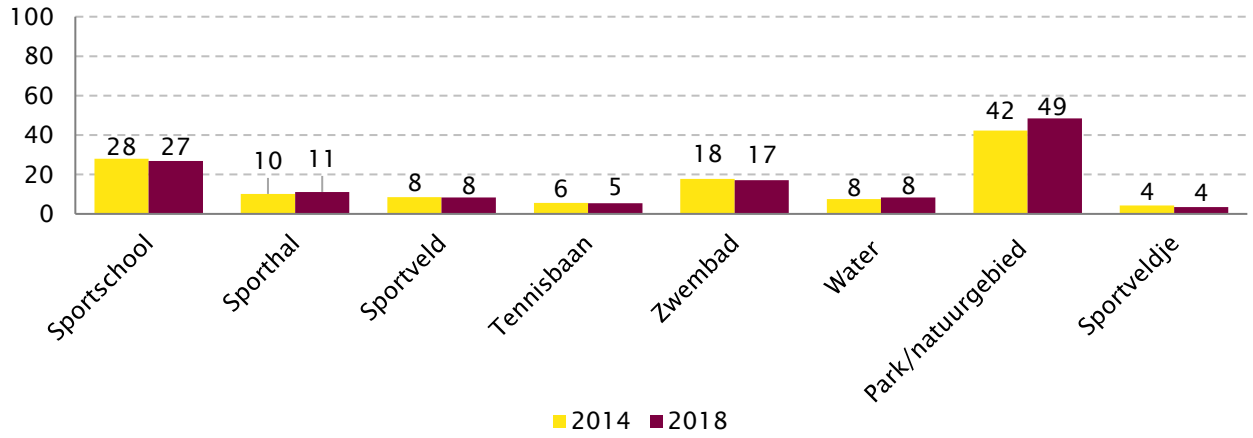

Bron: Nationaal Sportonderzoek 2014 en 2018 (Mulier Instituut).

Figuur 2.10 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening door kinderen in Nederland in 2014 en 2018 (in procenten)

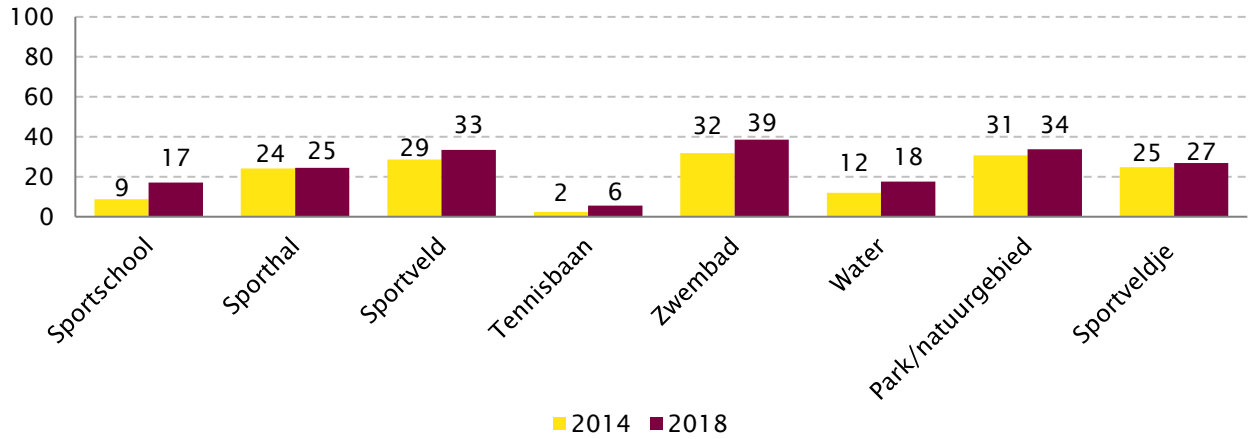

Bron: Nationaal Sportonderzoek 2014 en 2018 (Mulier Instituut).

3. Binnensport

In dit hoofdstuk wordt het aanbod en de behoefte aan binnensportruimte in de gemeente Houten uiteengezet. Binnensportruimte wordt gezien als de overdekte sportruimte die wordt benut, of kan worden benut, voor de beoefening van meerdere zaalsporten en het geven van bewegingsonderwijs. Het bijzondere van deze accommodaties is enerzijds het dubbelgebruik voor sport en bewegingsonderwijs en anderzijds dat meerdere sporten door middel van verschillende belijningen van dezelfde sportvloer gebruikmaken. Dat onderscheidt dit soort accommodaties van andere overdekte accommodaties, zoals dojo's en turnzalen, die alleen voor één tak van sport gebruikt kunnen worden. Wanneer het gaat om binnensportruimte is een driedeling in typen accommodaties gangbaar. Deze indeling is gebaseerd op de oppervlakte van de sportvloer in de accommodatie. Hierbij wordt van groot naar klein onderscheid gemaakt in sporthallen, sportzalen en gymzalen.

3.1 Aanbod

Het aanbod aan binnensportruimte in de gemeente Houten bestaat uit vijf sporthallen, één sportzaal en negen gymzalen (tabel 3.1). In de sporthallen en sportzaal zijn scheidingswanden aanwezig waardoor gedeelde zaalhuur door meerdere gebruikers mogelijk is en gelijktijdig meerdere gymlessen kunnen worden geaccommodeerd. De afmetingen van de meeste gymzalen in de gemeente voldoen aan de richtlijn van de KVLO (zie definities hieronder).

De meeste binnensportaccommodaties zijn in eigendom van de gemeente Houten. Alle accommodaties zijn beschikbaar voor de Houtense (georganiseerde) sport.

Definities
Sporthallen hebben een sportvloer van minimaal 40 bij 20 meter (exclusief uitloopruimte) waarop ruimte wordt geboden om zowel trainings- als competitievormen af te werken voor badminton, basketbal, volleybal, zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal, zaalvoetbal, en sporten zonder belijning (zoals diverse gevechts- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen).

Sportzalen hebben een sportvloer van circa 28 bij 22 meter waarop ruimte wordt geboden voor badminton, basketbal, volleybal en sporten zonder belijning, met in principe mogelijkheden voor competitie en training. Sportzalen kunnen voor andere zaalsporten als trainingsmogelijkheden fungeren.

Gymzalen worden primair gebouwd om het bewegingsonderwijs van (basis)scholen te faciliteren. De afmetingen van gymzalen zijn vaak afgeleid uit de Modelverordening Huisvesting Onderwijs van de VNG (21 x 12 x 5 meter). De gemeente Houten volgt echter het advies van de KVLO. De KVLO adviseert voor het bewegingsonderwijs een minimale vloeroppervlakte van 308 vierkante meter (22 x 14 meter) met een minimale hoogte van 5,5 meter. Deze afmetingen voldoen in principe aan de afmetingseisen voor badminton, diverse gevechts- en verdedigingssporten en tafeltennis. Indien de zaal een hoogte van 7 meter heeft, wordt ook voldaan aan de eisen voor badminton en volleybal. Gymzalen, zowel in de 'kleine' als 'grote' maatvoering, kunnen wel fungeren als trainingsmogelijkheden voor andere zaalsporten.

Tabel 3.1 Aanbod binnensportruimte in de gemeente Houten in 2020

Kern	Accommodatie	Eigendom	Lengte (m)	Breedte (m)	Hoogte (m)	Aantal scheidingswanden
Sporthallen						
Houten	De Slinger	Gemeente Houten	44	28	7,0	2
Houten	De Wetering	Gemeente Houten	44	28	7,0	2
Houten	De Molenwiek	Gemeente Houten	44	28	7,0	2
Houten	De Kruisboog	Gemeente Houten	44	28	10,0	2
Houten	The Dome	Sportcentrum Houten B.V	44	28	7,0	2
Sportzaal						
Houten	Trimaran	Particulier	30	15	5,0	1
Gymzalen						
Houten	De Bijenkorf	Gemeente Houten	22	14	5,5	n.v.t.
Houten	De Vlinder	Gemeente Houten	22	14	5,5	n.v.t.
Houten	De Plantage	Gemeente Houten	22	14	5,5	n.v.t.
Houten	Julianastraat	Gemeente Houten	22	14	5,5	n.v.t.
Houten	De Velduil	Gemeente Houten	22	14	5,5	n.v.t.
Houten	Limes	Gemeente Houten	21	12	5,5	n.v.t.
Houten	Ridderspoor	Gemeente Houten	22	14	5,5	n.v.t.
Schalkwijk	Blokhoven	Stichting Sporthal Schalkwijk	22	13	7,0	n.v.t.
't Goy	De Ploeg	Stichting Sport en Cultuur 't Goy	20	10	7,0	n.v.t.

Overig aanbod en geplande mutaties

In sportcentrum The Dome is naast de sporthal een dojo aanwezig. Daarnaast is bij het sportcentrum in 2019 begonnen met een aanbouw van 360 vierkante meter. Hockeyclub Houten is in 2019 een traject gestart om een blaashal aan te schaffen. De blaashal kan in de wintermaanden op de eigen velden geplaatst worden.

Definitie
Een blaashal is een tijdelijke overkapping van een of meerdere buitensportvelden. Op de sportvelden wordt een speciale vloer gelegd geschikt voor de 'zaalactiviteiten'. Er kan dan het jaar rond gebruik worden gemaakt van de bestaande accommodaties/ruimte (velden, kantine en kleedkamers).

Vergelijking DSA

De sporthallen, sportzaal en gymzalen in de gemeente Houten vertalen zich naar 26 zaaldelen[2]. Hierbij is een sporthal drie zaaldelen, een sportzaal telt voor twee zaaldelen en een gymzaal als één zaaldeel. Het totale aanbod aan binnensportruimte in de gemeente is daarmee lager dan het landelijke gemiddelde, het gemiddelde in de regio en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (tabel 3.2).

Het aantal sportzalen en gymzalen in de gemeente Houten blijft achter ten opzichte van landelijke cijfers. Het aantal sporthallen is hoger dan het landelijke gemiddelde en het gemiddelde in de regio, maar is lager ten opzichte van het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (tabel 3.2).

[2] Vijf sporthallen (vijftien zaaldelen), één sportzaal (twee zaaldelen) en negen gymzalen (negen zaaldelen).

Tabel 3.2 Benchmark aanbod binnensportruimte gemeente Houten in 2020

	Sporthallen		Sportzalen		Gymzalen		Zaaldelen	
	Abs.	Per 25.000 inwoners	Abs.	Per 25.000 inwoners	Abs.	Per 25.000 inwoners	Abs.	Per 25.000 inwoners
Gemeente Houten	5	2,5	1	0,5	9	4,5	26	13,0
VSG-regio Utrecht	115	2,2	44	0,8	299	5,6	732	13,7
Vergelijkbare gemeenten	107	2,8	39	1,0	220	5,7	619	16,0
Nederland	**1.547**	**2,2**	**691**	**1,0**	**4.484**	**6,5**	**10.507**	**15,2**

Bron: Database SportAanbod (DSA), 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

3.2 Ruimtelijke spreiding

Het aanbod aan binnensportruimte concentreert zich in de kern Houten. Schalkwijk en ‘t Goy beschikken over een gymzaal. In Tull en ‘t Waal is geen binnensportaccommodatie aanwezig (kaart 3.1).

Kaart 3.1 Aanbod binnensportruimte in de gemeente Houten in 2020

Sporthallen
1) De Slinger
2) De Wetering
3) De Molenwiek
4) De Kruisboog
5) The Dome

Sportzaal
6) Trimaran

Gymzalen
7) De Bijenkorf
8) De Vlinder
9) De Plantage
10) Julianastraat
11) De Velduil
12) Limes
13) Ridderspoor
14) Blokhoven
15) De Ploeg

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Inwoners

De inwoners van de gemeente Houten moeten gemiddeld 1,5 kilometer reizen naar de dichtstbijzijnde sporthal; dat is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde (1,6 kilometer). Als gevolg van het beperkte aantal sportzalen in de gemeente, is de gemiddelde afstand tot de dichtstbijzijnde sporthal óf -zaal niet significant lager dan de gemiddelde afstand tot alleen de dichtstbijzijnde sporthal. Voor inwoners die buiten de kern Houten wonen, is de gemiddelde reisafstand naar een sporthal of sportzaal in de eigen gemeente fors groter. In gemeenten omliggend aan deze kernen liggen ook geen sporthallen of -zalen die dichterbij zijn voor de inwoners dan de accommodaties in de eigen gemeente. De gemiddelde afstand tot de dichtstbijzijnde sporthal, sportzaal óf gymzaal in de gemeente Houten bedraagt 700 meter (tabel 3.3).

Tabel 3.3 Gemiddelde reisafstand naar dichtstbijzijnde binnensportaccommodatie, naar type, inwoners kernen gemeente Houten in 2020 (in kilometers, gemeten over de weg)

Kern	Sporthal	Sporthal of -zaal	Sporthal, -zaal of gymzaal
Houten	1,3	1,2	0,6
Schalkwijk	5,2	5,2	1,2
't Goy	4,5	4,5	0,7
Tull en 't Waal	7,6	7,6	3,7
Gemeente Houten	**1,5**	**1,5**	**0,7**
Gemeenten met 25.000 - 85.000 inwoners	*1,6	n.b.	n.b.
Nederland	*1,6	n.b.	n.b.

* Bron: Poel, H. van der, Wezenberg-Hoenderkamp, K. & Hoekman, R. (red) (2016). *Sportaccommodaties in Nederland: Kaarten en kengetallen.* Utrecht/Nieuwegein: Mulier Instituut/Arko Sports Media.

Drie kilometer wordt algemeen beschouwd als de afstand die men bereid is af te leggen voor zijn of haar sportbeoefening[3]. Slechts circa 2.700 inwoners van de gemeente Houten woont niet binnen drie kilometer van een sporthal in de gemeente. Negen op de tien inwoners hebben binnen één kilometer van zijn of haar huis een sporthal, sportzaal en/of gymzaal (tabel 3.4).

Tabel 3.4 Aantal inwoners gemeente Houten woonachtig binnen 1, 2 en 3 kilometer van een sporthal, sportzaal of gymzaal in 2020 (in procenten)

	Sporthal	Sporthal of sportzaal	Sporthal, sportzaal of gymzaal
Percentage inwoners binnen 1 kilometer	34	36	91
Percentage inwoners binnen 2 kilometer	86	87	98
Percentage inwoners binnen 3 kilometer	94	94	99

[3] Hoekman, R., Hoenderkamp, K., Poel, H. van der, Bakker, S., Romijn, D. & Werff, H. van der (2013). *Sportaccommodaties in beeld*. Utrecht: Mulier Instituut.

Onderwijs

De spreiding van de binnensportaccommodaties over de gemeente Houten dient dusdanig te zijn dat de gemeente voldoet aan haar taakstelling om te voorzien in binnensportruimte voor het bewegingsonderwijs. De binnensportaccommodatie(s) waar de scholen hun gymlessen geven, moet binnen een bepaalde afstand vanaf het schoolgebouw te bereiken zijn.

De normafstand (d.w.z. de maximale afstand tussen de onderwijslocatie en de binnensportruimte) die van toepassing is voor een school is afhankelijk van het aantal klokuren bewegingsonderwijs waarop de betreffende school aanspraak kan maken (zie bijlage 2). De kortste normafstand voor zowel het basisonderwijs als het speciaal onderwijs (sbo & (v)so) betreft 1.000 meter hemelsbreed van het schoolgebouw. Voor het voortgezet onderwijs betreft de kortste normafstand 2.000 meter hemelsbreed[4].

In bijlage 2 zijn de binnensportaccommodaties binnen 1.000 meter van de Houtense scholen weergegeven, dan wel de drie meest dichtbijgelegen accommodaties. De accommodatie(s) waar de desbetreffende school daadwerkelijk gebruik van maakt, zijn dikgedrukt.

Alle scholen hebben binnen 1.000 meter een binnensportaccommodaties tot hun beschikking. In de meeste gevallen zijn meerdere binnensportaccommodaties binnen 1.000 meter te bereiken. Uitzondering hierop is PCB Het Mozaïek (gevestigd in Tull en 't Waal), waarvoor de gemeente leerlingenvervoer verzorgd naar gymzaal Blokhoven (in Schalkwijk). Alle scholen, met uitzondering van PCB het Mozaïek, maken voor het bewegingsonderwijs ook daadwerkelijk gebruik van een accommodatie binnen 1.000 meter van het schoolgebouw. Zes basisscholen maken daarnaast ook gebruik van een accommodatie verder weg gelegen, evenals één school voor het speciaal onderwijs.

3.3 Behoefte

(Georganiseerde) binnensport

De behoefte aan sporthallen en sportzalen voor de (georganiseerde) binnensport wordt berekend aan de hand van draagvlakcijfers uit de Planologische Kengetallen. De normatieve behoefte wordt weergegeven in een bandbreedte, met een theoretische minimale behoefte (minimaal aantal benodigde accommodaties) en een theoretische maximale behoefte (het maximaal aantal benodigde accommodaties). De lokale context bepaalt of de minimale of maximale variant het meest van toepassing is (bv. de stedelijkheid van de gemeente (ruraal of urbaan), de sportdeelname of het aanbod aan overige (overdekte) binnensportaccommodaties).

In de gemeente Houten bestaat in 2020 voor de (georganiseerde) binnensport een behoefte van drie sporthallen en tussen de vier en vijf sportzalen. Het huidige aanbod van vijf sporthallen overstijgt de normatieve behoefte; de aanwezige sportzaal is onvoldoende om te voldoen aan de behoefte aan sportzalen. De behoefte aan sporthallen en sportzalen in de gemeente vertaalt zich naar een behoefte van tussen de veertien en achttien zaaldelen. Het aanbod aan sporthallen en sportzalen vertaalt zich naar zeventien zaaldelen, waarmee het bovenin de behoeftebandbreedte valt (tabel 3.5).

De verwachte bevolkingsgroei leidt tot een beperkte toename in de behoefte aan binnensportruimte. Deze toename zorgt ervoor dat het huidige aanbod onderin de toekomstige behoeftebandbreedte valt, in plaats van bovenin de bandbreedte zoals in 2020 het geval is (tabel 3.5). Dit houdt in dat de druk op de bestaande binnensportaccommodaties toeneemt.

[4] Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Houten, 2015.

Tabel 3.5 Vraag-aanbodanalyse sporthallen en sportzalen gemeente Houten in 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 (o.b.v. Planologische Kengetallen) (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen)

		Behoefte		Overschot (+) / tekort (-)	
Type	**Aanbod**	Minimaal	Maximaal	Minimaal	Maximaal
Sporthallen (3 zaaldelen)					
2020	5	3 (2,3)	3 (3,0)	+2	+2
2025	5	3 (2,3)	3 (3,1)	+2	+2
2030	5	3 (2,4)	3 (3,2)	+2	+2
2035	5	3 (2,5)	4 (3,3)	+2	+1
2040	5	3 (2,5)	4 (3,3)	+2	+1
Sportzalen (2 zaaldelen)					
2020	1	4 (3,6)	5 (4,5)	-3	-4
2025	1	4 (3,7)	5 (4,7)	-3	-4
2030	1	4 (3,8)	5 (4,8)	-3	-4
2035	1	4 (4,0)	5 (4,9)	-3	-4
2040	1	4 (4,0)	5 (5,0)	-3	-4
Zaaldelen					
2020	17	14 (14,0)	18 (18,1)	+3	-1
2025	17	15 (14,4)	19 (18,6)	+2	-2
2030	17	15 (14,8)	19 (19,1)	+2	-2
2035	17	16 (15,3)	20 (19,8)	+1	-3
2040	17	16 (15,4)	20 (19,9)	+1	-3

Bovenstaande behoefte betreft de gemeentebrede behoefte. Dat wil zeggen dat dit de behoefte van alle inwoners van de gemeente betreft. De omvang van ’t Goy, Tull en ’t Waal en Schalkwijk is te gering om te komen tot een voldoende groot draagvlak voor een sporthal of sportzaal.

Implicaties Ruimtelijke Koers

De aanvullende woningbouw in de Ruimtelijke Koers heeft als gevolg dat de behoefte aan binnensportruimte vanuit de (georganiseerde) binnensport zal toenemen. Zonder de Ruimtelijke Koers zal de behoefte geleidelijk afnemen. In 2035 betreft door de Ruimtelijke Koers de afgeronde behoefte twee (sportzaal) tot drie zaaldelen (sporthal) hoger dan in de situatie zonder Ruimtelijke Koers.

Bewegingsonderwijs

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Houten stelt jaarlijks het aantal klokuren bewegingsonderwijs vast waarop een school in het daaropvolgende schooljaar in aanmerking komt[5]. Scholen zijn echter vrij om minder bewegingsonderwijs te geven dan waar zij volgens de verordening aanspraak op kunnen maken. Anderzijds kunnen scholen bij de gemeente een verzoek indienen voor meer klokuren dan het aantal dat door het college is vastgesteld.

[5] Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Houten, 2015.

Amendement Heerema/Van Nispen
De tweede kamer heeft in februari 2020 het amendement Heerma/Van Nispen aangenomen. Scholen in het primair onderwijs (basisonderwijs en speciaal basisonderwijs) worden vanaf 2023 verplicht om hun leerlingen wekelijks minimaal twee lesuren bewegingsonderwijs te geven (1,5 klokuur).

Het uitgangspunt in de Houtense verordening voor onderwijshuisvesting is dat de gemeente ruimte ter beschikking moet stellen waarin wekelijks aan elke groep in het basisonderwijs (6- tot 12-jarigen) twee gymlessen van 45 minuten gegeven kan worden (1,5 klokuur); voor het speciaal onderwijs (sbo & (v)so) wordt uitgegaan van wekelijks drie gymlessen van 45 minuten (2,25 klokuur). Deze uitgangspunten voldoen aan de eisen die worden gesteld in het amendement Heerema/Van Nispen. Het aantal klokuren waar een school voor het voortgezet onderwijs aanspraak op kan maken, is afhankelijk van het aantal leerlingen van de school.

De basisscholen gevestigd in de gemeente Houten konden voor het schooljaar 2019/'20 in totaal aanspraak maken op binnensportruimte waar 235 klokuren bewegingsonderwijs in kan plaatsvinden. Voor dit aantal klokuren zijn minimaal tien zaaldelen nodig. Voor het normatief aantal klokuren in het speciaal onderwijs (sbo & (v)so) zijn minimaal vier zaaldelen nodig, voor het voortgezet onderwijs minimaal zes zaaldelen (tabel 4.3). De capaciteit van de binnensportaccommodaties (d.w.z. hoeveel klokuren in een accommodatie kan plaatsvinden) is gebaseerd op het lesrooster.

De verwachte leerlingenafname tot en met het schooljaar 2029/'30 zal leiden tot een afname in de ruimtebehoefte ten behoeve van het bewegingsonderwijs. De verwachte leerlingentoename vanaf het schooljaar 2029/'30 zal vervolgens leiden tot een toename. De verwachting is dat de toekomstige behoefte niet hoger zal zijn dan de behoefte in het schooljaar 2019/'20 (tabel 3.6).

Het aanbod aan binnensportruimte in de gemeente bestaat uit 26 af te scheiden zaaldelen, waarvan 19 in gemeentelijke eigendom zijn. Het aanbod overstijgt zodoende de gemeentebrede behoefte.

Tabel 3.6 Benodigd aantal zaaldelen t.b.v. bewegingsonderwijs scholen gemeente Houten in de schooljaren 2019/'20, 2024/'25, 2029/'30, 2034/'35 en 2039/'40 (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen)

	Behoefte					Aanbod
	2019/'20	2024/'2025	2029/'30	2034/'35	2039/'40	2020
Basisonderwijs	10 (9,1)	9 (8,5)	9 (9,0)	10 (9,5)	10 (9,9)	
Speciaal onderwijs (sbo & (v)so)	4 (3,9)	4 (3,8)	4 (3,8)	5 (4,0)	5 (4,2)	
Voortgezet onderwijs	6 (5,2)	5 (4,9)	5 (4,4)	5 (4,5)	5 (4,6)	
Totaal	**20**	**18**	**18**	**20**	**20**	**26 (19)**

Toelichting: Het aanbod betreft de zaaldelen in de sporthallen, sportzalen en gymzalen in Houten. Tussen haakjes staat het aantal zaaldelen in eigendom van de gemeente Houten.
Bron: Gemeente Houten, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

De grootste behoefte aan binnensportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs bestaat in Houten Noord-Oost. In deze wijk zijn voldoende zaaldelen aanwezig om het bewegingsonderwijs van de scholen gevestigd in de wijk te accommoderen. In Houten Zuid-West en Tull en 't Waal zijn onvoldoende zaaldelen aanwezig om het bewegingsonderwijs van de scholen te accommoderen (tabel 3.6). De scholen gevestigd in Houten Zuid-West hebben echter binnen 1.000 meter van het schoolgebouw voldoende accommodaties beschikbaar die niet in de eigen wijk liggen (zie paragraaf 3.2). Voor de school gevestigd in Tull en 't Waal (PCB Het Mozaïek) regelt de gemeente Houten leerlingenvoer.

De verwachte ontwikkeling in leerlingenaantallen heeft op kern-/wijkniveau geringe gevolgen voor de behoefte aan binnensportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs (tabel 3.7).

Tabel 3.7 Vraag-aanbod analyse zaaldelen t.b.v. bewegingsonderwijs scholen gemeente Houten naar wijk in de schooljaren 2019/'20, 2024/'25, 2029/'30, 2034/'35 en 2039/'40 (inclusief Ruimtelijke Koers; in zaaldelen)

		Behoefte					Aanbod
Wijk	**Onderwijstype**	2019/'20	2024/'2025	2029/'30	2034/'35	2039/'40	2020
Houten Noord-Oost	Basisonderwijs	2 (1,7)	2 (1,8)	3 (2,1)	3 (2,4)	3 (2,5)	
	Speciaal onderwijs (sbo & (v)so)	4 (3,3)	4 (3,3)	4 (3,3)	4 (3,3)	4 (3,5)	
	Voortgezet onderwijs	2 (1,9)	2 (1,8)	2 (1,7)	2 (1,7)	2 (1,8)	
	Totaal	**8**	**8**	**9**	**9**	**9**	**[A]13 (10)**
Houten Noord-West	Basisonderwijs	2 (1,2)	2 (1,1)	2 (1,3)	2 (1,6)	2 (2,0)	
	Voortgezet onderwijs	4 (3,3)	4 (3,1)	3 (2,8)	3 (2,8)	3 (2,9)	
	Totaal	**6**	**6**	**5**	**5**	**5**	**[B]7 (5)**
Houten Zuid-Oost	Basisonderwijs	3 (2,0)	2 (1,9)	2 (2,0)	2 (1,9)	2 (1,8)	
	Totaal	**3**	**2**	**2**	**2**	**2**	**[C]3 (3)**
Houten Zuid-West	Basisonderwijs	3 (2,4)	3 2,1	3 2,0	2 2,0	2 2,0	
	Speciaal onderwijs (sbo & (v)so)	1 (0,7)	1 0,6	1 0,6	1 0,7	1 0,7	
	Totaal	**4**	**4**	**4**	**3**	**3**	**1 (1)**
Schalkwijk	Basisonderwijs	1 (0,6)	1 (0,5)	1 (0,5)	1 (0,5)	1 (0,5)	
	Totaal	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1 (-)**
't Goy	Basisonderwijs	1 (0,4)	1 (0,4)	1 (0,4)	1 (0,4)	1 (0,4)	
	Totaal	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1 (-)**
Tull en 't Waal	Basisonderwijs	1 (0,7)	1 (0,7)	1 (0,7)	1 (0,6)	1 (0,6)	
	Totaal	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**- (-)**

[A]Inclusief sporthallen De Kruisboog en The Dome. Beiden sporthallen liggen buiten de ring van de kern Houten op de grens van Houten Noord-Oost en Zuid-Oost.

[B]Inclusief sporthal De Wetering. De sporthal ligt buiten de ring van de kern Houten op de grens van Houten Noord-West en Zuid-West.

[C]Inclusief gymzaal De Vlinder. De gymzaal ligt buiten de ring van de kern Houten tegen Houten Zuid-Oost aan.

Toelichting: Het aanbod betreft de zaaldelen in de sporthallen, sportzalen en gymzalen in Houten. Tussen haakjes staat het aantal zaaldelen in eigendom van de gemeente Houten.

Bron: Gemeente Houten, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

3.4 Gebruik

Het gebruik van de gemeentelijke binnensportaccommodaties is in beeld gebracht aan de hand van de reserveringsoverzichten uit het seizoen 2018/'19. Om te bepalen of het gebruik van de binnensportaccommodaties in de gemeente Houten hoog of laag is, is een benchmark met het gebruik van gemeentelijke binnensportaccommodaties in vergelijkbare gemeenten opgesteld.

Jaargebruik

In tabel 3.7 staat het totale jaargebruik in gewogen uren van de sporthallen en gymzalen naar doeleinde in het seizoen 2018/'2019[6]. De sporthallen werden in dit seizoen gemiddeld circa 2.300 uur gebruikt, de gymzalen circa 1.600 uur. De gemiddelde jaarbezetting (maandag t/m zondag; van 08:00 tot 23:00) van de sporthallen bedroeg 43 procent, die van de gymzalen 30 procent.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en NOC*NSF hebben een richtlijn voor de bouw en exploitatie van sporthallen op basis van jaargebruik in uren. De VNG adviseert dat voor de bouw en exploitatie van een sporthal een totale minimale behoefte van 1.600 uur per jaar moet bestaan (40 weken maal 40 uur). Dit aantal is inclusief onderwijsgebruik. NOC*NSF adviseert een minimale behoefte van 1.400 uur per jaar voor sportgebruik (35 weken maal 40 uur). Dit aantal is exclusief onderwijsgebruik.

In Houten voldoen alle vier gemeentelijke sporthallen aan de VNG-richtlijn. In sporthal De Kruisboog vindt daarnaast voldoende sportgebruik plaats om te voldoen aan de NOC*NSF richtlijn.

Tabel 3.7 Jaargebruik (in gewogen uren) en jaarbezetting (in procenten) gemeentelijke binnensportaccommodatie Houten in het seizoen 2018/'19

Accommodatie	Sport en overig	Onderwijs	Totaal	Jaar-bezetting	VNG-richtlijn (≥ 1.600 uur totaal)	NOC*NSF (≥ 1.400 uur sport)
Sporthallen						
De Kruisboog	1.722	1.104	2.826	52%	Voldoet	Voldoet
De Molenwiek	1.174	637	1.812	33%	Voldoet	Voldoet niet
De Slinger	1.033	1.511	2.544	46%	Voldoet	Voldoet niet
De Wetering	1.077	1.057	2.134	39%	Voldoet	Voldoet niet
Gymzalen						
De Bijenkorf	523	866	1.388	25%	n.v.t.	n.v.t.
De Plantage	1.113	1.085	2.198	40%	n.v.t.	n.v.t.
De Vlinder	622	842	1.464	27%	n.v.t.	n.v.t.
Julianastraat	821	530	1.350	25%	n.v.t.	n.v.t.
De Velduil	627	994	1.620	30%	n.v.t.	n.v.t.
Limes	652	1.118	1.769	32%	n.v.t.	n.v.t.
Ridderspoor	415	1.179	1.594	29%	n.v.t.	n.v.t.

[6] Het gewogen aantal bezette uren is het aantal bezette uren gecorrigeerd met een deelfactor. Dit betekent dat als de helft van een sporthal bezet is deze uren voor de helft meegenomen worden in het totaal aantal uren.

Ten opzichte van benchmark

De Houtense sporthallen en gymzalen worden op jaarbasis gemiddeld meer gebruikt dan het gemiddelde van de sporthallen en gymzalen in de benchmark. Dit is het gevolg van zowel relatief hoog sportgebruik als onderwijsgebruik. De gemiddelde jaarbezetting in de gemeente Houten van de sporthallen bedroeg 43 procent en van de gymzalen 30 procent. In de benchmark is dit lager, respectievelijk 32 en 23 procent (tabel 3.8).

Tabel 3.8 Benchmark gemiddelde jaargebruik (in gewogen uren) en jaarbezetting (in procenten) gemeentelijke binnensportaccommodaties Houten

		Jaargebruik (in gewogen uren)			
		Sport	Bewegingsonderwijs	Totaal	Jaarbezetting (in %)
Sporthallen	Houten	1.252	1.077	2.329	43%
	Benchmark	1.028	738	1.765	32%
Gymzalen	Houten	682	945	1.626	30%
	Benchmark	503	761	1.264	23%

Bezetting

De behoefte aan binnensportruimte, met name aan sporthallen, varieert gedurende het seizoen. Zaalcompetities van 'veldsporten' (bv. hockey en korfbal) vinden alleen plaats gedurende de wintermaanden en het bewegingsonderwijs vindt buiten de wintermaanden (deels) op sportvelden plaats. Om de variatie gedurende het jaar verder inzichtelijk te maken, wordt verder in dit hoofdstuk onderscheid gemaakt in het gebruik in de wintermaanden (januari-februari, november-december) en de overige maanden (maart-oktober).

Sporthallen

De sporthallen in de gemeente Houten zijn doordeweeks overdag (08:00-16:00 uur) zowel in de wintermaanden als daarbuiten gemiddeld voor 65 procent van de tijd bezet. In de namiddag en avond (16:00-23:00 uur) is de bezetting van de sporthallen in de wintermaanden (gemiddeld 76%) hoger dan daarbuiten (41%). Tussen 19:00 en 21:00 uur, de gebruikelijke piekuren, is de gemiddelde bezetting van de sporthallen 54 procent buiten de wintermaanden en tijdens de wintermaanden gemiddeld 95 procent.

De Houtense sporthallen worden structureel meer gebruikt dan een gemiddelde sporthal in de benchmark (figuur 3.1).

Figuur 3.1 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke sporthallen gemeente Houten naar tijdsblok en seizoen in het seizoen 2018/'19 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

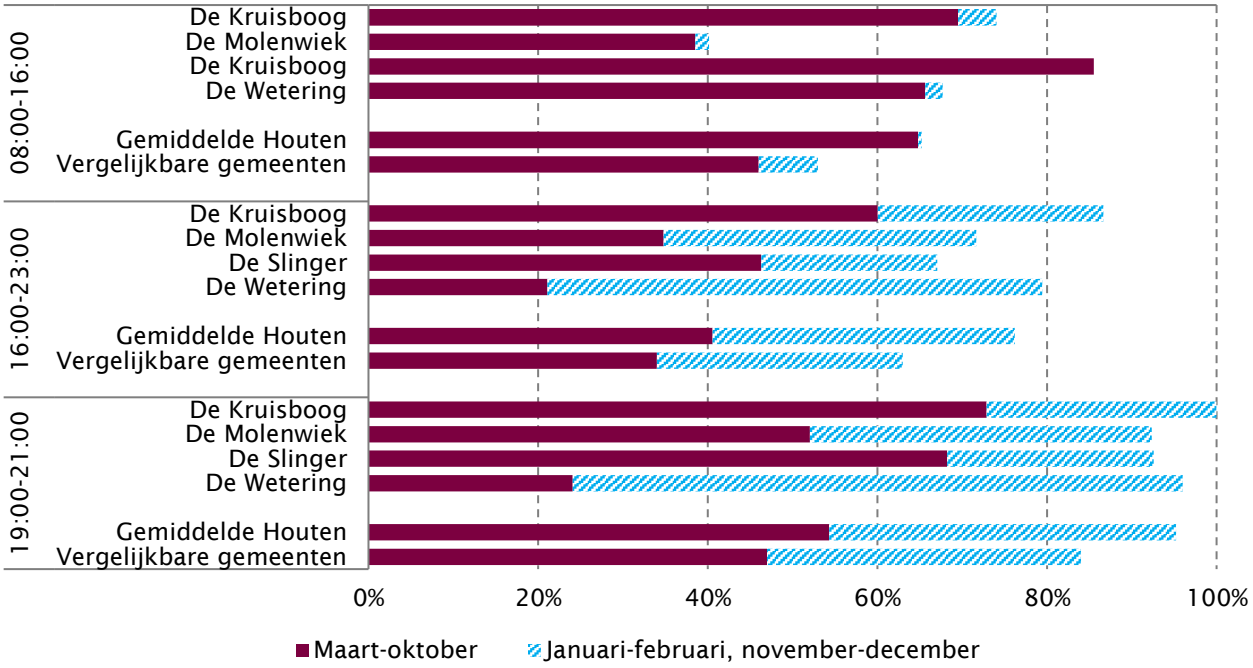

Op zaterdag (09:00-18:00 uur) zijn de sporthallen buiten de wintermaanden gemiddeld voor 37 procent van de tijd in gebruik. In de wintermaanden zijn de sporthallen gemiddeld voor 77 procent van de tijd bezet. Op zondag (09:00-18:00 uur) is de gemiddelde bezettingsgraad buiten de winter (27%) lager dan op zaterdag; tijdens de wintermaanden (83%) is deze hoger dan op zaterdag (figuur 3.2).

Ten opzichte van de sporthallen in de benchmark, is de gemiddelde bezetting van de sporthallen in Houten in het weekend structureel hoger. Meest tekenend is de zondagbezetting van de Houtense sporthallen in de wintermaanden, die significant hoger is dan het gemiddelde van de sporthallen in de benchmark (figuur 3.2).

Figuur 3.2 Gemiddelde bezetting op weekenddagen tussen 09:00 en 18:00 uur gemeentelijke sporthallen gemeente Houten naar seizoen in het seizoen 2018/'19 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

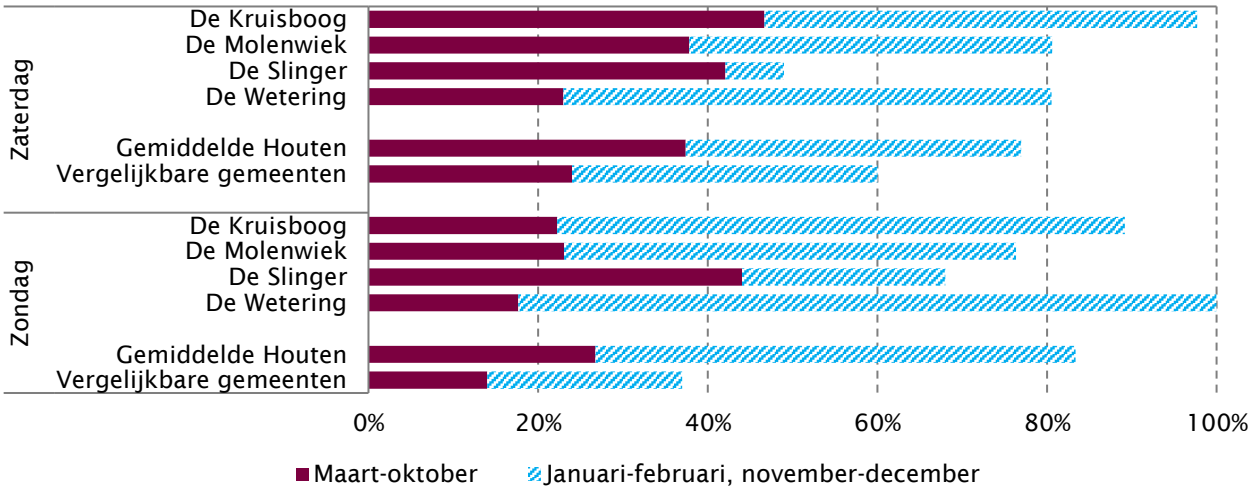

Gymzalen

In figuur 3.3 is de gemiddelde doordeweekse bezetting van de gymzalen in de gemeente Houten weergegeven voor verschillende tijdsblokken en zowel voor de wintermaanden als de overige maanden. De meeste gymzalen worden voornamelijk gebruikt voor bewegingsonderwijs, waardoor de bezettingsgraad doordeweeks een stuk hoger ligt dan in het weekend. De hoogste gemiddelde bezetting van de gymzalen is ‘s avonds tussen 19:00 en 21:00 uur. De gymzalen zijn dan buiten de wintermaanden voor 60 procent bezet en tijdens de wintermaanden voor 69 procent. Doordeweeks overdag tussen 08:00 en 16:00 uur zijn de gymzalen buiten de wintermaanden voor 59 procent van de tijd bezet, tijdens de wintermaanden 60 procent van de tijd. De bezettingsgraad is in de namiddag en avond (16:00-23:00 uur) gemiddeld een stuk lager.

Ten opzichte van de gymzalen in de benchmark is de bezetting van de gymzalen in de gemeente Houten gemiddeld hoog, zowel in de wintermaanden als in de overige maanden (figuur 3.3).

Figuur 3.3 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijk gymzalen Houten naar tijdsblok en seizoen in seizoen 2018/’19 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

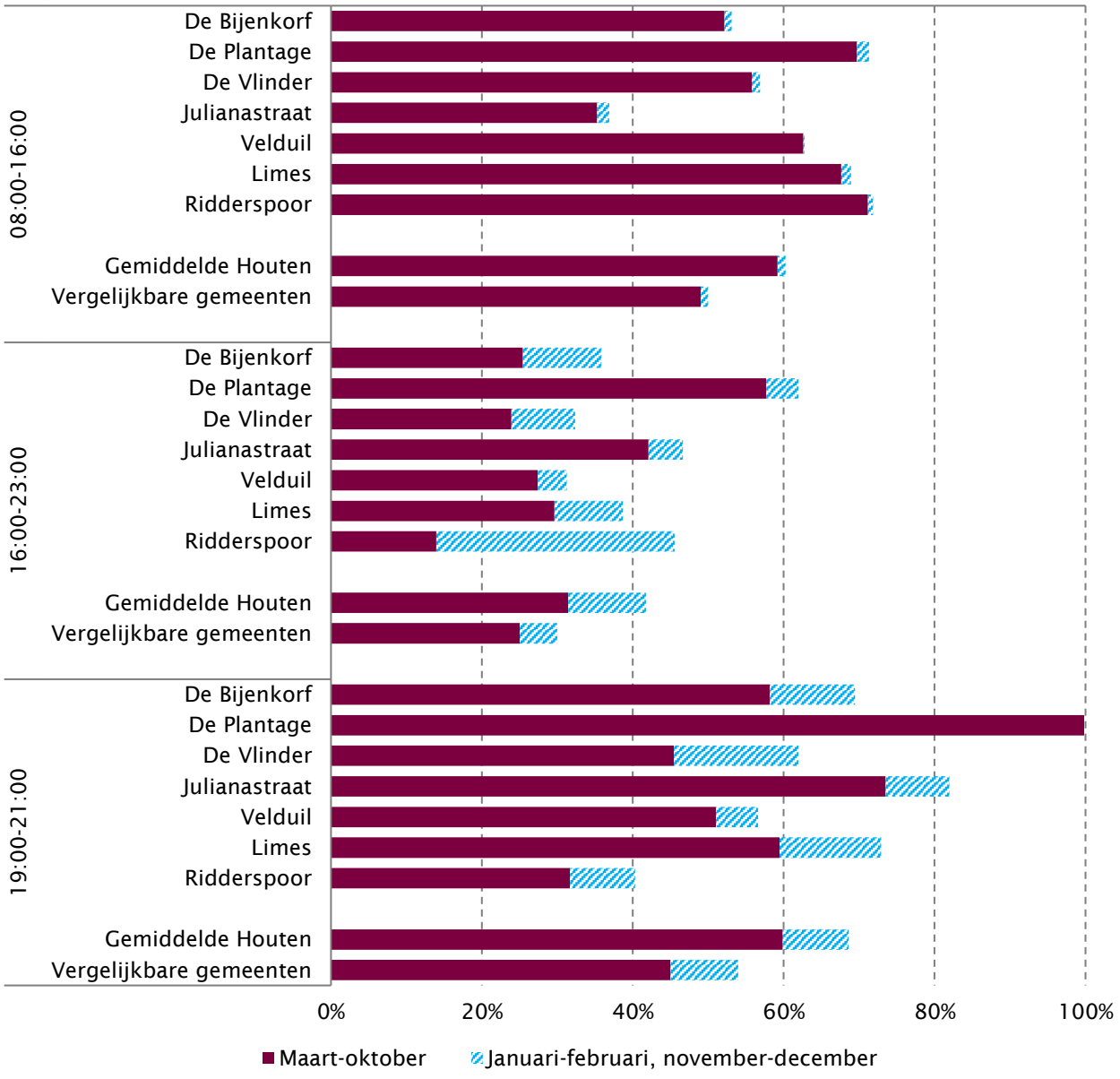

In het weekend staan, voornamelijk op zondag, veel van de gymzalen leeg. Dit zorgt voor een gemiddelde bezetting op de zaterdagen (09:00-18:00 uur) in de periode maart-oktober van 20 procent en in de wintermaanden van 31 procent. Op de zondagen ligt de bezettingsgraad een stuk lager (figuur 3.4).

Ten opzichte van de gymzalen in de benchmark is de gemiddelde bezetting van de gymzalen in de gemeente Houten op zaterdag zowel tijdens als buiten de wintermaanden een stuk hoger. Op zondag verschilt het beeld, afhankelijk van de periode (figuur 3.4)

Figuur 3.4 Gemiddelde bezetting op weekenddagen tussen 09:00 en 18:00 uur gymzalen Houten naar seizoen in het seizoen 2018/'19 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

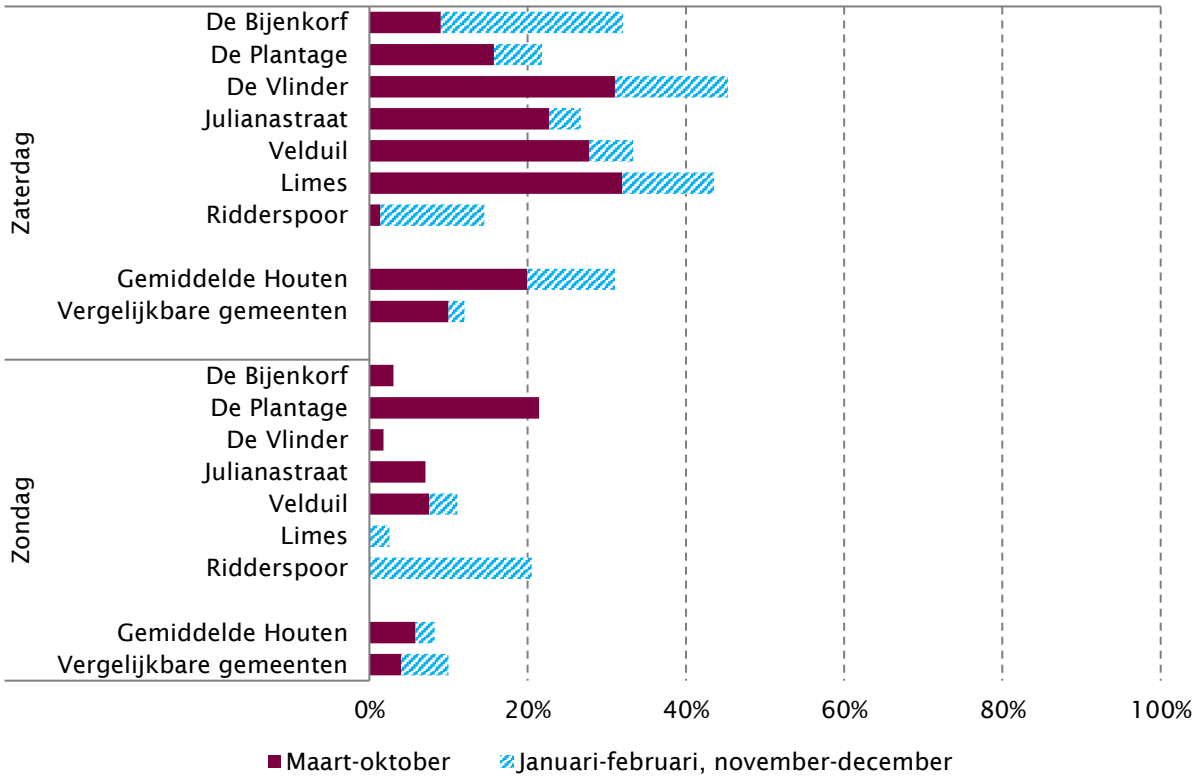

Geplande realisatie blaashal HC Houten

Hockeyvereniging HC Houten maakt momenteel gebruik van verschillende sporthallen en gymzalen in de gemeente Houten voor het zaalhockey in de wintermaanden. In totaal heeft HC Houten in het seizoen 2018/'19 circa 1.020 uur afgenomen in gemeentelijke binnensportaccommodaties. Doordeweeks komt dit in totaal neer op zo'n 520 uur, op zaterdagen in totaal circa 80 uur en op zondagen in totaal bijna 425 uur (tabel 3.9). Bijna 90 procent van de doordeweeks gehuurde uren door de hockeyvereniging in de binnensportaccommodaties vindt in de namiddag of avond plaats (16:00-23:00 uur). De realisatie van de blaashal zou ervoor kunnen zorgen dat een deel van deze ruimte in het winterseizoen beschikbaar komt voor andere gebruikers.

Tabel 3.9 Jaargebruik (in gewogen uren) gemeentelijke binnensportaccommodaties Houten door HC Houten in het seizoen 2018/'19

	Jaargebruik HC Houten				Jaargebruik alle gebruikers
Accommodatie	Doordeweeks	Zaterdag	Zondag	Totaal	Totaal
Sporthallen					
De Kruisboog	46	-	131	177	2.826
De Molenwiek	148	75	83	306	1.812
De Slinger	56	-	20	76	2.544
De Wetering	129	-	166	295	2.134
Gymzalen					
Limes	-	6	-	6	1.769
Ridderspoor	140	-	24	164	1.594

3.5 Ervaring

In totaal hebben 34 sportverenigingen, die (potentiële) gebruikers zijn van de binnensportaccommodaties in Houten, de gebruikersbevraging met betrekking tot de binnensportruimtes in Houten volledig afgerond. De helft van de verenigingen (50%) geeft aan dat naar hun mening het huidige aanbod aan binnensportruimte niet voldoende is. Een derde van de verenigingen geeft aan dat zij op dit moment een extra behoefte aan binnensportruimte hebben die niet geaccommodeerd wordt of kan worden (33%). Zij geven aan dat, indien het aanbod in Houten wordt uitgebreid, zij (in totaal) meer uren zullen afnemen.

Ruim een derde geeft aan geen extra uren te gaan afnemen, mochten er meer binnensportaccommodaties beschikbaar komen in de gemeente (36%). Ruim veertig procent van de verenigingen geven hiernaast aan dat de binnensportruimtes niet beschikbaar zijn op de momenten dat zij het liefst gebruik maken van de accommodatie (figuur 3.5).Voornamelijk wordt aangegeven dat de accommodaties in de winterperiode en op doordeweekse avonden niet beschikbaar zijn, wat ook bleek uit de hoge bezetting van de sporthallen in de piekuren (19:00-21:00 uur).

Figuur 3.5 Reactie sportverenigingen die gebruikmaken van een of meerdere binnensportaccommodaties op diverse stellingen in de gemeente Houten in 2020 (in procenten)

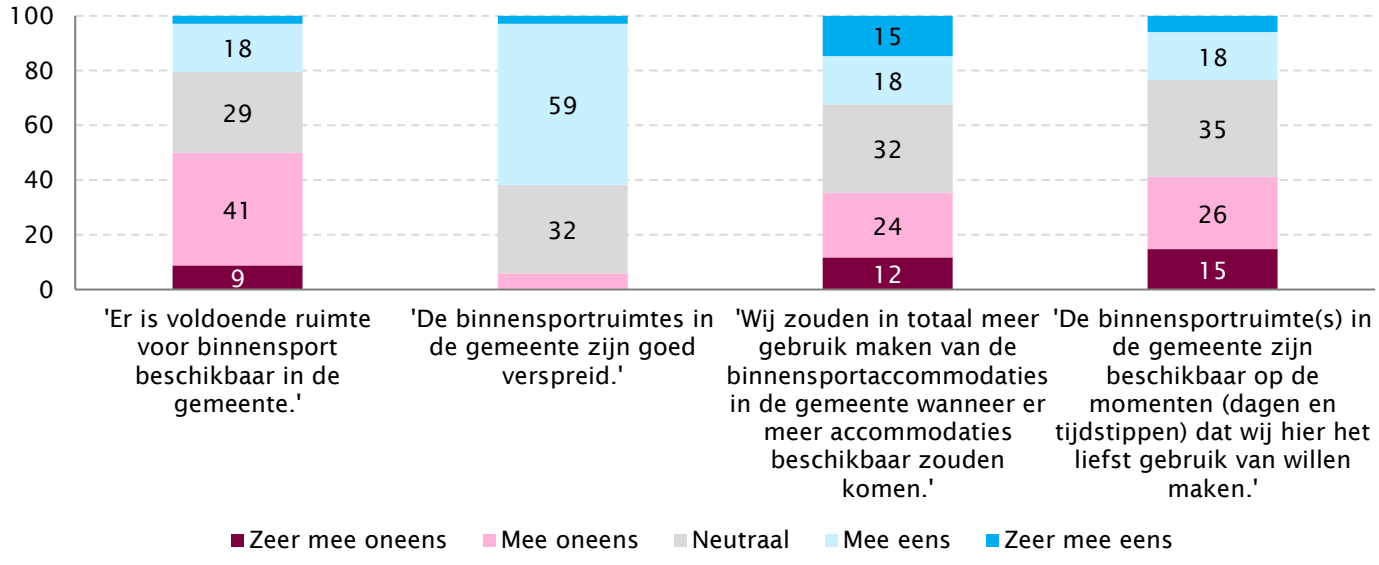

Vier verenigingen hebben aangegeven ook gebruik te maken van binnensportruimtes buiten de gemeente. Twee van deze verenigingen geven aan dat er in de gemeente Houten voldoende ruimte is aan binnensportaccommodaties, maar bieden lessen op meerdere locaties aan en dus ook buiten de gemeente. De andere twee verenigingen geven aan dat er niet voldoende ruimte beschikbaar is voor binnensport in de gemeente en dat ze meer gebruik zouden willen maken van binnensportaccommodaties in de gemeente als er meer accommodaties beschikbaar zouden komen. HC Houten maakt naast de binnensportaccommodaties in Houten gebruik van een sporthal in Bunnik en een sporthal in Nieuwegein[7]. Dit betreft in totaal circa twintig uur per week in de wintermaanden. Casca Dura Academy biedt naast de lessen in Houten, lessen aan in Utrecht, Woerden, Werkhoven en IJsselstein, circa 18,5 uur gedurende 36 weken per jaar in gymzalen, maar geven hiernaast ook aan meer gebruik van binnensportaccommodaties in de gemeente Houten te willen maken[7].

Een groot deel van de gebruikers van de binnensportaccommodaties in de gemeente Houten geven aan te verwachten dat hun ruimtebehoefte de komende vijf tot tien jaar zal toenemen (40%). Bijna een derde (31%) geeft aan te verwachten dat de ruimtebehoefte nagenoeg stabiel zal blijven (figuur 3.6).

Figuur 3.6 Volgens de sportverenigingen in de gemeente Houten verwachte ontwikkeling in behoefte aan binnensportruimte in de komende vijf tot tien jaar in 2020 (in procenten)

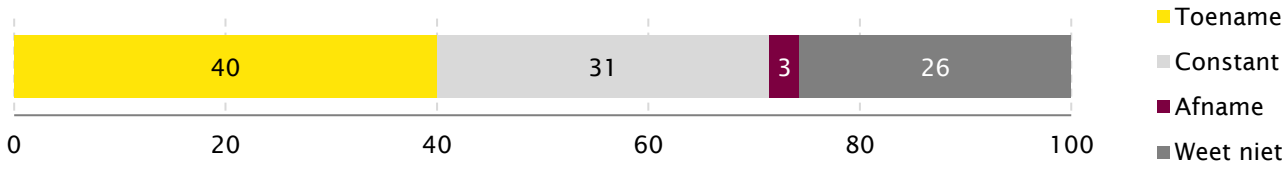

Tot slot geven negen verenigingen aan een topsportafdeling of een topsportambitie te hebben. Zij geven aan dat bepaalde faciliteiten of extra zaalruimte hiervoor ontbreken. Hierdoor is het niet mogelijk om te voorzien in een uitbreiding van de trainingsuren voor het hoogste niveau. Sommige verenigingen geven aan dat het mogelijk kan zijn dat sporters hierdoor eerder voor een andere club kiezen, die mogelijk wel kan voorzien in deze behoefte.

[7] De verenigingen hebben toestemming gegeven om deze gegevens in de rapportage weer te geven.

4. Buitensport

In dit hoofdstuk wordt het aanbod en de behoefte aan buitensportaccommodaties in de gemeente Houten uiteengezet. De behoefte wordt bepaald aan de hand van algemeen geaccepteerde richtlijnen en planningsnormen.

Buitensportparken Houten

In de gemeente Houten liggen negen sportparken waar één of meerdere sportverenigingen actief zijn (tabel 4.1). Alleen in Tull en 't Waal bevindt zich geen sportpark (kaart 4.1). De sportparken vormen de thuisbasis voor twaalf verenigingen.

Het Racketcentrum Houten, waar tennisvereniging T.C. Houten gevestigd is, sluit per 1 juni. Er worden plannen gemaakt voor een doorstart. De eventuele sluiting van het Racketcentrum is niet meegenomen in de behoefteberekeningen in dit hoofdstuk.

Tabel 4.1 Buitensportparken in de gemeente Houten in 2020

Kern	Sportpark	Vereniging	Sportvoorzieningen
Houten	Meerpaal	H.C. Houten (hockey)	4 zandkunstgrasvelden 2 watervelden
		H.S.V. Houten Dragons (honk- en softbal)	1 honkbalveld 1 softbal-/jeugdhonkbalveld 1 beeballveld
	Weteringhoek	Victum (korfbal)	4 kunstgrasvelden 3 kunstgraspupillenvelden
	De Kruisboog	T.C. Atalanta (tennis)	13 buitenbanen
		F.C. Delta Sports '95 (voetbal)	4 natuurgaswedstrijdvelden 2 kunstgrasvelden
	Racketcentrum Houten	T.C. Houten (tennis)	6 buitenbanen
	L.T.V. de Doordraaiers	L.T.V. de Doordraaiers (tennis)	10 buitenbanen
	Oud Wulven	S.V. Houten (voetbal)	3 natuurgraswedstrijdvelden 1,5 natuurgrastrainingsveld 2 kunstgrasvelden
Schalkwijk	Blokhoven	T.V. Set (tennis)	3 buitenbanen
		V.V. Schalkwijk (voetbal)	2,5 natuurgraswedstrijdveld 1 natuurgrastrainingsveld
't Goy	De Eng	V.V. 't Goy (voetbal)	1 natuurgraswedstrijdveld 1 natuurgrastrainingsveld 1 kunstgrasveld
	T.C. 't Goy	T.C. 't Goy (tennis)	3 buitenbanen

Kaart 4.1 Sportparken in de gemeente Houten in 2020

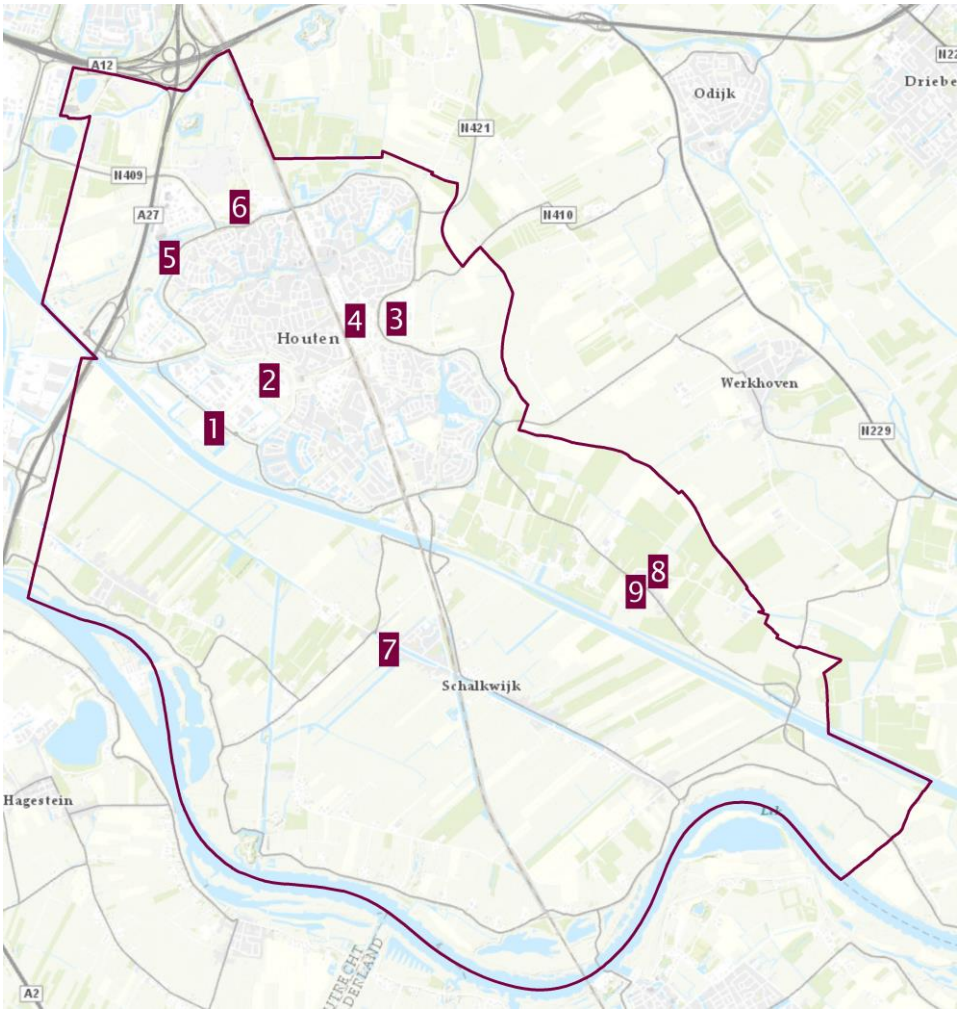

1) Sportpark Meerpaal
2) Weteringehoek
3) Sportpark de Kruisboog
4) Racketcentrum Houten
5) L.T.V. de Doordraaiers
6) Sportpark Oud Wulven
7) Sportpark Blokhoven
8) Sportpark de Eng
9) T.C. 't Goy

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Herkomst leden hockey, tennis en voetbal

Hockey, tennis en voetbal zijn de grootste buitensporten in de gemeente Houten. De Houtense hockey-, tennis- en voetbalverenigingen tellen in totaal circa 7.300 leden. Hiervan zijn ruim 6.100 leden woonachtig in de gemeente Houten (92%). Bijna een kwart van de leden van T.C. Houten woont buiten de gemeente Houten. Het merendeel van deze leden woont in de gemeente Utrecht. Ook S.V. Houten en V.V. 't Goy halen relatief veel leden van buiten de eigen gemeente (tabel 4.2).

De meeste leden van T.V. Set en V.V. Schalkwijk, beiden actief op sportpark Blokhoven in Schalkwijk, zijn woonachtig in Schalkwijk. Opvallend is dat van T.C. 't Goy en V.V. 't Goy, beiden gevestigd in 't Goy, een beduidend deel van de leden uit de kern Houten komen (tabel 4.2).

Tabel 4.2 Herkomst leden hockey-, tennis-, en voetbalverenigingen gemeente Houten in het seizoen 2019/'20 (in procenten)

	Kern				Gemeente	
Vereniging	Houten	Schalkwijk	't Goy	Tull en 't Waal	Houten	Overig
Hockey						
H.C. Houten	92	1	0	0	94	6
Tennis						
T.C. 't Goy	59	4	32	0	95	5
T.V. Set	15	70	0	13	98	2
T.C. Atalanta	90	1	0	0	91	9
T.C. Houten	75	1	0	1	77	23
L.T.V. De Doordraaiers	93	0	0	0	93	7
Voetbal						
V.V. Schalkwijk	10	81	0	7	98	2
F.C. Delta Sports '95	94	0	0	0	94	6
S.V. Houten	88	0	0	0	88	12
V.V. 't Goy	69	1	16	0	86	15

Bron: Koninklijke Nederlandse Hockeybond (KNHB), 2020; Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB), 2020; Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB), 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

4.1 Atletiek

Atletiek wordt zowel op een atletiekaccommodatie, waar loop- spring-, en werponderdelen kunnen worden uitgevoerd, als in de openbare ruimte beoefend. Een gebruikelijk beeld bij atletiekverenigingen is dat ongeveer de helft van de leden voor sportbeoefening gebruikmaakt van de sportvoorzieningen bij de atletiekaccommodatie.

In de eerste tien jaar van de eenentwintigste eeuw heeft de Atletiekunie een sterke ledentoename meegemaakt. Het onderscheid tussen de loopsport en de atletieksport is hierbij van belang. Wat deelnamecijfers betreft, overtreft de loopsport de atletieksport op twee wijzen. Ten eerste is bij de loopsport een duidelijke groei te zien, waar een dergelijke ontwikkeling in de deelname aan atletiek niet of nauwelijks wordt waargenomen. Ten tweede doen beduidend meer mensen aan hardlopen dan aan atletiek. De laatste jaren is het ledenaantal van de Atletiekunie redelijk stabiel.

Atletiekvereniging Hellas uit Utrecht heeft een afdeling voor de jeugd in Houten en is de enige atletiekvereniging die actief is in Houten. De vereniging beschikt niet over een volwaardige atletiekaccommodatie in Houten. De afdeling heeft in 2020 in totaal 60 leden. Door de beperkte trainingsruimte is het momenteel niet mogelijk om te groeien voor de vereniging en hanteren zij noodgedwongen een wachtlijst. De afdeling in Houten zou volgens de gemeente Houten graag een atletiekaccommodatie in de gemeente Houten zien voor de leden. Met het voldoen aan de richtlijnen van de Atletiekunie, dat iedere gemeente met 40.000 inwoners of meer een volwaardige atletiekaccommodatie kan hebben, mits een vereniging aanwezig is die deze gaat gebruiken, zou het niet vreemd zijn om een atletiekaccommodatie in overweging te nemen. Deze conclusie is gelijk aan de eerdere rapportages van het Mulier Instituut. Eind 2019 is Stichting Atletiek Houten opgericht in de gemeente. De stichting heeft de ambitie om in Houten een atletiekaccommodaties te realiseren.

In aanvulling op de richtlijn is gekeken naar het percentage inwoners van de gemeente Houten dat lid is van een atletiekvereniging en vergeleken met vergelijkbare gemeenten qua inwoneraantal (40.000 tot 60.000 inwoners) die wel over een atletiekaccommodatie beschikken en is het aanbod aan atletiekaccommodaties in de regio in kaart gebracht. Veertig (van de 65) vergelijkbare gemeenten qua inwoneraantal in Nederland beschikken over een atletiekaccommodatie. In deze gemeenten is gemiddeld 1,0 procent van de inwoners lid van de Atletiekunie in 2018 (laagst: 0,5 procent, hoogst: 2,2 procent). In Houten is 0,5 procent van de bevolking lid van de Atletiekunie in 2018. In de omliggende gemeenten van gemeente Houten bevinden zich vijf buitenaccommodaties voor atletiek (kaart 4.2).

Kaart 4.2 Atletiekaccommodaties in gemeenten aangrenzend aan gemeente Houten in 2020

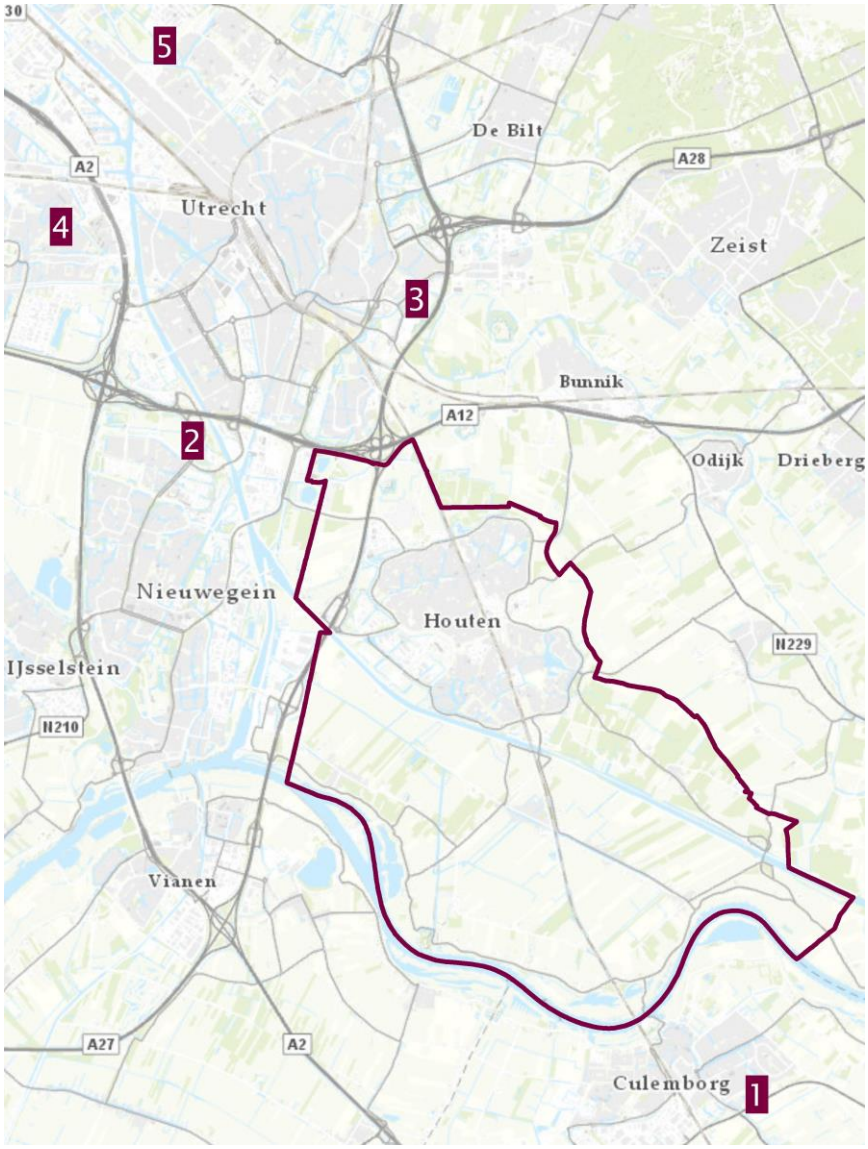

1) Sportpark Terwijde
2) Atletiekbaan Galecopperzoom
3) Sportpark Maarschalkerweerd
4) Prinses Amaliapark
5) Overvecht

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

4.2 Hockey

Hockey wordt zowel binnen als buiten beoefend. Zaalhockey vindt plaats in de periode dat het veldhockey winterstop heeft (december, januari en februari). Hoewel het zaalhockey de laatste jaren veel aan populariteit wint, wordt veldhockey in Nederland het meest beoefend.

In Nederland liggen 901 volwaardige hockeyvelden in 2019, wat neerkomt op 1,3 veld per 25.000 inwoners. De Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB) telt circa 250.000 leden in 2019. Dit betekent dat de hockeyvelden in Nederland gemiddeld door 278 leden worden bespeeld (velddruk). In de gemeente Houten liggen zes hockeyvelden, waarmee het aanbod ten opzichte van het aantal inwoners hoog is. H.C. Houten is de enige hockeyvereniging gevestigd in de gemeente. De vereniging telt ruim 1.350 leden. De resulterende velddruk in Houten is relatief laag ten opzichte van het landelijke gemiddelde (tabel 4.3).

Tabel 4.3 Aantal hockeyvelden, ledenpercentage KNHB en gemiddelde velddruk in Houten in 2019

	Aantal velden			
	Totaal	Per 25.000 inwoners	**Ledenpercentage**	**Velddruk (in leden)**
Gemeente Houten	6	3,0	3,1%	227
VSG-regio Utrecht	101	1,9	2,3%	
Vergelijkbare gemeenten	73	1,9	1,6%	
Nederland	901	1,3	1,4%	278

Bron: Database SportAanbod (DSA), 2020; KNHB via NOC*NSF, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Behoefte

De hockeyvelden op sportpark Meerpaal waar H.C. Houten is gehuisvest, betreffen vier zandkunstgrasvelden en twee watervelden. In totaal heeft de vereniging 98 teams ingeschreven staan bij een zaterdag- of zondagcompetitie van de KNHB in het seizoen 2019/'20. De jeugd speelt hun wedstrijden op zaterdag, de senioren op zondag (tabel 4.4).

Tabel 4.4 Aantal velden en teams H.C. Houten in het seizoen 2019/'20 (in aantallen)

		Aantal velden		Aantal teams	
Sportpark	**Vereniging**	Zandkunstgras	Water	Zaterdag	Zondag
Meerpaal	H.C. Houten	4	2	82	16

In tabel 4.5 is de huidige veldbehoefte van H.C. Houten afgezet tegen het aanbod. De veldoverschotten/ -tekorten zijn weergegeven in zandkunstgrasvelden. Zandkunstgrasvelden hebben een hogere capaciteit ten opzichte van (semi-)watervelden[8]. Het huidige aantal hockeyvelden biedt H.C. Houten onvoldoende capaciteit voor het aantal zaterdagteams. Op zondag is daarentegen sprake van een groot capaciteitsoverschot (tabel 4.5).

[8] (Semi-)watervelden moeten tussendoor worden besproeid. Verenigingen hebben echter vanwege hockeytechnische redenen een voorkeur voor (semi-)watervelden.

Tabel 4.5 Vraag-aanbodanalyse hockeyvelden H.C. Houten in het seizoen 2019/'20 (in aantallen)

		Aantal normteams		Veldoverschot/-tekort	
Vereniging	**Aantal velden**	Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag
H.C. Houten	6	73,5	16,0	-1 (-0,7)	+5 (+5,1)

Toekomst

In tabellen 4.6 en 4.7 zijn de verwachte veldoverschotten en -tekorten weergegeven. In tabel 4.6 is uitgegaan van een stabiele sportdeelname. Dat wil zeggen dat er vanuit is gegaan dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van de gemeente Houten lid is van een hockeyvereniging als in 2020. De deelname onder de Houtense jeugd is de laatste jaren iets afgenomen, waar het aantal seniorenleden is toegenomen bij de Houtense vereniging. De gevolgen voor de ruimtebehoefte wanneer deze ontwikkeling zich doorzet tot en met 2040 is weergegeven in tabel 4.7.

De verwachte bevolkingsontwikkeling heeft een geringe invloed op de behoefte van H.C. Houten. De verwachte bevolkingskrimp van inwoners jonger dan 65 jaar tot 2030 heeft als gevolg dat de behoefte dusdanig afneemt dat het aantal zaterdagteams terugloopt tot de situatie waarin de huidige capaciteit toereikend is. De verwachte bevolkingsgroei na 2030 zal echter weer leiden tot een groei in het aantal teams en daarmee de behoefte (tabel 4.6).

Wanneer de recente ledenontwikkeling van H.C. Houten standhoudt, zal het aantal jeugdteams (actief op zaterdag) verder afnemen en het aantal seniorenteams (actief op zondag) verder toenemen. Dit heeft als gevolg dat ook op zaterdag een capaciteitsoverschot ontstaat (tabel 4.7).

Tabel 4.6 Verwachte hockeyveldoverschotten/-tekorten H.C. Houten in 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen)

		Veldoverschot/-tekort (in zandkunstgrasvelden)									
		2020		2025		2030		2035		2040	
Vereniging	**Aanbod**	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.
H.C. Houten	6	-1	+5	-1	+5	-	+5	-1	+5	-1	+4
		(-0,7)	(+5,1)	(-0,2)	(+5,1)	(-)	(+5,1)	(-0,3)	(+5,0)	(-0,6)	(+4,9)

Tabel 4.7 Verwachte hockeyveldoverschotten/-tekorten H.C. Houten in 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 o.b.v. recente verenigingsontwikkeling (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen)

		Veldoverschot/-tekort (in zandkunstgrasvelden)									
		2020		2025		2030		2035		2040	
Vereniging	**Aanbod**	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.
H.C. Houten	6	-1	+5	-	+4	+1	+4	+1	+4	+1	+4
		(-0,7)	(+5,1)	(+0,4)	(+4,8)	(+1,1)	(+4,8)	(+1,5)	(+4,7)	(+1,7)	(+4,6)

Implicatie Ruimtelijke Koers

De aanvullende woningbouw in de Ruimtelijke Koers heeft als gevolg dat het potentieel aantal leden van H.C. Houten na 2030, na een periode van afname, weer zal toenemen. Dit heeft als gevolg dat in 2035, bij een stabiele sportdeelname, de veldbehoefte van H.C. Houten vergelijkbaar zal zijn als in 2020. Zonder de Ruimtelijke Koers zal, bij een stabiele sportdeelname, de veldbehoefte van H.C. Houten geleidelijk afnemen. In 2035 zou dan de situatie ontstaan dat het aanbod conform de behoefte op zaterdag is. Indien de recente ledenontwikkeling van H.C. Houten hierop zou worden geëxtrapoleerd, zou in 2035 waarschijnlijk een overschot van één veld ontstaan.

4.3 Honk- en softbal

H.S.V. Houten Dragons is de enige honk- en softbalvereniging in de gemeente Houten. De vereniging beschikt op sportpark Meerpaal over één honkbalveld, één softbal-/jeugdhonkbalveld en één beeballveld. De vereniging heeft in het seizoen 2020 in totaal dertien teams in een competitie bij de Koninklijke Nederlandse Baseball en Softball Bond (KNBSB) ingeschreven staan.

De vereniging heeft voldoende veldcapaciteit voor het aantal teams in het seizoen 2020 (tabel 4.8). Doordat alleen het softbalveld is verlicht, worden in het na- en voorjaar veel trainingen op dit veld gehouden. Dit betekent dat in deze periode de druk op het softbalveld toeneemt voor de trainingen.

Tabel 4.8 Vraag-aanbodanalyse H.S.V. Houten Dragons in het seizoen 2020 (in aantallen)

Sportpark	Vereniging	Type veld	Aantal velden	Aantal teams	Behoefte	Veldoverschot /-tekort
Meerpaal	H.S.V. Houten Dragons	Honkbalveld	1	3	1 (0,4)	-
		Softbal-/jeugdhonkbalveld	1	8	1 (0,8)	-
		Beeballveld	1	2	1 (0,1)	-

Toekomst

In tabellen 4.9 en 4.10 is de verwachte veldbehoefte van H.S.V. Houten Dragons weergegeven. In tabel 4.9 is uitgegaan van een stabiele sportdeelname. Dat wil zeggen dat ervan uit is gegaan dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van de gemeente Houten lid is van een honk- en softbalvereniging als in 2020. De honk- en softbaldeelname in de gemeente is echter, voornamelijk onder de senioren, licht toegenomen. De gevolgen voor de ruimtebehoefte wanneer deze ontwikkeling zich doorzet tot en met 2040 is weergegeven in tabel 4.10.

De verwachte bevolkingsontwikkeling heeft een geringe invloed op de behoefte van H.S.V. Houten Dragons (tabel 4.9). Bij een stabiele sportdeelname zullen de huidige velden op sportpark Meerpaal de vereniging ruim voldoende capaciteit bieden.

Wanneer de recente ledenontwikkeling van H.S.V. Houten standhoudt, zal het aantal honkbal- en softbalteams dusdanig toenemen dat mogelijk vanaf 2030 de druk op de aanwezige velden te groot zal zijn (tabel 4.10).

Tabel 4.9 Verwachte veldbehoefte H.S.V. Houten Dragons in 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen)

			Behoefte				
Vereniging	Type veld	Aanbod	2020	2025	2030	2035	2040
H.S.V. Houten	Honkbalveld	1	1 (0,4)	1 (0,4)	1 (0,4)	1 (0,4)	1 (0,4)
Dragons	Softbal-/jeugdhonkbalveld	1	1 (0,8)	1 (0,7)	1 (0,7)	1 (0,7)	1 (0,8)
	Beeballveld	1	1 (0,1)	1 (0,1)	1 (0,1)	1 (0,1)	1 (0,1)

Tabel 4.10 Verwachte veldbehoefte H.S.V. Houten Dragons in 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 o.b.v. recente verenigingsontwikkeling (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen)

			Behoefte				
Vereniging	**Type veld**	**Aanbod**	2020	2025	2030	2035	2040
H.S.V. Houten Dragons	Honkbalveld	1	1 (0,4)	1 (0,5)	1 (0,6)	1 (0,8)	1 (1,0)
	Softbal-/jeugdhonkbalveld	1	1 (0,8)	1 (0,8)	1 (0,9)	2 (1,1)	2 (1,4)
	Beeballveld	1	1 (0,1)	1 (0,1)	1 (0,1)	1 (0,1)	1 (0,1)

Implicatie Ruimtelijke Koers
De aanvullende woningbouw in de Ruimtelijke Koers heeft als gevolg dat de behoefte van H.S.V. Houten Dragons tot en met 2040, bij een gelijkblijvende sportdeelname, nagenoeg stabiel zal blijven. Zonder de Ruimtelijke Koers zal de veldbehoefte van de vereniging geleidelijk afnemen. Dit zou echter niet leiden tot een overschot aan velden, aangezien de huidige drie type velden op het sportpark nodig zijn om alle vormen van honk- en softbal te kunnen aanbieden. Indien de recente ledenontwikkeling van H.S.V. Houten Dragons hierop zou worden geëxtrapoleerd, dan neemt de veldbehoefte toe en zou vanaf 2035 een tekort aan velden ontstaan.

4.4 Korfbal

Korfbal wordt zowel binnen als buiten beoefend. Het eerste deel van het veldseizoen start in september en duurt tot eind november, aansluitend start het zaalseizoen. Het tweede deel van het veldseizoen begint eind maart en duurt tot en met juni. Bij korfbalverenigingen die zowel in het veldseizoen als het zaalseizoen actief zijn, kan de ruimtebehoefte buiten niet los worden gezien van de ruimtebehoefte binnen. Als de capaciteit tijdens het veldseizoen beperkingen kent, zal dit doorwerken op het aantal actieve teams tijdens het zaalseizoen (en andersom).

Korfbalvereniging Victum is de enige korfbalvereniging in de gemeente Houten. De vereniging heeft in het seizoen 2019/'20 in totaal 27 teams ingeschreven staan in een zaterdagcompetitie van het Koninklijk Nederlands Korfbalverbond (KNKV). De vereniging beschikt op sportpark Weteringhoek over zeven kunstgrasvelden, waarvan vier velden een afmeting van 40 bij 20 meter hebben en drie velden een afmeting van 24 bij 12 meter. De aanwezige velden bieden Victum ruim voldoende capaciteit voor het huidige aantal teams (tabel 4.11).

Tabel 4.11 Vraag-aanbodanalyse korfbalvelden Victum in het seizoen 2019/'20 (in aantallen)

Sportpark	**Vereniging**	**Type veld**	**Aantal velden**	**Aantal teams**	**Behoefte**	**Veldoverschot/ -tekort**
Weteringhoek	Victum	40*20-kunstgrasveld	4	18	3 (2,1)	+1
		24*12-kunstgrasveld	3	9	1 (0,5)	+2

Toekomst
In tabel 4.12 en 4.13 is de verwachte veldbehoefte van Victum weergegeven. In tabel 4.12 is uitgegaan van stabiele sportdeelname. Dat wil zeggen dat ervan uit is gegaan dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van Houten lid is van een korfbalvereniging als in 2020. Het aantal leden van Victum fluctueerde afgelopen jaren, met een licht dalende trend over de laatste vijf seizoenen. In tabel 4.13 is de toekomstige ruimtebehoefte berekend met de aanname dat deze ontwikkeling doorzet.

De verwachte bevolkingsontwikkeling heeft een geringe invloed op de behoefte van Victum (tabel 4.12). Wanneer de recente ledenontwikkeling wordt geëxtrapoleerd naar de toekomst, neemt de behoefte van de vereniging licht af (tabel 4.13).

Tabel 4.12 Verwachte veldbehoefte Victum in 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen)

		Aantal	Veldbehoefte				
Vereniging	Type veld	velden	2020	2025	2030	2035	2040
Victum	40*20-kunstgrasveld	4	3 (2,1)	3 (2,1)	2 (2,0)	3 (2,1)	3 (2,2)
	24*12-kunstgrasveld	3	1 (0,5)	1 (0,5)	1 (0,5)	1 (0,5)	1 (0,5)

Tabel 4.13 Verwachte veldbehoefte Victum in 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 o.b.v. recente verenigingsontwikkeling (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen)

		Aantal	Veldbehoefte				
Vereniging	Type veld	velden	2020	2025	2030	2035	2040
Victum	40*20-kunstgrasveld	4	2 (2,0)	2 (1,9)	2 (1,9)	2 (1,9)	2 (1,9)
	24*12-kunstgrasveld	3	1 (0,5)	1 (0,5)	1 (0,5)	1 (0,5)	1 (0,5)

Implicatie Ruimtelijke Koers

De aanvullende woningbouw in de Ruimtelijke Koers heeft als gevolg dat de behoefte van Victum tot en met 2040 nagenoeg stabiel zal blijven. Zonder de Ruimtelijke Koers zal de veldbehoefte van de vereniging geleidelijk afnemen, met een groter veldoverschot als gevolg. In 2035 zou dan de situatie ontstaan dat, bij een gelijkblijvende sportdeelname, een behoefte bestaat van twee 40*20-velden en één 24*12-veld in plaats van drie 40*20-velden en één 24*12-veld. Indien de recente ledenontwikkeling van Victum hierop zou worden geëxtrapoleerd, dan neemt de veldbehoefte van de vereniging iets af.

4.5 Tennis

In Nederland liggen ruim 11.300 buitentennisbanen, wat neerkomt op 16,4 baan per 25.000 inwoners. De Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB) telt circa 537.000 leden in 2019. Dit betekent dat de tennisbanen in Nederland gemiddeld door 47 leden worden bespeeld (baandruk). In de gemeente Houten liggen 35 buitentennisbanen, waarmee het aanbod ten opzichte van het aantal inwoners hoger is dan het landelijk gemiddelde, het gemiddelde in VSG-regio Utrecht en van vergelijkbare gemeenten. De tennisbanen vormen de thuisbasis voor vijf verenigingen. De Houtense tennisverenigingen tellen in totaal ruim 1.800 leden. De resulterende baandruk in de gemeente is iets hoger dan het landelijke gemiddelde (tabel 4.14).

Tabel 4.14 Aantal tennisbanen, ledenpercentage KNLTB en gemiddelde baandruk in Houten in 2019

	Aantal banen			
	Totaal	Per 25.000 inwoners	Ledenpercentage	Baandruk (in leden)
Gemeente Houten	35	17,5	3,9%	52
VSG-regio Utrecht	819	15,4	4,4%	
Vergelijkbare gemeenten	644	16,7	3,4%	
Nederland	11.331	16,4	3,1%	47

Bron: Database SportAanbod (DSA), 2020; KNLTB via NOC*NSF, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Behoefte

De gemeente Houten telt vijf bij de KNLTB aangesloten tennisverenigingen, verdeeld over vijf sportparken. In totaal hebben de verenigingen ruim 1.800 leden ingeschreven staan bij de KNLTB in het

seizoen 2019/'20. De veldbehoefte van de verenigingen is berekend aan de hand van de richtlijn uit het Handboek Sportaccommodaties van NOC*NSF. De richtlijn bedraagt zeventig tot negentig leden per baan. De baandruk kan echter door diverse factoren hoger worden ervaren, zoals demografische opbouw van het ledenbestand of het aantal deelnemende teams aan de competities.

Op alle vijf sportparken is voldoende ruimte voor het huidige aantal leden van de desbetreffende tennisvereniging in het seizoen 2019/'20 (tabel 4.15).

Tabel 4.15 Vraag-aanbodanalyse tennisbanen Houten in het seizoen 2019/'20 (in aantallen)

				Baanbehoefte		Baanoverschot/ -tekort	
Sportpark	**Vereniging**	**Aantal banen**	**Aantal leden**	Min.	Max.	Min.	Max.
T.C. 't Goy	T.C. 't Goy	3	84	1 (0,9)	2 (1,2)	+2	+1
Blokhoven	T.V. Set	3	204	3 (2,3)	3 (2,9)	-	-
De Kruisboog	T.C. Atalanta	13	822	10 (9,1)	12 (11,7)	+3	+1
Racketcentrum Houten	T.C. Houten	6	229	3 (2,5)	4 (3,3)	+3	+2
L.T.V. de Doordraaiers	L.T.V. de Doordraaiers	10	482	6 (5,4)	7 (6,9)	+4	+3
Gemeente Houten		**35**	**1.821**	**23**	**28**	**+12**	**+7**

Toekomst

In tabel 4.16 en 4.17 zijn de verwachte baanbehoeftes van de tennisverenigingen weergegeven. In tabel 4.16 is uitgegaan van een stabiele sportdeelname. Dat wil zeggen dat ervan uit is gegaan dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van de gemeente Houten lid is van een tennisvereniging als in 2020. De aantal leden van de Houtense tennisverenigingen is echter de laatste jaren sterk afgenomen. In tabel 4.17 is de toekomstige ruimtebehoefte berekend met de aanname dat de recente ledenontwikkeling van de verenigingen doorzet tot en met 2040.

De verwachte bevolkingsontwikkeling zal slechts een beperkte invloed hebben op baanbehoefte van de tennisverenigingen. De kleine verwachte ledentoename kan gefaciliteerd worden met het huidige aantal banen (tabel 4.16). Als de recente sterke afname van tennisdeelname in de gemeente doorzet, zal dit leiden tot grotere capaciteitsoverschotten (tabel 4.17).

Implicatie Ruimtelijke Koers

De aanvullende woningbouw in de Ruimtelijke Koers heeft als gevolg dat het potentieel aantal leden van de tennisverenigingen na 2030, na een periode van afname, weer zal toenemen. Dit heeft als gevolg dat in 2035, bij een stabiele sportdeelname, de baanbehoefte van de verenigingen iets hoger zal zijn dan in 2020. Zonder de Ruimtelijke Koers zal, bij een stabiele sportdeelname, de baanbehoefte van de verenigingen geleidelijk afnemen. In 2035 zou dan sprake zijn van een gemeentebrede behoefte van 21 tot 27 tennisbanen, in plaats van 23 tot 30 tennisbanen.

Racketcentrum Houten

Langere tijd is het onzeker geweest of Racketcentrum Houten al dan niet zou gaan sluiten. Op dit moment maakt het Racketcentrum een doorstart. Het Racketcentrum beschikt momenteel over zes buitentennisbanen, acht overdekte tennisbanen, zes overdekte squashbanen, twee padelbanen en een klein padelveld buiten. Naast deze voorzieningen zijn ze momenteel bezig met het aanleggen van zes overdekte padelbanen. Mocht het Racketcentrum alsnog sluiten dan biedt de huidige overcapaciteit aan tennisbanen op de andere sportparken voldoende ruimte voor tennis om de leden van TC Houten op te vangen.

Tabel 4.16 Verwachte baanbehoefte Houten in 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen)

		2020				2025				2030				2035				2040			
	Aanbod	Min.		Max.		Min.		Max.		Min.		Max.		Min.		Max.		Min.		Max.	
T.C. 't Goy	3	1	(0,9)	2	(1,2)	1	(1,0)	2	(1,3)	1	(1,0)	2	(1,3)	1	(1,0)	2	(1,3)	1	(1,0)	2	(1,3)
T.V. SET	3	3	(2,3)	3	(2,9)	3	(2,3)	3	(2,9)	3	(2,2)	3	(2,9)	3	(2,2)	3	(2,8)	3	(2,2)	3	(2,8)
TC Atalanta	13	10	(9,1)	12	(11,7)	10	(9,5)	13	(12,2)	10	(9,7)	13	(12,4)	10	(10,0)	13	(12,8)	10	(10,0)	13	(12,8)
TC Houten	6	3	(2,5)	4	(3,3)	3	(2,7)	4	(3,5)	3	(2,8)	4	(3,6)	3	(2,9)	4	(3,7)	3	(2,8)	4	(3,7)
L.T.V. de Doordraaiers	10	6	(5,4)	7	(6,9)	6	(5,4)	7	(7,0)	6	(5,7)	8	(7,3)	6	(6,0)	8	(7,8)	7	(6,1)	8	(7,9)
Gemeente Houten	**35**	**23**		**28**		**23**		**29**		**23**		**30**		**23**		**30**		**24**		**30**	

Tabel 4.17 Verwachte baanbehoefte Houten in 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 o.b.v. recente verenigingsontwikkeling (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen)

		2020				2025				2030				2035				2040			
	Aanbod	Min.		Max.		Min.		Max.		Min.		Max.		Min.		Max.		Min.		Max.	
T.C. 't Goy	3	1	(0,9)	1	(1,2)	1	(0,7)	1	(1,0)	1	(0,5)	1	(0,7)	1	(0,4)	1	(0,5)	1	(0,3)	1	(0,4)
T.V. SET	3	3	(2,3)	3	(2,9)	2	(1,5)	2	(1,9)	1	(1,0)	2	(1,3)	1	(0,6)	1	(0,8)	1	(0,4)	1	(0,5)
TC Atalanta	13	10	(9,1)	12	(11,7)	7	(7,0)	9	(9,0)	6	(5,2)	7	(6,7)	4	(3,9)	6	(5,1)	3	(2,9)	4	(3,7)
TC Houten	6	3	(2,5)	4	(3,3)	2	(1,8)	3	(2,3)	2	(1,3)	2	(1,6)	1	(0,9)	2	(1,1)	1	(0,6)	1	(0,8)
L.T.V. de Doordraaiers	10	6	(5,4)	7	(6,9)	5	(4,6)	6	(5,9)	4	(4,0)	6	(5,2)	4	(3,7)	5	(4,7)	4	(3,2)	5	(4,1)
Gemeente Houten	**35**	**23**		**27**		**17**		**21**		**14**		**18**		**11**		**13**		**10**		**12**	

4.6 Voetbal

Voetbal is de meest beoefende veldsport in Nederland. In Nederland liggen circa 7.300 voetbalvelden, waarvan 20 procent kunstgras betreft (tabel 4.18). Het betreft hier uitsluitend volwaardige velden die voldoen aan de officiële afmetingen vanuit de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB). Verenigingen kunnen naast deze velden nog beschikken over kleinere velden of stroken die benut worden voor trainingen of voor het inlopen voorafgaand aan de wedstrijd.

In de gemeente Houten liggen achttien volwaardige voetbalvelden, wat neerkomt op 9,0 veld per 25.000 inwoners. Het aanbod is daarmee lager dan het landelijke gemiddelde en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. In de gemeente liggen echter relatief veel kunstgrasvelden. De voetbalvelden in Nederland worden gemiddeld door 164 leden bespeeld. De Houtense voetbalverenigingen tellen in totaal 3.200 leden. De resulterende gemiddelde velddruk in de gemeente (185 leden per veld) is daarmee hoger dan het landelijk gemiddelde (tabel 4.18).

Tabel 4.18 Aantal voetbalvelden, ledenpercentage KNVB en gemiddelde velddruk in Houten in 2019

	Aantal velden				
	Totaal	Per 25.000 inwoners	Percentage kunstgras	**Leden-percentage**	**Velddruk (in leden)**
Gemeente Houten	18	9,0	28%	8,7%	185
VSG-regio Utrecht	425	8,0	35%	7,2%	
Vergelijkbare gemeenten	421	10,9	19%	7,4%	
Nederland	7.294	10,6	20%	6,9%	164

Bron: Database SportAanbod (DSA), 2020; KNVB via NOC*NSF, 2019. Bewerking: Mulier Instiuut.

Behoefte

De gemeente Houten telt vier voetbalverenigingen. In totaal hebben de verenigingen 212 teams ingeschreven bij een zaterdag- of zondagcompetitie van de KNVB in het seizoen 2019/'20. Het aantal teams is over het weekend scheef verdeeld, met slechts zestien teams in een zondagcompetitie (tabel 4.19). Naast de achttien volwaardige velden liggen in de gemeente nog twee halve velden.

Tabel 4.19 Aantal velden en teams voetbalverenigingen Houten in het seizoen 2019/'20 (in aantallen)

		Aantal velden			Aantal teams	
		Natuurgras				
Sportpark	**Vereniging**	Training	Wedstrijd	Kunstgras	Zaterdag	Zondag
Blokhoven	V.V. Schalkwijk	1,0	2,5	-	15	5
De Kruisboog	FC Delta Sports '95	-	4,0	2,0	87	0
Oud Wulven	SV Houten	1,5	3,0	2,0	72	8
De Eng	V.V. 't Goy	1,0	1,0	1,0	22	3
Gemeente Houten		**3,5**	**10,5**	**5,0**	**196**	**16**

In tabel 4.20 is het benodigd aantal wedstrijdvelden van de voetbalverenigingen afgezet tegen het aanbod. Op drie sportparken worden knelpunten geconstateerd. Bij FC Delta Sports ’95, SV Houten en V.V. ’t Goy zijn onvoldoende wedstrijdvelden aanwezig om het aantal zaterdagteams te accommoderen. Het tekort bij FC Delta Sports ’95 is het meest nijpend. Op zondag hebben alle verenigingen te maken met een wedstrijdveldoverschot. Gemeentebreed bestaat op zaterdag een tekort aan zes wedstrijdvelden en op zondag een overschot van elf wedstrijdvelden. In de gemeente Houten spelen relatief veel seniorenteams op zaterdag. Met een betere spreiding van de seniorenteams over de speeldagen zouden er minder velden nodig zijn.

In tabel 4.21 is het benodigd aantal trainingsvelden van de voetbalverenigingen afgezet tegen het aanbod. Alle verenigingen hebben onvoldoende trainingscapaciteit tot hun beschikking. Dit tekort is ook bij FC Delta Sports ’95 het meest nijpend. Gemeentebreed bestaat een tekort aan drieënhalf trainingsveld.

Tabel 4.20 Vraag-aanbodanalyse wedstrijdvelden voetbalverenigingen Houten in het seizoen 2019/’20 (in aantallen)

		Behoefte		Overschot (+) / tekort (-)	
Vereniging	**Aanbod**	Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag
V.V. Schalkwijk	2,5	2 (1,7)	1 (0,9)	+0,5	+1,5
FC Delta Sports '95	6	9 (8,4)	- (0,0)	-3	+6
SV Houten	5	7 (6,8)	2 (1,4)	-2	+3
V.V. 't Goy	2	3 (2,1)	1 (0,5)	-1	+1
Gemeente Houten	**15,5**	**21**	**4**	**-5,5**	**+11,5**

Tabel 4.21 Vraag-aanbodanalyse trainingsvelden voetbalverenigingen Houten in het seizoen 2019/’20 (in aantallen)

Vereniging	**Aanbod**	**Behoefte**	**Overschot (+) / tekort (-)**
V.V. Schalkwijk	1,0	1,5 (1,3)	-0,5
FC Delta Sports '95	2,0	4 (4,2)	-2,0
SV Houten	3,5	4 (4,1)	-0,5
V.V. 't Goy	2,0	1,5 (1,3)	-0,5
Gemeente Houten	**8,5**	**11**	**-3,5**

Toekomst

In tabel 4.22, 4.23, 4.24 en 4.25 zijn de verwachte veldoverschotten en -tekorten weergegeven. In tabel 4.22 en 4.23 is uitgegaan van een stabiele sportdeelname. Dat wil zeggen dat ervan uit is gegaan dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van Houten lid is van een voetbalvereniging als in 2020. De voetbaldeelname onder de bevolking van Houten is de laatste jaren licht afgenomen, waar bij sommige verenigingen een lichte toename in het aantal leden wordt waargenomen en bij sommige verenigingen een lichte afname. In tabel 4.24 en 4.25 is de toekomstige ruimtebehoefte berekend met de aanname dat deze ontwikkeling doorzet tot en met 2040.

De verwachting is dat de bevolkingsontwikkeling in de gemeente Houten, rekening houdend met de Ruimtelijke Koers, zal leiden tot een lichte afname in de gemeentebrede behoefte aan voetbalvelden tot 2035. Dit komt doordat het aantal inwoners jonger dan 65 jaar licht afneemt de komende jaren. Het is de verwachting dat de verenigingen FC Delta Sports ’95 en SV Houten vanaf 2035 weer te maken krijgen met een lichte toename in de veldbehoefte, doordat het aantal jongeren in Houten Noord-West en Houten Noord-Oost licht zal groeien. FC Delta Sports ’95 en SV Houten hebben met de huidige capaciteit tot 2040 een tekort aan wedstrijd- en trainingsvelden.

Het aantal inwoners dat lid is van een voetbalvereniging is de laatste jaren redelijk stabiel, na een lange tijd van groei. De laatste jaren neemt het aandeel vrouwen en meisjes dat lid is van een voetbalvereniging nog wel toe. In Houten is het aantal leden bij sommige verenigingen licht teruggelopen en bij sommige verenigingen licht opgelopen. Wanneer de recente ledenontwikkeling bij de verenigingen doorzet zal voor FC Delta Sports ‘95 de veldbehoefte verder toenemen en voor V.V. Schalkwijk en V.V. ‘t Goy de veldbehoefte afnemen tot 2040. Het wedstrijdveldtekort zal het meest nijpend zijn bij FC Delta Sports ’95, met een tekort van zeven wedstrijdvelden op zaterdag in 2040, uitgaande van het huidige aanbod en de verdeling van teams over de weekenddagen. Resulterend is het de verwachting dat de geconstateerde tekorten bij FC Delta Sports ’95 en SV Houten stand houden of oplopen tot en met 2040. Bij zowel V.V. Schalkwijk als V.V. ’t Goy zal vanaf 2030 een overschot aan velden bestaan.

Implicatie Ruimtelijke Koers

De aanvullende woningbouw in de Ruimtelijke Koers heeft als gevolg dat het potentieel aantal leden van de voetbalverenigingen na 2035, na een periode van lichte afname, weer zal toenemen. De aanvullende woningbouw heeft weinig gevolgen voor het aantal benodigde wedstrijdvelden in 2035. Zonder de Ruimtelijke Koers zou echter de behoefte aan trainingscapaciteit wel afnemen. Gemeentebreed is door de Ruimtelijk Koers in 2035 behoefte aan 1,5 extra trainingsveld ten opzichte van de situatie zonder Ruimtelijke Koers.

Tabel 4.22 Verwachte wedstrijdveldbehoefte voetbalverenigingen Houten o.b.v. stabiele sportdeelname in 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen)

		Wedstrijdveldbehoefte									
		2020		2025		2030		2035		2040	
Vereniging	**Aanbod**	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.
V.V. Schalkwijk	2,5	2 (1,7)	1 (0,9)	2 (1,5)	1 (0,9)	1,5 (1,3)	1 (0,8)	1 (1,0)	1 (0,7)	1 (0,8)	1 (0,7)
FC Delta Sports '95	6	9 (8,4)	- (0,0)	9 (8,2)	- (0,0)	8 (7,8)	- (0,0)	8 (7,7)	- (0,0)	8 (7,8)	- (0,0)
SV Houten	5	7 (6,8)	2 (1,4)	7 (6,4)	2 (1,4)	6 (6,0)	2 (1,4)	6 (6,0)	2 (1,6)	7 (6,5)	2 (1,8)
V.V. 't Goy	2	3 (2,1)	1 (0,5)	2 (2,0)	1 (0,5)	2 (1,7)	1 (0,5)	2 (1,5)	1 (0,5)	2 (1,3)	1 (0,6)
Gemeente Houten	**15,5**	**21**	**4**	**20**	**4**	**18**	**4**	**17**	**4**	**18**	**4**

Tabel 4.23 Verwachte trainingsveldbehoefte voetbalverenigingen Houten o.b.v. stabiele sportdeelname in 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen)

		Trainingsveldbehoefte				
Vereniging	**Aanbod**	2020	2025	2030	2035	2040
V.V. Schalkwijk	1,0	1,5 (1,3)	1 (1,2)	1 (1,0)	1 (0,9)	0,5 (0,7)
FC Delta Sports '95	2,0	4 (4,2)	4 (4,1)	4 (3,9)	4 (3,8)	4 (3,9)
SV Houten	3,5	4 (4,1)	4 (3,9)	3,5 (3,7)	4 (3,8)	4 (4,2)
V.V. 't Goy	2,0	1,5 (1,3)	1 (1,2)	1 (1,1)	1 (1,0)	1 (0,9)
Gemeente Houten	**8,5**	**11**	**10**	**9,5**	**10**	**9,5**

Tabel 4.24 Verwachte wedstrijdveldbehoefte voetbalverenigingen Houten o.b.v. recente verenigingsontwikkeling in 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen)

		Wedstrijdveldbehoefte									
		2020		2025		2030		2035		2040	
Vereniging	**Aanbod**	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.
V.V. Schalkwijk	2,5	2 (1,7)	1 (0,9)	2 (1,6)	1 (0,8)	1,5 (1,4)	1 (0,6)	1,5 (1,2)	1 (0,5)	1 (1,0)	1 (0,4)
FC Delta Sports '95	6	9 (8,4)	- (0,0)	9 (8,7)	- (0,0)	10 (9,1)	- (0,0)	11 (10,3)	- (0,0)	13 (12,4)	- (0,0)
SV Houten	5	7 (6,8)	2 (1,4)	7 (6,4)	2 (1,3)	6 (5,9)	2 (1,3)	6 (5,9)	2 (1,4)	7 (6,3)	2 (1,6)
V.V. 't Goy	2	3 (2,1)	1 (0,5)	2 (1,5)	1 (0,3)	1 (1,0)	1 (0,2)	1 (0,7)	1 (0,1)	1 (0,5)	1 (0,1)
Gemeente Houten	**15,5**	**21**	**4**	**20**	**4**	**19**	**4**	**20**	**4**	**22**	**4**

Tabel 4.25 Verwachte trainingsveldbehoefte Houten o.b.v. recente verenigingsontwikkeling in 2020, 2025, 2030, 2035 en 2040 (inclusief Ruimtelijke Koers; in aantallen)

		Trainingsveldbehoefte				
Vereniging	**Aanbod**	2020	2025	2030	2035	2040
V.V. Schalkwijk	1,0	1,5 (1,3)	1 (1,2)	1 (1,0)	1 (0,9)	0,5 (0,7)
FC Delta Sports '95	2,0	4 (4,2)	4,5 (4,4)	4,5 (4,6)	5 (5,2)	6 (6,2)
SV Houten	3,5	4 (4,1)	4 (3,8)	3,5 (3,6)	3,5 (3,7)	4 (4,0)
V.V. 't Goy	2,0	1,5 (1,3)	1 (0,9)	0,5 (0,6)	0,5 (0,4)	0,5 (0,3)
Gemeente Houten	**8,5**	**11**	**10,5**	**9,5**	**10**	**11**

5. Zwemwater

In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de behoefte aan zwemwater in de gemeente Houten. Het doel van dit hoofdstuk is om inzicht te geven in de huidige en toekomstige (2030 en 2040) vraag naar overdekt zwemwater in de gemeente Houten en dit te relateren aan het huidige aanbod. Hierbij wordt rekening gehouden met de Ruimtelijke Koers. De doelstelling heeft uitwerking gekregen in de volgende deelvragen:

- Wat is het huidige aanbod van de overdekte zwembaden in de gemeente Houten, het aanbod in buurgemeenten en hoe verhoudt Houten zicht tot referentiegemeenten?
- Wat is het verzorgingsgebied van de gemeentelijke overdekte zwembaden in de gemeente Houten?
- Wat zijn de ervaringen van betrokkenen (zwembadmanager en georganiseerde gebruikersgroepen) ten aanzien van het huidige aanbod van overdekt zwemwater in de gemeente Houten?
- Wat is de huidige en toekomstige (2030 en 2040) vraag naar overdekt zwemwater (inclusief Ruimtelijke Koers) in de gemeente Houten?

In 2010 heeft het Mulier Instituut de behoefte aan overdekt zwemwater voor de gemeente Houten voor het eerst in kaart gebracht[9]. De methode in het huidige onderzoek wijkt af van de methode gebruikt in 2010. De afgelopen jaren heeft het Mulier Instituut met de branche het planningsinstrument zwembaden ontwikkeld. Dit instrument helpt inzichtelijk te maken wat de behoefte aan overdekt zwemwater in de gemeente Houten is voor vijf te onderscheiden activiteiten: leren zwemmen, zwemsport, banenzwemmen, doelgroepenzwemmen en pretzwemmen (zie bijlage 4 voor verdere uiteenzetting). Bij het inzetten van het instrument wordt gebruik gemaakt van nationale kengetallen. Daarbij wordt een verdieping gegeven door het gebruik van lokale cijfers en lokale inzichten verkregen uit gevoerde gesprekken.

Paragraaf 1 van dit hoofdstuk gaat in op het aanbod aan zwemwater, de programmering en een benchmark met gemeenten gelijk aan de gemeente Houten qua stedelijkheid en inwonertal. In paragraaf 2 wordt het verzorgingsgebied in kaart gebracht op basis van abonnementsgegevens en reisafstanden van inwoners naar de zwembaden. Paragraaf 3 brengt met behulp van het planningsinstrument zwembaden de behoefte aan zwemwater in kaart in de huidige situatie en voor de toekomst (2030 en 2040). Er is bewust gekozen voor inzicht in tienjaarperioden, omdat mogelijke schommelingen tussen vijfjaarperioden te klein zijn om veranderingen weer te geven voor zwembaden. Ook wordt in deze paragraaf op basis van input vanuit de zwembadmanager en georganiseerde huurders van het zwembad ingegaan op de lokale context. Op basis van de berekeningen en de lokale context wordt in de conclusie (paragraaf 5.4) vastgesteld wat de behoefte aan zwemwater is in de gemeente Houten voor nu en in de toekomst.

5.1 Aanbod

In de gemeente Houten is één gemeentelijk overdekt zwembad aanwezig, zwembad De Wetering. Zwembad De Wetering bestaat uit een wedstrijdbassin van 6-banen 25-meter met een temperatuur van 27,5 graden, een doelgroepenbassin van 4-banen 25-meter met een temperatuur van 30,5 graden en een peuterbassin. Daarnaast zijn er drie verwarmde buitenbassins: een recreatiebassin, een peuterbassin en een diepbassin. De binnen bassins in zwembad De Wetering zijn gebouwd in 1998, het buitengedeelte is in 2001 toegevoegd. In 2018 heeft een verduurzaming van het zwembad plaatsgevonden en is het diep buitenbassin opgeknapt. Sinds 2007 is Optisport de exploitant van dit zwembad.

[9] Hoekman, R. & Wisse, E. (2010). *Zwemmen in Houten*. Den Bosch: W.J.H. Mulier Instituut.

Naast het gemeentelijke zwembad zijn er ook twee niet-gemeentelijke zwembaden in Houten gevestigd, te weten zwembad De Startsprong en bij Kids Lodge, een kinderopvanglocatie. Zwembad De Startsprong beschikt over een instructiebassin van 20x8 meter met een beweegbare bodem. Het zwembad is in 2010 gebouwd en in eigendom van een zwemschool. Het zwembad richt zich met name op leszwemmen, maar doelgroepenactiviteiten, banenzwemmen en kinderfeestjes zijn ook opgenomen in de programmering. Het zwembad bij Kids Lodge is 16x6 meter, met een maximale diepte van 1,4 meter en heeft een temperatuur van 31,5 graden. Kids Lodge richt zich ook vooral op de zwemles, maar in de programmering zijn ook doelgroepenactiviteiten voor kinderen en volwassenen opgenomen.

Alle drie de zwembaden liggen in het noorden van de gemeente Houten in de kern Houten. De zwembaden liggen relatief dicht bij elkaar (kaart 5.1). In dit deel van de gemeente wonen de meeste inwoners.

Kaart 5.1 Zwembaden gemeente Houten in 2020

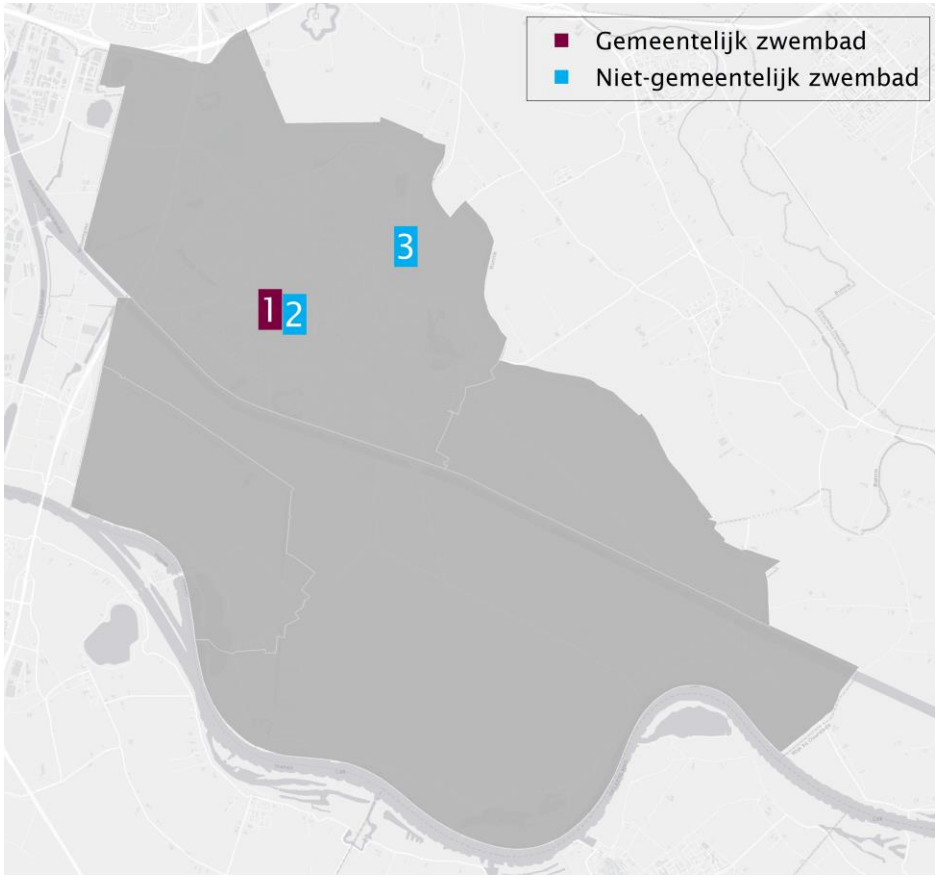

Legenda: 1= Zwembad De Wetering; 2= Kids Lodge, Houten; 3= Zwemschool De Startsprong
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Gemeente Houten

Niet al het zwemwater is geschikt voor alle activiteiten (leren zwemmen, zwemsport, banenzwemmen, doelgroepenzwemmen en pretzwemmen). Tabel 5.1 geeft inzicht in de definities die in deze rapportage worden gehanteerd om vast te stellen welk zwemwater geschikt is voor de verschillende activiteiten (Floor et al., 2020). Zo geldt voor de zwemsport bijvoorbeeld dat de temperatuur maximaal 28 graden mag zijn en is voor banenzwemmen minimaal een 20 meter bassin noodzakelijk.

Tabel 5.1 Definitie geschikt zwemwater

Activiteit	Lengte	Breedte	Oppervlakte	Diepte	Temperatuur
Leren zwemmen			65 m^2	De genoemde oppervlakte moet minimaal 0,6m zijn.	27+ graden
Zwemsport	25, 33, 35 of 50m			Minimaal 1,10+ m	Max. 28,5 graden
Doelgroepen			72 m^2	De genoemde oppervlakte moet minimaal 1,10+ m	27+ graden
Banenzwemmen	20 meter of meer			Minimaal 1,10+ m	27+ graden
Pretzwemmen					27+ graden

De activiteit leren zwemmen bestaat uit leszwemmen en schoolzwemmen. Leszwemmen zijn de uren waarop kinderen oefenen om het zwem-ABC te behalen. Schoolzwemmen bestaat uit uren waarop scholen gebruik maken van het zwembad al dan niet met de bedoeling om het zwemdiploma te halen. In Houten is geen sprake van schoolzwemmen. Het wedstrijdbassin en doelgroepenbassin in zwembad De Wetering zijn geschikt voor leren zwemmen, ook in de bassins van De Startsprong en bij Kids Lodge kunnen zwemlessen worden aangeboden (tabel 5.2).

Zwemsport bestaat uit activiteiten die te maken hebben met het zwemmen in verenigingsverband. Dit kan een competitief karakter hebben, maar dat hoeft niet het geval te zijn. Sporten die worden meegenomen in dit onderzoek zijn: wedstrijd- en masterzwemmen, waterpolo, duiken, schoonspringen, synchroonzwemmen en zwemmend redden. Alleen het 6-baans 25-meterbassin in zwembad De Wetering is qua lengte, breedte en temperatuur van het bassin geschikt voor de zwemsport. Het 4-baans 25-meterbassin is qua afmetingen wel geschikt, maar de temperatuur ligt te hoog. De zwembassins bij de zwemscholen zijn qua afmetingen en temperatuur niet geschikt voor de zwemsport.

Banenzwemmen is een activiteit die veelal individueel wordt beoefend en vaak is gericht op het in stand houden van/bevorderen van de conditie. Banenzwemmen wordt op diverse niveaus beoefend. Zowel op een laagdrempelige manier, waarbij mensen ook (of grotendeels) komen zwemmen voor het sociale aspect, als op een meer sportieve manier waarbij mensen soms meerdere keren per week banenzwemmen. Het wedstrijdbassin en het doelgroepenbassin in zwembad De Wetering en het zwembassin van De Startsprong zijn qua afmetingen geschikt voor banenzwemmen. Het bassin van De Startsprong is qua temperatuur wel aan de hoge kant voor deze activiteit. Het bassin bij Kids Lodge is op basis van de afmetingen niet geschikt.

Doelgroepenzwemmen is een verzamelnaam voor veel verschillende activiteiten in het zwembad waarbij een instructeur lesgeeft aan volwassenen/kinderen. Typische voorbeelden zijn activiteiten zoals aquasporten, Meer Bewegen Voor Ouderen, ouder-kindzwemmen of zwemmen voor mensen met een beperking. Vanwege de diversiteit van deze activiteiten, kan de gewenste/benodigde temperatuur en diepte van het bassin soms sterk verschillen. Het wedstrijdbassin en instructiebassin van zwembad De Wetering en de bassins van De Startsprong en bij Kids Lodge zijn geschikt voor minimaal een van deze activiteiten.

In dit onderzoek wordt door middel van de term pretzwemmen de uren aangeduid waarbij recreatief kan worden gezwommen, maar waar het geen banenzwemmen of doelgroepenactiviteit betreft. Pretzwemmen wordt idealiter in een zwembad aangeboden met mogelijkheden tot vermaak. Denk hierbij aan een recreatief bassin met attractieve vormen, een stroomversnelling of een glijbaan. Ook kan pretzwemmen in een niet-recreatief bassin aantrekkelijk worden gemaakt door het aanbieden van speelattributen in het water. Voor volwassenen kunnen faciliteiten als whirlpool of sauna aanwezig zijn. In de zomer speelt ook de mogelijkheid tot zwemmen in de openlucht een belangrijke rol. Zwembad De Wetering heeft in het kader van pretzwemmen verschillende faciliteiten: het 6-baans 25-meterbassin met springplank, het instructiebassin, de losse glijbaan, het peuterbassin binnen en de drie zwembassins buiten. De twee grote

binnen bassins zijn wel voornamelijk functioneel ingericht, waardoor ze niet de aantrekkelijkheid bieden van een zwembad met een los recreatiebassin. Zwembad De Startsprong kan afgehuurd worden voor kinderfeestjes en het zwembad bij Kids Lodge wordt gebruikt voor pretzwemmen van de naschoolse opvang. Echter, omdat er geen openbaar aanbod is in deze twee zwembaden, worden deze bassins niet meegenomen in de capaciteit voor pretzwemmen.

Tabel 5.2 Capaciteit (in m²) overdekt zwemwater in maart 2020 in de gemeente Houten uitgesplitst naar activiteit

	Zwembad De Wetering	Zwembad De Startsprong	Kids Lodge
Totaal	625	160	96
Leszwemmen	625	160	96
Zwemsport	375	0	0
Banenzwemmen	625	160	0
Doelgroepenzwemmen	625	160	96
Pretzwemmen	625	0	0

Buurgemeenten

Om meer zicht te krijgen op het aanbod aan zwemwater is in kaart gebracht waar de zwembaden in de buurgemeenten van Houten gelegen zijn (kaart 5.2) en hoeveel capaciteit zwemwater er per buurgemeenten geschikt is voor de vijf onderscheiden activiteiten op basis van de definitie geschikt zwemwater (tabel 5.3). De inwonertallen van de buurgemeenten verschillen sterk en daarmee ook het aantal zwembaden, faciliteiten en oppervlakten zwemwater die ze bieden.

Kaart 5.2 Zwembaden in de gemeente Houten en buurgemeenten in 2020

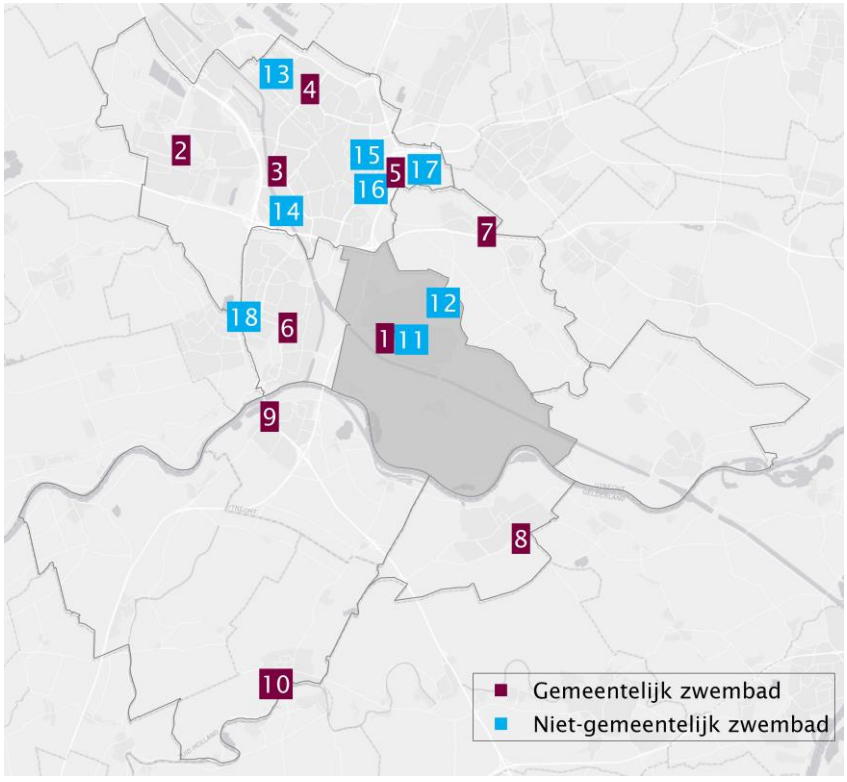

Gemeentelijk zwembad:
1=De Wetering, Houten
2= Fletiomare, Utrecht
3= Den Hommel, Utrecht
4= De Kwakel, Utrecht
5= De Krommerijn, Utrecht
6= Merwestein, Nieuwegein
7= De Rumpst, Bunnik
8= De Waterlinie, Culemborg
9= Sportcentrum Helsdingen, Vianen
10= Laco Leerdam, Leerdam
Niet-gemeentelijk zwembad:
11=Kids Lodge, Houten
12=Zwemschool de Startsprong, Houten
13=David Lloyd, Utrecht
14=Zwembad Waterwijs, Utrecht
15=Revalidatiecentrum de Hoogstraat, Utrecht
16=Mytylschool, Utrecht
17=UMC, Utrecht
18=Fletcher Hotel, Nieuwegein-Utrecht

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Tabel 5.3 Capaciteit (in m²) overdekte zwembaden gemeente Houten en buurgemeenten in april 2020 (in totaal en per 100 inwoners)

	Houten	Bunnik	Culemborg	Nieuwegein	Utrecht	Vijfherenland
Inwonertal	50.146	15.191	28.956	63.461	357.694	56.816
Aantal zwembaden	3	1	1	2	9	2
Oppervlakte overdekt zwemwater (m²)						
Leszwemmen	881	160	525	810	3.940	1.065
Zwemsport	375	0	525	375	2.600	750
Banenzwemmen	785	160	525	750	3.375	750
Doelgroepenzwemmen	881	160	525	750	3.940	1.065
Pretzwemmen	625	160	525	1.150	3.992	1.065
Oppervlakte per 100 inwoners (m²)						
Leszwemmen	1,8	1,1	1,8	1,3	1,1	1,9
Zwemsport	0,7	0,0	1,8	0,6	0,7	1,3
Banenzwemmen	1,6	1,1	1,8	1,2	0,9	1,3
Doelgroepenzwemmen	1,8	1,1	1,8	1,2	1,1	1,9
Pretzwemmen	1,2	1,1	1,8	1,8	1,1	1,9

Niet in alle omliggende gemeenten van Houten is een zwembad. De gemeente Wijk bij Duurstede heeft een inwonertal van bijna 24.000 inwoners, maar geen zwembad beschikbaar. Het gemeentelijk zwembad in deze gemeente is in 2015 gesloten.

De gemeente Bunnik is een kleine gemeente qua inwonertallen. In deze gemeente is een klein gemeentelijk zwembad gevestigd dat geschikt is voor alle activiteiten, behalve de zwemsport.
De gemeente Culemborg bevindt zich ten zuiden van de gemeente Houten. De twee gemeenten worden gescheiden door rivier de Lek, waar alleen met een veerboot de oversteek gemaakt kan worden. In deze gemeente is in 2016 een nieuw gemeentelijk zwembad gebouwd. Dit zwembad is functioneel ingericht en daarmee zeer geschikt voor leszwemmen, zwemsport, banenzwemmen en doelgroepenzwemmen. Voor pretzwemmen biedt het niet veel aantrekkelijke faciliteiten.

In de gemeente Nieuwegein is zwembad Merwestein gevestigd. Dit is een groot zwembad met zowel binnen- als buitenbassins. Door het aparte recreatiebassin in dit zwembad, is er relatief veel zwemwater aanwezig voor pretzwemmen. Net als in de gemeente Houten heeft Nieuwegein minder zwemwater beschikbaar voor de zwemsport, doordat alleen het wedstrijdbassin in Merwestein geschikt is voor deze activiteit. Naast het gemeentelijk zwembad, wordt bij het Fletcher hotel ook zwemles aangeboden.
In de gemeente Utrecht zijn vier gemeentelijke zwembaden en vijf niet-gemeentelijke zwembaden. In twee van de gemeentelijke zwembaden zijn aparte recreatiebassins. Zwembad De Krommerijn heeft ook een buitengedeelte en in de zomer is het dak van het 50-meterbassin open. Qua capaciteit per 100 inwoners heeft de gemeente Utrecht voor bijna alle activiteiten wat minder capaciteit beschikbaar, dit past bij het sterk stedelijke karakter van de stad.

De gemeente Vijfheerenland heeft twee gemeentelijke zwembaden. De gemeente is in 2018 ontstaan door gemeentelijke herindeling van drie gemeenten. In deze gemeente is veel capaciteit per inwoner beschikbaar voor alle activiteiten. In deze zwembaden zijn enkele faciliteiten voor pretzwemmen, zoals een glijbaan of springplank, maar er zijn geen aparte recreatiebassins in deze zwembaden.

De regio bezien, kan worden geconcludeerd dat in Nieuwegein en Utrecht met name faciliteiten zijn die aantrekkelijk zijn voor pretzwemmen. De gemeenten Culemborg en Vijfherenland hebben relatief veel

zwemwater per inwoner beschikbaar, terwijl in Bunnik, Nieuwegein en Utrecht relatief iets minder zwemwater per inwoner beschikbaar is.

Referentiegemeenten

De gemeente Houten is qua capaciteit geschikt zwemwater vergeleken met gemeenten die ongeveer gelijk zijn in inwonertal en stedelijkheid (tabel 5.4). Hierbij is wederom uitgegaan van de beschikbare capaciteit zwemwater op basis van de eerder opgestelde definitie (tabel 5.1)

In deze vergelijking valt op dat in Houten meer zwembaden zijn dan in de andere gemeenten, dit verschil zit in het aantal particuliere zwembaden. In Etten-Leur is één gemeentelijk zwembad, in de andere gemeenten is overal één gemeentelijk zwembad en één zwemschool/fitness locatie met klein zwembad. Qua capaciteiten heeft Houten voor leszwemmen, doelgroepenzwemmen en banenzwemmen meer zwemwater beschikbaar dan de andere gemeenten. Etten-Leur valt op, doordat in deze gemeente minder zwemwater beschikbaar is dan in de andere gemeenten. In Veldhoven en Zwijndrecht is voor pretzwemmen meer zwemwater beschikbaar dan in de andere gemeenten. In deze gemeenten is in het gemeentelijke zwembad naast een wedstrijdbassin en instructiebassin ook een recreatiebassin aanwezig.

Tabel 5.4 Capaciteit (in m²) overdekte zwembaden gemeente Houten en referentiegemeenten in april 2020 (in totaal en per 100 inwoners)

	Houten	Etten-Leur	Huizen[10]	Veldhoven	Zwijndrecht
Inwonertal	50.146	43.880	41.273	45.458	44.741
Aantal zwembaden	3	1	2	2	2
Oppervlakte overdekt zwemwater (m²)					
Leren zwemmen	881	510	647	735	625
Zwemsport	375	375	375	375	375
Banenzwemmen	785	375	575	615	625
Doelgroepenzwemmen	881	510	647	735	625
Pretzwemmen	625	510	575	975	1.125
Oppervlakte per 100 inwoners (m²)					
Leszwemmen	1,8	1,2	1,6	1,6	1,4
Zwemsport	0,7	0,9	0,9	0,8	0,8
Banenzwemmen	1,6	0,9	1,4	1,4	1,4
Doelgroepenzwemmen	1,8	1,2	1,6	1,6	1,4
Pretzwemmen	1,2	1,2	1,4	2,1	2,5

[10] Voor Sportinstituut Rebel in Huizen is een schatting gemaakt van de beschikbare capaciteit.

Programmering

Huidige programmering

Aanbod bestaat niet alleen uit vierkante meters zwemwater, maar ook uit de aangeboden activiteiten, oftewel de programmering van een zwembad. Om inzicht te krijgen in de activiteiten die op dit moment in zwembad De Wetering worden aangeboden, is een analyse gemaakt van de programmering van dit zwembad[11][12].

In deze analyse wordt weergegeven hoeveel procent van de uren tussen 7:00 en 22:00 activiteiten plaatsvinden in de zwembaden. In de praktijk is een zwembad meestal niet al deze uren geopend, maar dit geeft wel de mogelijkheid om de bezette uren van zwembad De Wetering te vergelijken met andere zwembaden. Een percentage van 100 procent betekent dat alle uren tussen 7:00-22:00 ingeroosterd zijn. Gemiddeld wordt een wedstrijdbassin doordeweeks ongeveer 80 procent van de tijd ingeroosterd[13]. In het weekend is de bezetting vaak een stuk lager en zijn de openingstijden van zwembaden ook korter. De programmering van het wedstrijdbassin en doelgroepenbassin in zwembad De Wetering komen doordeweeks gemiddeld op 81 procent uit, ongeveer gelijk aan het gemiddelde. In het weekend is het wedstrijdbassin bijna 70 procent van de tijd ingeroosterd en het doelgroepenbassin bijna 60 procent.

Zwembad De Wetering heeft een diverse programmering (figuur 5.1, bijlage 3). In het wedstrijdbassin vinden doordeweeks vooral banenzwemmen, zwemsport en leren zwemmen plaats. Ook zijn er op woensdag en vrijdag doelgroepenactiviteiten. In het doelgroepenbassin is veel ruimte voor leszwemmen en banenzwemmen. Opvallend is dat in het doelgroepenbassin uren gehuurd worden voor de zwemsport, terwijl in de definitie geschikt zwemwater dit bassin te warm wordt geacht voor deze activiteit. Daarnaast vinden er veel verschillende doelgroepenactiviteiten plaats. In De Wetering wordt aquasporten op verschillende niveaus aangeboden, is er ruimte voor ouder-kindzwemmen en worden incidenteel ook zeemeerminzwemmen en snorkelfeestjes aangeboden. Hierbij wordt gekeken naar de behoefte aan deze activiteiten, dit kent geen vast patroon. De incidentele activiteiten zijn niet meegenomen in de analyse van de programmering. In het weekend worden beide bassins ingezet voor pretzwemmen. Ook is er incidenteel pretzwemmen op de vrijdagavond. Dit is niet opgenomen in de analyse.

[11] Voor het in kaart brengen van de programmering is gebruik gemaakt van het aangeleverde rooster door de gemeente Houten en navraag bij de verenigingen.

[12] De programmering van de twee niet-gemeentelijke zwembaden is niet geanalyseerd, omdat de gemeente niet direct invloed kan uitoefenen op deze programmering.

[13] Op basis van data verzameld in analyses van programmeringen in eerdere behoefte onderzoeken.

Figuur 5.1 Programmering zwembad De Wetering in Houten o.b.v. het rooster 2020 (in procenten van openstellingsuren 7:00-22:00 uur)

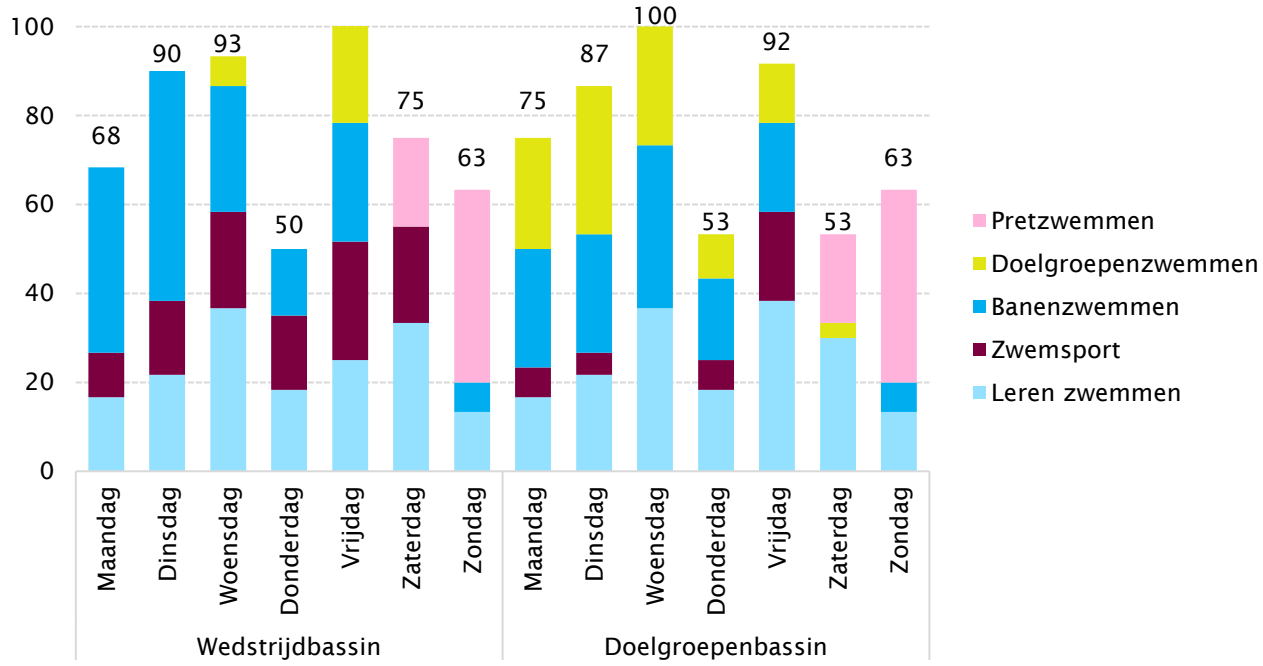

Bron: Zwembad De Wetering, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Niet op alle momenten van de dag zijn er uren ingeroosterd in het zwembad. Om te zien op welke momenten het rustig is in de programmering, is een analyse gedaan van de uren waarop de activiteiten plaatsvinden (figuur 5.2). In de ochtend- en vroege middaguren is er nog ruimte in de programmering om uit te breiden. Op donderdagochtend is er zelfs helemaal geen programmering in het zwembad (niet in de figuur). Vanaf 15:00 uur op een doordeweekse dag zijn zowel in het wedstrijdbassin als in het doelgroepenbassin meer dan 90 procent van de uren geprogrammeerd.

Figuur 5.2 Doordeweekse programmering zwembad De Wetering in Houten o.b.v. het rooster van 2020 uitgesplitst naar tijdstippen (in procenten)

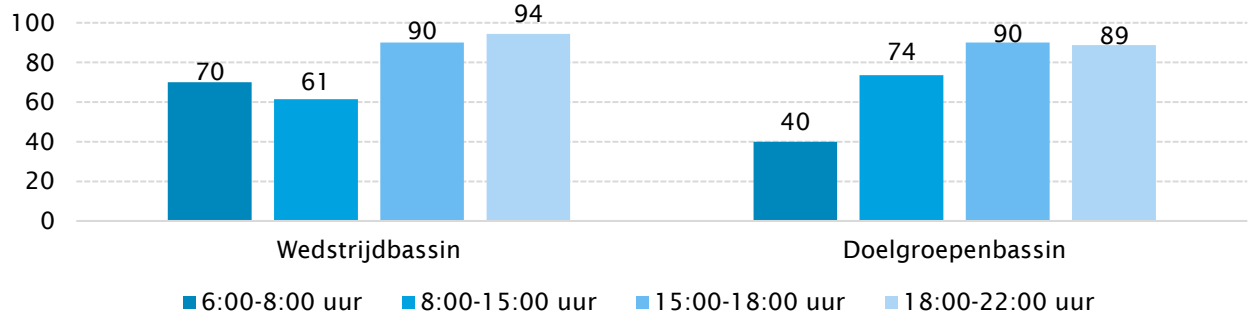

Bron: Zwembad De Wetering, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Voorbeeldprogrammering

Niet alle uren in de zwembaden zijn momenteel geprogrammeerd. Dit betekent dat er nog ruimte is voor verschillende activiteiten in de extra uren. We weten alleen ook dat niet alle activiteiten op alle uren plaats kunnen vinden. Leszwemmen kan bijvoorbeeld niet overdag of laat in de avond plaatsvinden. Het is dus van belang om een programmering op te stellen waarbij rekening wordt gehouden met deze aspecten. In dit onderzoek wordt daarom gewerkt met een voorbeeldprogrammering. Deze voorbeeldprogrammering helpt bij het in kaart brengen van mogelijke oplossingen van een tekort of overschot aan behoefte in zwemwater. Als er zich knelpunten voordoen in de relatie vraag en aanbod zijn keuzes in de programmering, naast de aanwezige capaciteit zwemwater, van belang.

Tabel 5.5 geeft inzicht in de voorbeeldprogrammering en een vergelijking met de huidige uren inzet. In deze programmering wordt voor de wedstrijdbassins uitgegaan van een programmering die 95 tot 100 procent van de uren tussen 7:00-22:00 beslaat. In de voorbeeldprogrammering wordt bewust gekozen voor een hoog percentage geprogrammeerde uren om te laten zien wat de mogelijkheden zijn voor het zwembad. In de praktijk, zoals we eerder zagen, is er vaak een lager aantal geprogrammeerde uren door keuzes van exploitanten of van huurders of doordat er overdag minder vraag is naar zwemwater. Deze voorbeeldprogrammering is geen vaststelling van wat het nieuwe rooster zou moeten worden, maar biedt een andere visie op de programmering.

In vergelijking met de huidige programmering zijn in de voorbeeldprogrammering minder uren voor leszwemmen opgenomen en meer uren voor zwemsport in het wedstrijdbassin. Vanwege de ongeschiktheid van het instructiebassin zijn er geen uren opgenomen voor zwemsport in de voorbeeldprogrammering van het instructiebassin. Voor banenzwemmen zijn meer uren in het wedstrijdbassin en minder uren in het instructiebassin opgenomen. Voor doelgroepenzwemmen is het aantal uren in het wedstrijdbassin overgenomen uit de huidige programmering en zijn meer uren opgenomen in het doelgroepenbassin. Voor pretzwemmen is ervoor gekozen de huidige uren ook in deze voorbeeldprogrammering op te nemen.

Tabel 5.5 Overzicht huidige programmering en standaard programmering zwembaden op basis van de vijf onderscheidde activiteiten

	De Wetering wedstrijdbassin		De Wetering doelgroepenbassin	
	Huidige programmering	Voorbeeld-programmering	Huidige programmering	Voorbeeld-programmering
Leren zwemmen	26	15	27	20
Zwemsport	17	25	6	0
Zwemsport (wedstrijd)	8[14]	8	0	0
Banenzwemmen	25	33	20	15
Doelgroepen-zwemmen	5	5	17	37
Pretzwemmen	10	10	10	10
Totaal	90	96	79	82

5.2 Verzorgingsgebied

In deze paragraaf wordt meer inzicht gegeven in het verzorgingsgebied van het gemeentelijk overdekte zwembad in de gemeente Houten. Eerst wordt getoond waar de abonnementhouders van zwembad De Wetering vandaan komen, daarna wordt ingegaan op de reisafstand die de inwoners van de gemeente afleggen naar de zwembaden in en om de gemeente Houten.

Abonnementhouders

Zwembad De Wetering trekt niet alleen bezoekers uit de eigen gemeente, maar ook uit de omliggende gemeenten. Van de abonnementhouders[15] die in de periode januari tot en met maart 2020 een abonnement hebben afgesloten, komt 72 procent uit de eigen gemeente. De 28 procent

[14] Gebaseerd op schatting van beschikbare uren in het weekend op zaterdag en zondag.

[15] Abonnementhouders zijn alle mensen die een meerbanenkaart hebben aangeschaft. Ook leskaarten voor het zwemmen zijn hierin opgenomen.

abonnementhouders van buiten de gemeente komen uit alle omliggende gemeenten (kaart 5.3). Hierbij is wel een groter aantal te zien uit het zuiden van Utrecht en uit de gemeente Wijk bij Duurstede, waar geen overdekt zwembad is.

Kaart 5.3 Abonnementhouders zwembad De Wetering naar postcode in 2020 (januari t/m maart; in aantallen)

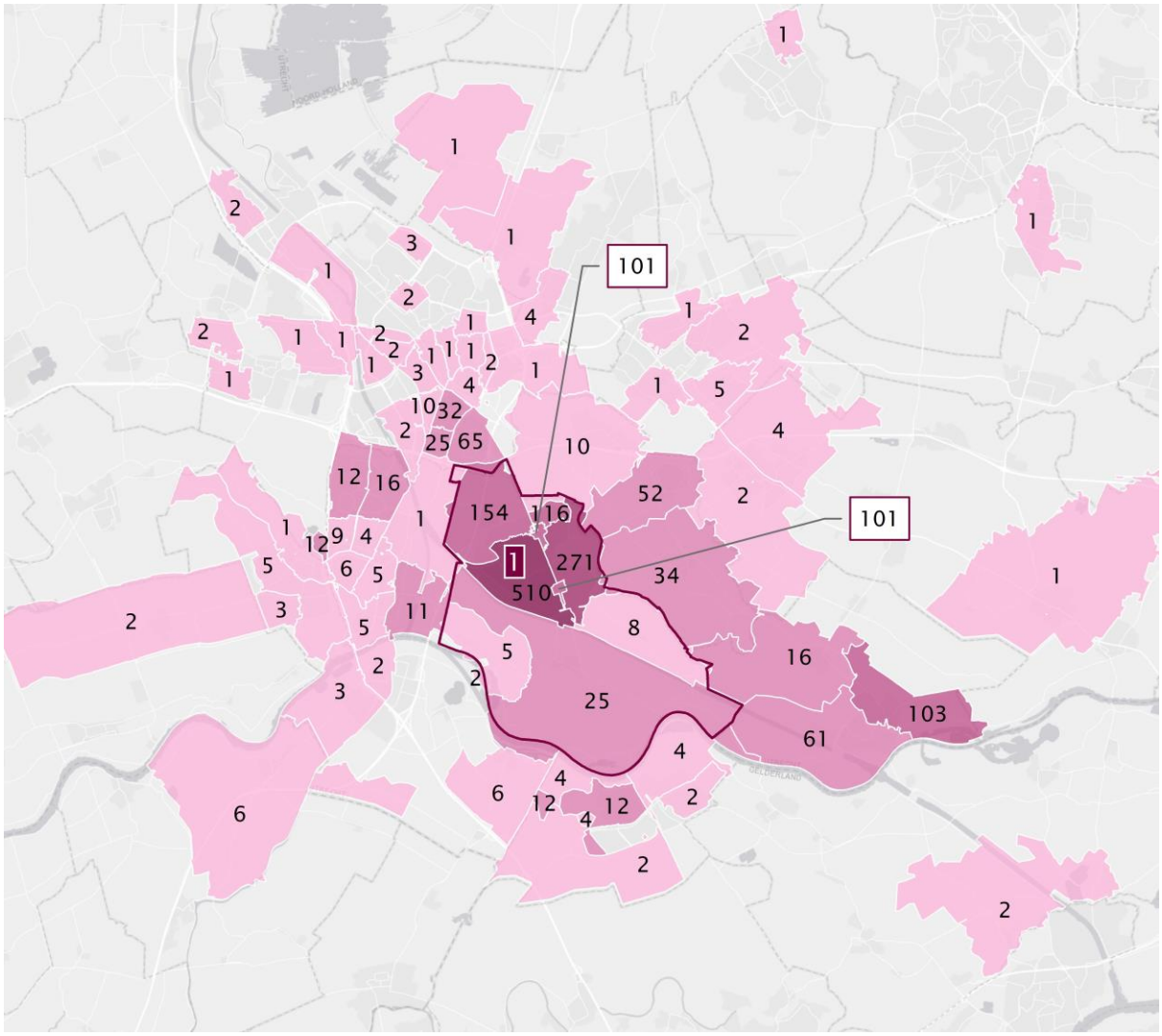
101
101
1
154
116
271
510
34
52
10
65
32
25
12
16
11
8
16
103
61
25
4
6
12
12
4
2
6
3
5
9
4
6
5
3
5
2
3
2
5
2
1
2
1
1
2
2
1
1
3
1
4
1
1
1
2
1
1
5
4
2
1
1
2
2
1
1
1
2
1
1
1
2
1
1
2
1
1
2

Tabel 5.6 geeft inzicht in de reisafstand in kilometers voor inwoners van de gemeente Houten in verschillende situaties. Ten eerste is gekeken naar de afstand die inwoners van de gemeente Houten moeten reizen naar zwembad De Wetering. Gemiddeld gezien reizen inwoners van Houten 2,2 kilometer naar dit zwembad. Deze reisafstand verschilt per kern van de gemeente. De inwoners van Houten Noord-West en Houten Zuid-West hoeven minder ver te reizen dan dit gemiddelde. De overige inwoners reizen verder. Voor de inwoners van Tull en 't Waal is de reisafstand naar zwembad De Wetering het grootst. Als niet alleen zwembad De Wetering, maar ook de twee niet-gemeentelijke zwembaden mee worden genomen in de berekening, dan valt op dat de reisafstand voor alle inwoners van de gemeente Houten iets afneemt, zij reizen dan gemiddeld 1,7 kilometer. De niet-gemeentelijke zwembaden liggen relatief dichtbij zwembad De Wetering, maar toch is in alle kernen een kleine afname in de reisafstand te zien.

Tabel 5.6 Reisafstand naar dichtstbijzijnde zwembad voor inwoners van de gemeente Houten in 2020 (in km)

		Houten		Houten en omgeving	
Wijk	***Inwonertal***	**Gemeentelijk zwembad**	**Alle overdekte zwembaden**	**Gemeentelijk zwembad**	**Alle overdekt zwembaden**
Houten Noord-Oost	*10.382*	2,5	1,5	2,5	1,5
Houten Noord-West	*13.984*	1,4	1,4	1,4	1,4
Houten Zuid-Oost	*10.004*	2,7	1,6	2,7	1,6
Houten Zuid-West	*11.931*	1,7	1,4	1,7	1,4
Houten Buitengebied	*462*	3,0	2,5	3,0	2,5
't Goy	*632*	5,3	4,5	5,3	4,5
Schalkwijk	*2.059*	5,3	5,1	5,1	4,9
Tull en 't Waal	*684*	7,7	7,5	5,5	5,4
Gemeente Houten	***50.138***	**2,2**	**1,7**	**2,2**	**1,7**

Ook is een analyse gemaakt waarin zwembaden van buiten de gemeente worden meegenomen (tabel 5.6 kolom 5 en 6; kaart 5.4). De gemiddelde reisafstand verandert niet, doordat de meeste inwoners in het noorden van de gemeente wonen en de zwembaden in de gemeente dichterbij zijn dan zwembaden buiten de gemeente. Voor een klein deel van de inwoners is zwembad Waterwijs iets dichterbij, maar dit zorgt niet voor veranderingen in de gemiddelde reisafstand. Voor de inwoners van Schalkwijk en Tull en 't Waal verandert er wel iets. Voor een deel van de inwoners van Schalkwijk is zwembad De Waterlinie in Culemborg dichterbij dan de zwembaden in Houten en voor een deel van de inwoners van Tull en 't Waal is zwembad Merwestein in Nieuwegein dichterbij.

De gemeente Houten komt met een gemiddelde reisafstand van 1,7 kilometer naar het dichtstbijzijnde zwembad precies overeen met de landelijk gemiddelde reisafstand van inwoners uit een sterk stedelijke gemeente naar het dichtstbijzijnde zwembad[16].

[16] Poel, H. van der, Wezenberg-Hoenderkamp, K. & Hoekman, R. (red) (2015). *Sportaccommodaties in Nederland. Kaarten en kengetallen.* Utrecht: Mulier Instituut.

Kaart 5.4 Inwoners van de gemeente Houten toebedeeld aan het dichtstbijzijnde overdekte zwembad in en buiten de gemeente op basis van reisafstand in 2020

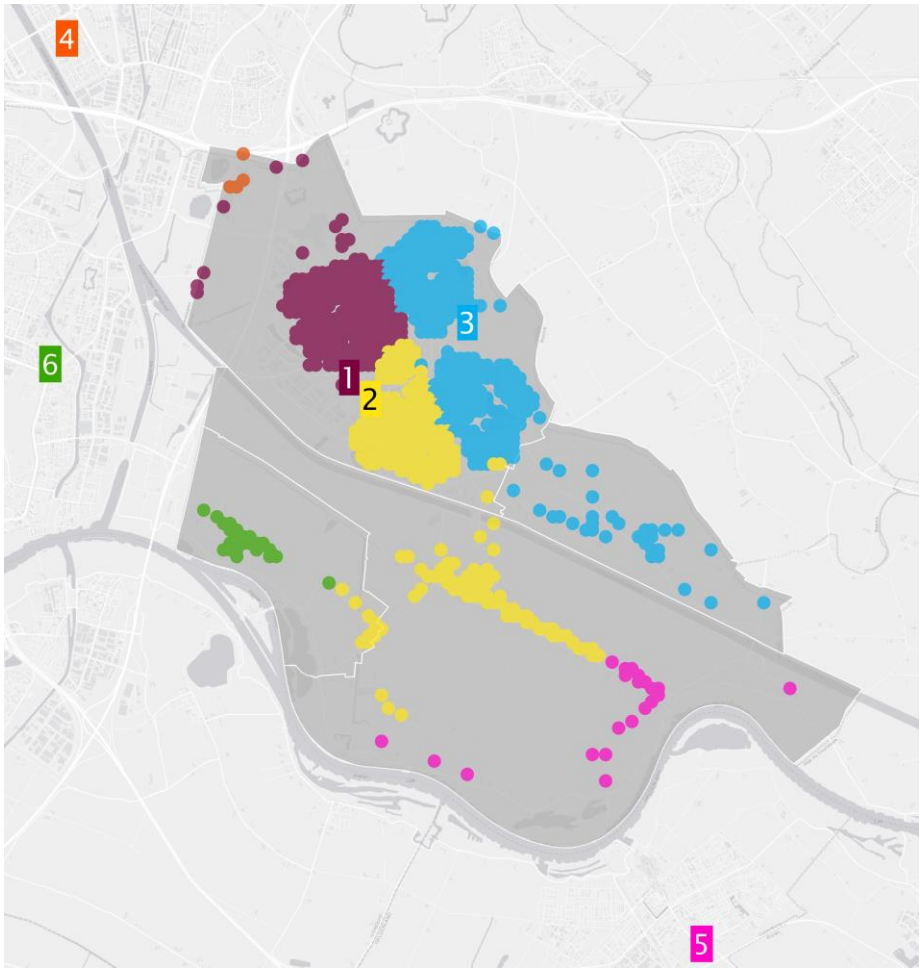

Legenda: 1= paars= Zwembad De Wetering; 2= geel= Kids Lodge, Houten; 3= blauw = Zwemschool De Startsprong; 4= oranje= Zwembad Waterwijs; 5= roze = Zwembad De Waterlinie; 6= groen= Merwestein. Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

5.3 Behoefte aan zwemwater

In dit hoofdstuk wordt op basis van demografische gegevens[17], cijfers over zwemdeelname, capaciteiten van de zwembaden en programmering van de zwembaden een beeld gegeven van de huidige en toekomstige behoefte aan zwemwater. Hierbij worden vijf verschillende activiteiten onderscheiden:

- Leren zwemmen
- Zwemsport
- Banenzwemmen
- Doelgroepenzwemmen
- Pretzwemmen

Op basis van deze definiëring van zwemwater zal naar de huidige situatie worden gekeken. In de berekeningen is gewerkt met de veronderstelling dat Houten qua sport- en zwemdeelname lijkt op de landelijke sportdeelname. De gehanteerde uitgangspunten van het planningsinstrument zijn opgenomen in bijlage 4.

Naast het inzicht in de cijfers, wordt in dit hoofdstuk ook de visie van de zwembadmanagers, verenigingen en overige gebruikers weergegeven[18]. Op basis van deze elementen wordt de behoefte zowel kwantitatief als kwalitatief in kaart gebracht.

Leren zwemmen

Leren zwemmen houdt zowel schoolzwem- als leszwemactiviteiten in van kinderen in de gemeente. In de gemeente Houten wordt geen schoolzwemmen aangeboden. In deze paragraaf wordt dus alleen ingegaan op de behoefte voor leszwemmen.

Kwantitatieve behoefte

Als alle kinderen in Houten zwemles willen volgen, is op basis van het gemiddeld aantal uren zwemles dat nu in Houten wordt gegeven maar 339 m^2 zwemwater benodigd in 2020 en 386 m^2 in 2040. Dat is fors minder dan de huidige capaciteit, namelijk 625m^2 in zwembad De Wetering en 256 m^2 bij de zwemscholen. Deze behoefte is niet alleen in vierkante meter te berekenen, maar ook in het aantal uur dat nodig is (tabel 5.6).

[17] In dit onderzoek wordt op basis van bevolkingsprognoses inzicht gegeven in de zwemwaterbehoefte in de toekomst. Deze prognoses kunnen in de toekomst worden bijgesteld, waardoor de zwemwaterbehoefte verandert. Denk hierbij aan bouw van nieuwe wijken of een vertraging van een huidig nieuwbouwproject die nu niet zijn opgenomen.

[18] Barbara Schaapsmeerders is gesproken als locatiemanager van De Wetering. Vertegenwoordigers vanuit De Startsprong en Kids Lodge zijn betrokken middels een vragenlijst. Van de georganiseerde gebruikers hebben GoSwim, Hi-dive Houten, Reddingsbrigade Houten en Scuba-go deelgenomen aan het onderzoek middels een vragenlijst.

Tabel 5.6 Behoefte aan leszwemmen voor inwoners van de gemeente Houten in 2020, 2030 en 2040 gemiddelde uren per bassin per week (inclusief Ruimtelijke Koers)

	Niet-gemeentelijke zwembaden		Zwembad De Wetering					
			2020		2030		2040	
	De Startsprong	Kids Lodge	Wedstijdbassin	Doelgroepenbassin	Wedstijdbassin	Doelgroepenbassin	Wedstijdbassin	Doelgroepenbassin
Huidige programmering	*29*	*30*	*26*	*27*	*26*	*27*	*26*	*27*
Vraag	29	30	0	7	0	7	0	12
Verschil	0	0	**26**	**20**	**26**	**20**	**26**	**15**
Voorbeeldprogrammering	*29*	*30*	*15*	*20*	*15*	*20*	*15*	*20*
Vraag	29	30	0	7	0	7	0	12
Verschil	0	0	**15**	**13**	**15**	**13**	**15**	**8**

Als verondersteld wordt dat het aanbod van de niet-gemeentelijke zwembaden niet veranderd, maar alleen het aanbod van zwembad De Wetering kan worden aangepast, valt op dat er een groot overschot is aan zwemwater voor de activiteit zwemles. In het wedstrijdbassin van de Wetering wordt momenteel 26 uur zwemles gegeven en in het doelgroepenbassin 27 uur. Echter, is er naast het aanbod van de niet-gemeentelijke zwembaden nog maar zeven uur zwemles in het doelgroepenbassin nodig om te voorzien in de behoefte aan zwemles voor de kinderen uit Houten. In 2040 is deze behoefte wat groter, 12 uur, doordat in de Ruimtelijke Koers het aantal kinderen in de gemeente groeit. In paragraaf 5.1 is, naast de huidige programmering, een voorbeeldprogrammering opgenomen. Ook deze voorbeeldprogrammering gaat meer dan het benodigde aantal uren op basis van de behoefte voor de inwoners van Houten.

In geval dat beide niet-gemeentelijke zwembaden geen aanbod voor zwemles meer hebben, is in zwembad De Wetering nog steeds voldoende zwemwater om zwemles te kunnen geven (niet in figuur). In beide bassins van zwembad De Wetering zou in 2020 en 2030 16 uur zwemles nodig zijn en in 2040 17 uur.

Kwalitatieve behoefte

De berekeningen laten zien dat er momenteel veel meer zwemles wordt aangeboden dan op basis van het inwonertal van de gemeente zou worden verwacht. Het is daarom van belang om naar de lokale context te kijken, waarom er meer uren worden aangeboden. De locatiemanager van zwembad De Wetering geeft aan dat het zwembad zo'n 1.100 tot 1.200 kinderen heeft die zwemles volgen en dat er een kleine wachtlijst is. De kinderen op de wachtlijst kunnen doorgaans binnen drie maanden beginnen met de zwemles. Op basis van het inwonertal zou de verwachting zijn dat er ongeveer 900 kinderen gelijktijdig in Houten zwemles volgen. Op basis van het aantal kinderen dat in De Wetering zwemles volgen bestaat het vermoeden dat een deel van deze kinderen niet afkomstig zijn uit de gemeente Houten, maar uit de regio. De abonnementsgegevens laten dit ook zien, ruim een kwart van de abonnementhouders komt uit de omliggende gemeenten. De locatiemanager geeft aan dat zij weet dat er ook kinderen uit Wijk bij Duurstede, Culemborg en Nieuwegein zwemles volgen in De Wetering. Zwemles is een belangrijke activiteit voor zwembad De Wetering als wordt gekeken naar de inkomsten van het zwembad.

Vanuit De Startsprong en Kids Lodge is informatie opgehaald middels een vragenlijst. Beide zwemscholen geven aan dat ze te maken hebben met een wachtlijst voor het leszwemmen van respectievelijk drie maanden en een half jaar. Beide zwemscholen geven aan kansen te zien voor de toekomst door een onderscheidend aanbod.

Conclusie leren zwemmen

De kwantitatieve berekeningen voor zwemles laten een sterk overschot aan zwemwater zien voor deze activiteit. Op basis van het gesprek met de locatiemanager van zwembad De Wetering kan worden vastgesteld dat er meer kinderen zwemles in Houten volgen dan op basis van de berekeningen wordt verwacht. Zwembad De Wetering en de twee niet-gemeentelijke zwembaden geven allen aan ook te werken met een wachtlijst. Het feit dat er meer kinderen zwemles volgen dan verwacht, komt waarschijnlijk door een groot aandeel kinderen van buiten de gemeente die zwemles volgen. Houten heeft hiermee een regiofunctie wat betreft het aanbod aan zwemlessen.

Zwemsport

Zwemsport bestaat uit activiteiten die te maken hebben met het zwemmen in verenigingsverband. Dit kan een competitief karakter hebben, maar dat hoeft niet het geval te zijn. Sporten die worden meegenomen in dit onderzoek zijn: wedstrijd- en masterzwemmen, waterpolo, duiken, schoonspringen, synchroonzwemmen en zwemmend redden. In de gemeente Houten worden wedstrijdzwemmen, masterzwemmen, waterpolo en duiken beoefend.

Kwantitatieve behoefte

In vierkante meters is de behoefte aan zwemwater in Houten 986 m^2 in 2020 en loopt deze terug naar 976 m^2 in 2040. Op basis van de definitie geschikt zwemwater is maar 375 m^2 in zwembad De Wetering geschikt voor deze activiteit. In de praktijk blijkt dat ook het doelgroepenbassin van 250m^2 wordt ingezet. Bij een aanbod van 625m^2 zwemwater is er een tekort van 361m^2. In de twee niet-gemeentelijke zwembaden wordt geen zwemsport aangeboden. De bassins zijn ook niet geschikt voor deze activiteit.

Als deze vierkante meters worden omgezet in uren programmering, dan blijkt dat in de huidige programmering er in 2020 een tekort is van elf uur aan zwemwater in de week (tabel 5.7). Hierbij is uitgegaan van een tekort aan geschikt zwemwater, namelijk het zwemwater van het wedstrijdbassin. Dit tekort neemt iets af in 2030 en neemt weer toe in 2040. Dit komt doordat het aantal jongeren in de gemeente in 2030 lager is. In de voorbeeldprogrammering is meer uur beschikbaar voor de zwemsport in het wedstrijdbassin, namelijk 25 uur, maar worden geen uren ingepland in het doelgroepenbassin, vanwege de geschiktheid. Ook in deze situatie is er nog een tekort aan zwemwater van zeven uur in de huidige situatie en acht uur in 2040.

Tabel 5.7 Behoefte aan zwemsport voor inwoners van de gemeente Houten in 2020, 2030 en 2040 in gemiddelde uren per bassin per week (inclusief Ruimtelijke Koers)

	Niet-gemeentelijke zwembaden		Zwembad De Wetering					
			2020		2030		2040	
	De Startsprong	Kids Lodge	Wedstijdbassin	Doelgroepenbassin	Wedstijdbassin	Doelgroepenbassin	Wedstijdbassin	Doelgroepenbassin
Huidige programmering	*0*	*0*	17	6	17	6	17	6
Vraag	0	0	28	6	27	6	29	6
Verschil	0	0	**-11**	**0**	**-10**	**0**	**-12**	**0**
Voorbeeldprogrammering	*0*	*0*	*25*	*0*	*25*	*0*	*25*	*0*
Vraag	0	0	32	0	31	0	33	0
Verschil	0	0	**-7**	**0**	**-6**	**0**	**-8**	**0**

Kwalitatieve behoefte

De locatiemanager van zwembad De Wetering geeft aan dat de verenigingen na 18:30 uur gebruik maken van het zwembad tot laat in de avond. De reden dat verenigingen zwemwater huren in het doelgroepenbassin, dat eigenlijk te warm is, is omdat er onvoldoende uren zijn in het wedstrijdbassin op de gewenste tijdstippen. Het wedstrijdbassin is naast trainingen ook geschikt voor wedstrijden van de zwemsport.

De verenigingen geven aan dat bijna alle leden uit de gemeente Houten komen. Twee van de vier verenigingen hebben geen wachtlijst, de andere twee hebben te maken met een kleine wachtlijst. Voor de meeste verenigingen is het ledental de afgelopen jaren stabiel gebleven. GoSwim geeft aan te maken te hebben gehad met een kleine daling van het ledental. Ten delen wijten ze dit aan de hogere contributie die ze moeten vragen, doordat ze minder subsidie krijgen van de gemeente en de zwembadhuur is gestegen. Ook voor de toekomst verwacht GoSwim dat de hoge zwembadhuur een probleem zal zijn. De vereniging zou idealiter maandag t/m vrijdag tussen 18:30 en 20:30 beschikking hebben over het zwemwater. Dat kan nu niet, omdat ook andere verenigingen gebruik maken van het zwembad. Ook Reddingsbrigade Houten zou meer zwemwater willen huren. Zij willen graag groeien in het ledental, maar hiervoor is te weinig zwemwater beschikbaar. Zij delen het zwemwater met Hi-dive en geven aan dat ze met name op de vroege uren voor de jonge leden meer zwemwater zouden willen. Hi-dive geeft aan dat de huidige situatie voor hun het liefst behouden blijft. Scuba-Go is een onderwatersportvereniging die nu zwemwater huurt op zondag. Dit is voor hen geen ideaal tijdstip, maar er waren geen andere aantrekkelijke uren meer aanwezig om te huren.

Zwembad De Wetering is ook geschikt voor wedstrijden. GoSwim maakt hier gebruik van voor wedstrijdzwemmen en waterpolo. Zij geven aan dat er soms overlap is tussen de behoefte voor beide sporten, maar dat er meestal voldoende zwemwater beschikbaar is. Nadeel vanuit de vereniging is dat de horeca niet altijd open is. Dit zou een meerwaarde zijn wat hun betreft.

Conclusie zwemsport

Op basis van de behoefteberekening wordt verwacht dat er behoefte is aan meer zwemwater voor zwemsport dan nu ingeroosterd wordt in zwembad De Wetering. Hierbij dient ook rekening gehouden te worden met het feit dat nu het doelgroepenbassin wordt ingezet voor de zwemsport, terwijl dit bassin qua temperatuur eigenlijk niet geschikt is. Op basis van de voorbeeldprogrammering wordt het tekort aan zwemwater kleiner, maar nog niet volledig opgelost. Lokaal blijkt ook dat de uren voor verenigingen, met name voor de jonge leden, beperkt zijn doordat de verenigingen doordeweeks pas na 18:30 uur gebruik kunnen maken van het zwembad. Doordeweeks is er op vroege uren meer behoefte aan zwemwater voor de zwemsport.

Banenzwemmen

Banenzwemmen is een activiteit die veelal individueel wordt beoefend en is vaak gericht op het in stand houden/bevorderen van de conditie. Banenzwemmen wordt op diverse niveaus beoefend. Zowel op een laagdrempelige manier, waarbij mensen ook (of grotendeels) komen zwemmen voor het sociale aspect, als op een meer sportieve manier waarbij mensen soms meerdere keren per week banenzwemmen.

Kwantitatieve behoefte

Voor banenzwemmen zou in 2020 op basis van het planningsinstrument en het huidige rooster een behoefte zijn van 635 m^2. In 2040 neemt de behoefte toe naar 751 m^2. In werkelijkheid wordt in zwembad De Wetering 625 m^2 ingezet voor deze activiteit en in zwembad De Startsprong 160 m^2. Ook voor deze activiteit is opnieuw gekeken naar de implicatie van deze behoefte voor de programmering van zwembad De Wetering (tabel 5.8).

Tabel 5.8 Behoefte aan banenzwemmen in 2020, 2030 en 2040 voor inwoners van de gemeente Houten in gemiddelde uren per bassin per week (inclusief Ruimtelijke Koers)

	Niet-gemeentelijke zwembaden		Zwembad De Wetering		
			2020	2030	2040
	De Startsprong	Kids Lodge	Wedstijdbassin en doelgroepenbassin	Wedstijdbassin en doelgroepenbassin	Wedstijdbassin en doelgroepenbassin
Huidige programmering	*7*	*0*	45	45	45
Vraag	7	0	36	40	44
Verschil	0	0	**9**	**5**	**1**
Voorbeeldprogrammering	*7*	*0*	48	48	48
Vraag	7	0	36	40	44
Verschil	0	0	**12**	**8**	**4**

De huidige programmering van zwembad De Wetering laat zien dat er in het wedstrijdbassin en doelgroepenbassin bij elkaar opgeteld 45 uur per week beschikbaar is voor deze activiteit, 25 uur in het wedstrijdbassin en 20 uur in het doelgroepenbassin. Dit is voldoende om te voldoen aan de behoefte voor nu en in de toekomst. Nu is er zelfs sprake van een overschot. De voorbeeldprogrammering is uitgegaan van meer uren voor banenzwemmen, maar wel een andere verdeling tussen de bassins, namelijk 33 uur in het wedstrijdbassin en vijftien uur in het doelgroepenbassin. Op basis van deze programmering is het overschot aan zwemwater nog iets groter.

In de tabel 5.8 is ook te lezen dat in De Startsprong zeven uur per week banenzwemmen wordt aangeboden. Als deze uren zouden komen te vervallen, dan ontstaat er op basis van de huidige programmering in 2040 een klein tekort aan zwemwater van ongeveer drie uur per week (niet in de figuur). De voorbeeldprogrammering geeft voldoende zwemwater om ook in deze situatie te voldoen aan de behoefte aan zwemwater voor banenzwemmen.

Kwalitatieve behoefte

In zwembad De Wetering wordt banenzwemmen doordeweeks op veel verschillende uren aangeboden. Dit ziet het zwembad als een service aan de klant. Het is niet op al die uren even druk, vooral de vroege middaguren (12:00-15:00 uur) zijn niet zo goed bezet, maar er liggen vaak wel tussen de vijftien en twintig mensen in het bassin, geeft de locatiemanager aan. Op alle uren dat banenzwemmen wordt aangeboden, is nog ruimte voor extra zwemmers. De locatiemanager geeft aan dat het warmere water in het doelgroepenbassin vooral ouderen trekt. De roostering van het banenzwemmen zorgt er ook voor dat het voor de locatiemanager gemakkelijker is om het personeel goed in te zetten, doordat ze zo niet hoeven te werken met gebroken diensten.

Conclusie banenzwemmen

Voor banenzwemmen is nu en in de toekomst voldoende zwemwater beschikbaar. Het planningsinstrument zwembaden laat een overschot aan zwemwater zien en als de basisprogrammering wordt ingezet kunnen zelfs eventuele veranderingen in het aanbod van zwembad De Startsprong worden opgevangen. Uit de praktijk blijkt ook dat tijdens de huidige uren banenzwemmen het aantal bezoekers nog kan stijgen.

Doelgroepenzwemmen

Doelgroepenzwemmen is een verzamelnaam voor veel verschillende activiteiten in het zwembad waarbij een instructeur lesgeeft aan volwassenen/kinderen. Typische voorbeelden zijn activiteiten zoals aquasporten, Meer Bewegen Voor Ouderen, therapiezwemmen of zwemmen voor mensen met een beperking.

Kwantitatieve behoefte

In de gemeente Houten is momenteel 881 m^2 zwemwater beschikbaar voor doelgroepenzwemmen. Dit sluit niet aan bij de behoefte, op basis van de huidige geprogrammeerde uren, van 1.262 m^2 zwemwater in 2020. Door de groei van de bevolking, met name vergrijzing, loopt de behoefte in capaciteit op naar 1.587 m^2. Ook voor deze activiteit is gekeken naar de implicatie van deze berekende tekorten voor de programmering van zwembad De Wetering (tabel 5.9).

Tabel 5.9 Behoefte aan doelgroepenzwemmen in 2020, 2030 en 2040 voor inwoners van de gemeente Houten in gemiddelde uren per bassin per week (inclusief Ruimtelijke Koers)

	Niet-gemeentelijke zwembaden		Zwembad De Wetering					
			2020		2030		2040	
	De Startsprong	Kids Lodge	Wedstijdbassin	Doelgroepenbassin	Wedstijdbassin	Doelgroepenbassin	Wedstijdbassin	Doelgroepenbassin
Huidige programmering	*7*	*8*	*5*	*17*	*5*	*17*	*5*	*17*
Vraag	7	8	5	33	5	41	5	46
Verschil	0	0	0	-16	0	-24	0	-29
Voorbeeldprogrammering	*7*	*8*	*5*	*37*	*5*	*37*	*5*	*37*
Vraag	7	8	5	33	5	41	5	46
Verschil	0	0	0	4	0	-4	0	-9

Op basis van de huidige programmering en het feit dat in zwembad De Startsprong en bij Kids Lodge ook doelgroepenzwemmen wordt aangeboden, is er een tekort te zien aan zwemwater voor doelgroepenzwemmen. Hierbij is ervan uitgegaan dat doelgroepenactiviteiten het beste plaats hebben in het doelgroepenbassin. In dit bassin is in de huidige situatie een extra behoefte van zestien uur in de week en in 2040 een extra behoefte van 29 uur. De vergrijzing van de gemeente speelt een belangrijke rol in het toenemen van deze behoefte. Als de voorbeeldprogrammering wordt gebruikt in zwembad De Wetering, dan is het tekort voor deze activiteit een stuk kleiner. In de huidige situatie is zelfs een overschot aan uren voor deze activiteit en in 2040 een tekort van negen uur.

Kwalitatieve behoefte

De locatiemanager van zwembad De Wetering geeft aan dat aquasporten op verschillende tijdstippen op de dag worden aangeboden voor verschillende doelgroepen. Sommige groepen sporten wat intensiever dan andere groepen. Voor ouderen is er specifiek aanbod in de vorm van aqua vitaal lessen. De locatiemanager ziet dat de avondgroepen voldoende vol zitten met 35-40 deelnemers in de groep, in de ochtend en middag zitten de groepen iets minder vol met ongeveer 25 deelnemers. Als er te weinig deelnemers zijn aan een groep wordt gekeken of er groepen samen kunnen worden gevoegd om het wel rendabel te maken voor het zwembad om deze activiteiten aan te bieden. In het vaste rooster is naast de zwemvaardigheidslessen geen doelgroepenaanbod aangeboden voor kinderen. De locatiemanager geeft aan dat er wel incidenteel aanbod is voor deze groep in de vorm van zeemeerminzwemmen en snorkelfeestjes. Bij de twee niet-gemeentelijke zwembaden worden ook doelgroepenactiviteiten

aangeboden. Hiervoor zijn geen wachtlijsten en ook hebben de niet-gemeentelijke zwembaden geen knelpunten of wensen die ze benoemt over de doelgroepenactiviteiten.

Conclusie doelgroepenzwemmen
Kwantitatief kan worden gesteld dat er meer behoefte is aan zwemwater voor doelgroepenzwemmen. Uit de gesprekken met de locatiemanager blijkt echter dat de avondgroepen vaak wel vol zitten, maar dat er in de ochtendgroepen nog ruimte is voor extra deelnemers. In dit kader is het goed om te spreken over een potentiële behoefte. Als op aantrekkelijke tijden meer aanbod kan worden gecreëerd, is de verwachting dat er meer mensen zullen deelnemen aan deze activiteit. De voorbeeldprogrammering laat zien dat in het doelgroepenbassin nog ruimte is voor extra aanbod van deze activiteit in de huidige situatie. Na uitbreiding van het aanbod kan opnieuw worden gekeken of er nog een extra behoefte bestaat en of er sprake is van (te) volle groepen.

Pretzwemmen

De belangrijkste reden waarom mensen een zwembad voor pretzwemmen bezoeken zijn de aanwezige faciliteiten. In zwembad De Wetering is binnen geen recreatiebassin, maar het wedstrijdbassin beschikt wel over een springplank, er is een glijbaan en een klein peuterbassin. Tijdens recreatieve zwemuren voorziet het zwembad in spelmateriaal in het water. Naast de binnenruimte beschikt het zwembad ook over drie buitenbassins: een recreatiebassin, een peuterbassin en een wedstrijdbassin. In het recreatiebassin is een glijbaan.

De tweede reden is reistijd. Als er binnen een aantrekkelijke reisafstand een zwembad gelegen is met betere voorzieningen, willen mensen nog wel eens verder reizen om daar gebruik van te maken. Van de eerdergenoemde zwembaden in de buurgemeenten biedt zwembad Merwestein een recreatief binnen gedeelte en, net als De Wetering, buitenbassins. De zwembaden in Utrecht die beschikken over een recreatief bassin liggen vrij ver weg en in de gemeenten ten zuiden van de gemeente Houten zijn alleen bassins met functionele kenmerken en geen recreatieve kenmerken. Een ander zwembad dat niet eerder mee is genomen in dit onderzoek is Laco Driebergen. Dit zwembad beschikt over een recreatief binnen gedeelte en over buitenbassins. Het zwembad is eerder niet meegenomen, omdat het in een van de aangrenzende gemeenten ligt. Echter, het biedt faciliteiten qua pretzwemmen die andere zwembaden in de buurt niet bieden.

Gemiddeld reizen inwoners van Houten 2,2 kilometer naar zwembad De Wetering. Deze reisafstand is korter dan de 2,7 kilometer die Nederlanders gemiddeld reizen naar een zwembad met eenzelfde voorzieningenniveau als De Wetering. Bij dit voorzieningenniveau wordt gekeken naar de faciliteiten die in het zwembad aanwezig zijn voor pretzwemmen, zoals een glijbaan, een los recreatiebassin of wellness voorzieningen. Naar een zwembad met meer voorzieningen, zoals zwembad Merwestein of Laco Driebergen, reizen inwoners van de gemeente Houten gemiddeld 8,6 kilometer. Dit is fors verder dan het landelijk gemiddelde voor zwembaden met een vergelijkbaar voorzieningenniveau van 4,5 kilometer.

In het rooster zijn pretzwemuren opgenomen in het weekend op zaterdag en zondag. Op deze dagen zijn het vooral ouders met kinderen tot een jaar of tien die gebruikmaken van het zwembad, aldus de locatiemanager. Ze geeft aan dat het zwembad op deze dagen goed bezocht wordt, maar dat er wel ruimte is voor meer bezoekers. Doordeweeks is het zwembad niet geopend voor pretzwemmen, op deze uren zijn al andere activiteiten ingeroosterd. Naast de vaste programmering wordt in zwembad De Wetering op vrijdagavond of op zaterdagavond soms discozwemmen georganiseerd. Het discozwemmen levert veel bezoekers op uit de hele regio, geeft de locatiemanager aan. Het buitenbassin is in de zomerperiode geopend en vormt een aanvulling op de pretzwemfaciliteiten die binnen beschikbaar zijn. De locatiemanager zag dat de openingstijden van het buitengedeelte vrij beperkt waren vorig jaar. Dit jaar streeft zij naar langere openingstijden, om beter te voorzien in de behoefte aan pretzwemmen in de

zomerperiode. Ook wil de locatiemanager het buitengedeelte aantrekkelijker maken door meer activiteiten te organiseren.

Conclusie pretzwemmen

De buitenbassins bij zwembad De Wetering bieden in de zomerperiode aantrekkelijke mogelijkheden voor het pretzwemmen. De binnen bassins zijn functioneel ingericht en daardoor iets minder aantrekkelijk voor deze activiteit. Wel is voorzien in glijbaan en peuterbassin om het aantrekkelijker te maken. Ook geeft de locatiemanager aan dat met speelmaterialen het zwembad wordt opgeleukt tijdens het pretzwemmen. De reisafstand van inwoners van de gemeente Houten naar een zwembad met meer pretzwemfaciliteiten is relatief lang in vergelijking met andere gemeentes in Nederland. Dit samengenomen wordt verwacht dat de gemeente Houten voor kinderen in de jongere leeftijdsgroepen een aantrekkelijk aanbod biedt voor het pretzwemmen, maar dat aanbod voor zwembaden als Merwestein en Laco Driebergen een aantrekkelijker karakter hebben. Deze zwembaden zijn qua reisafstand relatief ver weg.

Conclusie en implicatie Ruimtelijke Koers

De zwemwatercapaciteit in de gemeente Houten biedt in de huidige situatie mogelijkheden om te voorzien in de behoefte aan zwemwater voor de verschillende activiteiten. Door kritisch te kijken naar de huidige programmering van De Wetering kan meer zwemwater vrijkomen voor de activiteiten waar op dit moment onvoldoende ruimte is, waarvan de belangrijkste de zwemsport is. In de zwembaden in de gemeente Houten wordt veel zwemwater gebruikt voor zwemlessen. Op basis van het inwonertal van de gemeente Houten, is de verwachting dat hiermee niet alleen de gemeente Houten wordt bediend, maar ook buurgemeenten. Zwemlessen zijn een belangrijke inkomstenbron voor zwembad De Wetering. Indien het zwembad meer ingezet gaat worden voor de zwemsport en er minder inkomsten vanuit zwemlessen komen, betekent dit een inkomstendaling voor het zwembad. Voor de zwemsport geldt dat het tekort aan zwemwater te klein is om te adviseren om het aantal bassins uit te breiden. Qua kosten weegt de bouw van een nieuw zwembassin niet op tegen het inkomstenverlies van de zwemles. Het is wel wenselijk om te kijken naar de geschiktheid van het inzetten van het doelgroepenbassin en de mogelijkheid voor een iets lagere temperatuur van dit zwembassin voor de zwemsport, zodat het beter inzetbaar is.

Voor doelgroepenzwemmen wordt op basis van het planningsinstrument zwembaden verwacht dat er een grotere potentie is voor activiteiten in de gemeente Houten. De vergrijzing speelt hier een grote rol bij. Doordat de groep 65-plussers in de gemeente alleen maar groter wordt, bieden activiteiten voor deze doelgroep een potentie om meer bezoekers te trekken. Daarnaast biedt het zwembad geen structureel aanbod voor kinderen. Dit is niet meegenomen in de berekeningen. Op basis van de lokale context wordt niet verwacht dat de behoefte aan deze activiteit in de toekomst problemen oplevert voor de zwemwatercapaciteit.

Voor de activiteiten banenzwemmen en pretzwemmen wordt geadviseerd niet veel te veranderen. De behoefte sluit aan bij het aanbod dat er in de gemeente is. Voor banenzwemmen kan nog wel worden gekeken naar het aantal uur dat beide bassins worden ingezet. Door een andere verdeling in het aantal uur, komt er meer zwemwater vrij voor bijvoorbeeld doelgroepenactiviteiten.

Voor de zwemwaterbehoefte betekent de inclusie van de Ruimtelijke Koers dat er een extra behoefte aan zwemwater is die kan worden ingevuld door goed te kijken naar de programmering van zwembad De Wetering. Zonder de Ruimtelijke Koers is de verwachting dat de behoefte aan zwemwater in de toekomst ongeveer gelijk is aan de behoefte in 2020. Ook dan is er voor de zwemsport een behoefte om kritisch te kijken naar de programmering. Daarbij dient ook aangegeven te worden dat ongeacht de Ruimtelijk Koers de gemeente Houten te maken krijgt met vergrijzing. Het belang van activiteiten als doelgroepenzwemmen en banenzwemmen zal daardoor groter worden.

6. Samenvatting en beschouwing

6.1 Samenvatting

Context

De gemeente Houten wil 4.000 tot 5.000 woningen laten bouwen om deels in de toenemende woningbehoefte in de regio Utrecht te voorzien. Als deze Ruimtelijke Koers wordt ingezet, zal de gemeente van ruim 50.000 inwoners in 2020 groeien naar circa 58.000 inwoners in 2040. Zonder de extra woningbouw is het de verwachting dat het aantal inwoners van de gemeente vanaf 2025 gaat afnemen. Het aantal inwoners van 65 jaar en ouder zal in beide scenario's flink toenemen. De bevolkingsgroei als gevolg van de Ruimtelijke Koers van de gemeente vindt grotendeels plaats in de kern Houten, terwijl het aantal inwoners in 't Goy, Schalkwijk en Tull en 't Waal zal afnemen.

In de gemeente wordt in 2020 op 24 scholen onderwijs verzorgd aan ruim 7.600 leerlingen. In 2040 zal het aantal leerlingen tot 7.800 zijn toegenomen. Het aantal leerlingen in het basisonderwijs en speciaal onderwijs (sbo & (v)so) neemt geleidelijk toe, terwijl het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs eerst terugloopt tot 2030 en vervolgens weer iets toeneemt.

Bijna een op de drie inwoners van de gemeente Houten is lid van een sportbond, dit is hoger dan het landelijk gemiddelde (25%). In Houten is in elke leeftijdsgroep het aandeel lidmaatschappen hoger dan in het landelijke aandeel. Van de tien sportbonden met landelijk de meeste leden, valt op dat deelname in de gemeente Houten voor de meeste sporten (o.a. hockey, tennis en voetbal) hoger is dan in het landelijk aandeel.

Binnensport

Het aanbod aan binnensportruimte in de gemeente Houten bestaat uit vijf sporthallen, één sportzaal en negen gymzalen. Alle accommodaties zijn beschikbaar voor zowel het bewegingsonderwijs van de scholen gevestigd in de gemeente Houten als voor gebruik door de Houtense (georganiseerde) sport. Ten opzichte van landelijke cijfers is in de gemeente Houten sprake van een beperkt aanbod aan binnensportruimte.

(Georganiseerde) binnensport

De behoefte vanuit de (georganiseerde) binnensport in 2020 is vastgesteld op drie sporthallen en vier tot vijf sportzalen. Het huidige aanbod aan sporthallen en sportzalen valt binnen deze bandbreedte, waarbij het tekort aan sportzalen wordt gecompenseerd door de aanwezige sporthallen. De spreiding van het aanbod is dusdanig dat reisafstand niet snel als reden zal worden opgegeven door een inwoner van de gemeente om niet te sporten. Bijna alle inwoners hebben binnen 3.000 meter van hun huis een sporthal bereikbaar. Deze afstand wordt vaak aangehouden als de afstand die sporters willen afleggen naar een sportaccommodatie voor de sportbeoefening. De gemiddelde afstand tot de dichtstbijzijnde sporthal bedraagt voor de inwoners 1.500 meter (landelijk: 1.600 meter). Wanneer ook rekening wordt gehouden met sportzalen en gymzalen, neemt de gemiddelde afstand af tot 700 meter. Doordat het aanbod geconcentreerd is in de kern Houten, moeten de inwoners van Schalkwijk, 't Goy en Tull en 't Waal een stuk verder reizen naar de dichtstbijzijnde sporthal of sportzaal. De omvang van deze kernen biedt onvoldoende draagvlak voor de stichting van een sporthal of sportzaal.

Implicatie Ruimtelijke Koers

De aanvullende woningbouw in de Ruimtelijke Koers heeft als gevolg dat de behoefte aan binnensportruimte vanuit de (georganiseerde) binnensport licht zal toenemen. Zonder Ruimtelijke Koers zal de behoefte geleidelijk afnemen. In 2035 betreft door de Ruimtelijke Koers de afgeronde behoefte twee (een sportzaal) tot drie zaaldelen (een sporthal) hoger dan in de situatie zonder Ruimtelijke Koers. Rekening houdend met de Ruimtelijke Koers betreft de behoefte in totaal zestien tot twintig zaaldelen in 2035.

Bewegingsonderwijs

De gemeente Houten heeft geen wettelijke taakstelling in het voorzien van binnensportruimte voor de (georganiseerde) binnensport. Deze taak heeft zij wel ten behoeve van het bewegingsonderwijs. Alleen gekeken naar het totale aantal klokuren bewegingsonderwijs van de scholen voor het basisonderwijs en speciaal onderwijs (sbo en (v)so) zijn minimaal veertien zaaldelen nodig. Voor het aantal klokuren in het voortgezet onderwijs zijn nog eens minimaal zes zaaldelen nodig.

In de binnensportaccommodaties in de gemeente Houten zijn in totaal 26 af te scheiden zaaldelen aanwezig, waarvan 19 in gemeentelijk eigendom zijn. Gemeentebreed zijn derhalve voldoende zaaldelen aanwezig om het bewegingsonderwijs te faciliteren. De verwachte ontwikkeling in leerlingenaantallen heeft geringe gevolgen voor de behoefte aan binnensportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs.

Afstandsanalyses tonen aan dat voor elke school gevestigd in de gemeente Houten binnen 1.000 meter een binnensportaccommodatie gelegen is. In verreweg de meeste gevallen zijn binnen 1.000 meter meerdere accommodaties bereikbaar. Uitzondering hierop vormt PCB Het Mozaïek. De dichtstbijzijnde binnensportaccommodatie voor deze school ligt op 2,7 kilometer afstand. De leerlingen van deze school worden met de bus naar de gymlocatie vervoerd. Alle scholen, met uitzondering van PCB Het Mozaïek, maken voor het bewegingsonderwijs ook daadwerkelijk gebruik van een accommodatie binnen 1.000 meter van het schoolgebouw, waarbij enkele scholen daarnaast ook gebruik maken van een accommodatie verder weg gelegen.

Gebruik

De Houtense sporthallen zijn gedurende het hele jaar voor 43 procent van de tijd bezet (365 dagen per jaar; 08:00 – 23:00 uur). In vergelijkbare gemeenten is de jaarbezetting van sporthallen over het algemeen beduidend lager (gemiddeld ruim 10 procentpunten). De gymzalen in de gemeente Houten zijn gedurende het hele jaar voor 30 procent van de tijd in gebruik. Gymzalen in vergelijkbare gemeenten zijn gemiddeld voor 23 procent van de tijd bezet.

De Houtense sporthallen zijn doordeweeks in de wintermaanden tussen 08:00 en 16:00 uur voor 65 procent van de tijd bezet en tussen 16:00 en 23:00 uur voor 77 procent van de tijd. Dit is een stuk hoger dan de bezetting in vergelijkbare gemeenten. Gelet op de beschikbaarheid van het kader en de leden van verenigingen, is nauwelijks ruimte beschikbaar voor een hogere bezetting. In het weekend is de bezetting van de sporthallen in de gemeente Houten ook structureel hoger ten opzichte van sporthallen in vergelijkbare gemeenten.

Ervaring

Ongeveer de helft van de Houtense sportverenigingen geeft aan dat naar hun mening het huidige aanbod aan binnensportruimte in de gemeente niet voldoende is. Een derde geeft aan dat zij op dit moment een extra behoefte aan binnensportruimte hebben die niet geaccommodeerd kan worden en zij zouden (in totaal) meer uren afnemen indien het aanbod in de gemeente wordt uitgebreid. De verenigingen geven aan dat de binnensportaccommodaties reeds volledig bezet zijn op de uren dat zij gebruik willen (kunnen) maken van de binnensportaccommodaties, namelijk op doordeweekse avonden (in de wintermaanden). Negen Houtense sportverenigingen die actief zijn in een binnensportaccommodatie hebben een topsportafdeling of hebben topsportambitie. Deze verenigingen hebben als gevolg een aanvullende behoefte aan ruimte (en specifieke faciliteiten) in de binnensportaccommodaties. Vier op de tien Houtense verenigingen verwacht dat hun ruimtebehoefte de komende vijf tot tien jaar zal toenemen.

Buitensport

In de gemeente Houten liggen negen sportparken waar één of meerdere sportverenigingen actief zijn. De sportparken vormen de thuisbasis voor twaalf verenigingen. Alleen in Tull en 't Waal bevindt zich geen sportpark.

Hockey

In de gemeente Houten liggen relatief veel hockeyvelden. Relatief veel inwoners van de gemeente zijn ook lid van een hockeyvereniging. HC Houten heeft voor het huidige aantal teams niet voldoende velden om te voorzien in de behoefte. Uitgaande van het huidige aanbod van zes velden heeft de vereniging op zaterdag één veld tekort voor alle teams; op zondag is er een overschot van vijf velden. Bij een stabiele sportdeelname zal de huidige situatie blijven bestaan tot 2040. Het aantal jeugdleden van de vereniging is de laatste seizoenen teruggelopen. Indien deze ontwikkeling zich doorzet, zal het tekort op zaterdag worden opgeheven en kan in 2040 op zaterdag een veldoverschot van één veld ontstaan. Het veldoverschot op zondag zal dan iets teruglopen naar een overschot van vier velden in 2040.

Implicatie Ruimtelijke Koers

De aanvullende woningbouw in de Ruimtelijke Koers heeft als gevolg dat het potentieel aantal leden van H.C. Houten na 2030, na een periode van afname, weer zal toenemen. Zonder de Ruimtelijke Koers zal, bij een stabiele sportdeelname, de veldbehoefte van H.C. Houten geleidelijk afnemen. De veldbehoefte van de vereniging in 2035 is één veld meer als gevolg van de Ruimtelijke Koers dan in de situatie waarin geen aanvullende woningbouw wordt gerealiseerd.

Tennis

Het aanbod aan buitentennisbanen in de gemeente Houten is hoog ten opzichte van landelijke cijfers. Relatief veel inwoners zijn ook lid van een tennisvereniging. T.C. 't Goy, T.V. Schalkwijk en Tull en 't Waal, TC Atalanta, TC Houten en L.T.V. de Doordraaiers hebben voor het huidige aantal leden voldoende banen om te voorzien in de behoefte.

Bij T.V. Schalkwijk en Tull en 't Waal wordt geen baanoverschot geconstateerd, de club heeft precies voldoende banen voor het huidige aantal leden. Bij T.C. 't Goy wordt een baanoverschot van één tot twee banen geconstateerd, bij TC Atalanta een baanoverschot van tussen de één en drie banen, bij T.C. Houten een baanoverschot van twee tot drie banen en bij L.T.V. de Doordraaiers wordt een baanoverschot van drie tot vier banen geconstateerd.

Gemeentebreed wordt een baanoverschot van tussen de acht en dertien banen geconstateerd. De verwachte toename in aantal leden van de tennisverenigingen kan gefaciliteerd worden met het huidige aantal banen. Het aantal leden van de Houtense tennisverenigingen is de aflopen seizoenen sterk teruglopen. Indien deze ontwikkeling doorzet, zullen de waargenomen baanoverschotten groter worden.

Implicatie Ruimtelijke Koers

De Ruimtelijke Koers heeft als gevolg dat het potentieel aantal leden van de Houtense tennisverenigingen geleidelijk toeneemt. Zonder Ruimtelijke Koers zal, bij een stabiele sportdeelname, de baanbehoefte van de verenigingen geleidelijk afnemen. In 2035 zou dan sprake zijn van een gemeentebrede behoefte van 21 tot 27 tennisbanen, in plaats van 23 tot 30 tennisbanen. Gemeentebreed is er dus in 2035 behoefte aan twee tot drie extra tennisbanen door de Ruimtelijke Koers. Deze toenemende behoefte kan worden opgevangen met het huidige aanbod.

Voetbal

Het aanbod aan voetbalvelden in Houten is relatief laag ten opzichte van landelijke cijfers. Het percentage kunstgras is daarentegen hoger (28% t.o.v. 20%).

FC Delta Sports '95, SV Houten en V.V. 't Goy beschikken over onvoldoende wedstrijdvelden om alle zaterdagteams te kunnen bedienen. Op zondag wordt bij alle verenigingen een veldoverschot geconstateerd. FC Delta Sports '95, SV Houten en V.V. 't Goy hebben daarnaast ook onvoldoende trainingscapaciteit tot hun beschikking. Dit geldt ook voor VV Schalkwijk.

V.V. Schalkwijk heeft op zaterdag een overschot van een half wedstrijdveld en op zondag een overschot van anderhalf wedstrijdveld, wat betreft trainingscapaciteit komt de vereniging een half trainingsveld tekort. F.C. Delta Sports '95 heeft op zaterdag een tekort van drie wedstrijdvelden en op zondag een overschot van zes wedstrijdvelden, wat betreft trainingscapaciteit komt de vereniging twee trainingsvelden tekort. SV Houten heeft op zaterdag een tekort van twee wedstrijdvelden en op zondag een overschot van drie wedstrijdvelden, wat betreft trainingscapaciteit komt de vereniging een half trainingsveld tekort. Tot slot heeft V.V. 't Goy op zaterdag een tekort van één wedstrijdveld en op zondag een overschot van één wedstrijdveld, wat betreft trainingscapaciteit komt de vereniging een half trainingsveld tekort.

Gemeentebreed wordt op zaterdag een tekort van vijfenhalf wedstrijdveld geconstateerd en op zondag een overschot van elf en een half wedstrijdveld geconstateerd. Wat betreft trainingscapaciteit is er gemeentebreed een tekort aan anderhalf trainingsveld. De verwachte bevolkingsontwikkeling zal leiden tot een kleine afname in de voetbalveldbehoefte.

Implicatie Ruimtelijke Koers

De Ruimtelijke Koers heeft als gevolg dat, bij een stabiele sportdeelname, de behoefte aan voetbalvelden minder snel afneemt. In 2035 wordt de gemeentebrede extra behoefte geraamd op 1,5 voetbal(trainings)veld als gevolg van de Ruimtelijke Koers. De totale behoefte is echter niet hoger dan in 2020.

Overige buitensporten

Atletiekvereniging Hellas (afdeling Houten) heeft in totaal 60 leden en beschikt in Houten niet over een volwaardige atletiekaccommodatie. Door beperkte trainingsruimte is het momenteel niet mogelijk voor de vereniging om te groeien. Met het voldoen aan de richtlijnen van de Atletiekunie (iedere gemeente met 40.000 inwoners of meer kan een volwaardige atletiekaccommodatie hebben, mits een vereniging aanwezig is die deze gaat gebruiken), zou het niet vreemd zijn om een atletiekaccommodatie in overweging te nemen.

Honk- en softbal vereniging H.S.V. Houten Dragons heeft voldoende ruimte op sportpark Meerpaal om in de behoefte te voorzien, nu en in de toekomst. Met het huidige aanbod van één honkbalveld, één softbal-/jeugdhonkbalveld en één beeballveld wordt op het sportpark geen veldoverschot of -tekort geconstateerd voor de vereniging. Mogelijk dat de druk op de velden te hoog wordt als de recente ledentoename standhoudt, dan zou er vanaf 2035 een tekort aan één softbal-/jeugdhonkbalveld kunnen ontstaan.

Korfbalvereniging Victum beschikt over meer velden dan de geconstateerde behoefte. Er wordt een veldoverschot van één veld met een afmeting van 40 bij 20 meter en twee velden van 24 bij 12 meter geconstateerd. De verwachting is dat het veldoverschot standhoudt tot 2040. In 2035 is de behoefte van VIctum één veld hoger als gevolg van de Ruimtelijke Koers.

Zwemwater

Het aanbod aan zwemwater in de gemeente Houten bestaat uit het gemeentelijke zwembad De Wetering en twee niet-gemeentelijke zwembaden (De Startsprong en Kids Lodge).

Aanbod

De Wetering is functioneel ingericht met twee 25-meter binnenbassins, een springplank, glijbaan en peuterbassin. Ook zijn er drie buitenbassins in dit zwembad. Zwembad de Startsprong beschikt over één zwembassin van 20 bij 8 meter en bij Kids Lodge Houten is een zwembassin van 16 bij 6 meter. Het totale beschikbare zwemwater in de gemeente is hiermee in lijn met het aanbod in vergelijkbare gemeenten. Alleen voor pretzwemmen is, als gevolg van de inrichting van De Wetering, in Houten relatief weinig ruimte beschikbaar.

In de buurgemeenten zijn zwembaden gevestigd in Bunnik, Culemborg, Nieuwegein, Utrecht en Vijfheerenlanden. De gemeente Wijk bij Duurstede heeft geen eigen zwembad. In de regio van de gemeente Houten zijn in Nieuwegein en in Utrecht faciliteiten die aantrekkelijk zijn voor pretzwemmen, de andere zwembaden zijn meer functioneel ingericht.

Verzorgingsgebied

De Wetering heeft een regiofunctie. Ruim een kwart van de abonnementhouders van het zwembad zijn woonachtig in een van de buurgemeenten van Houten. Voor een deel van de inwoners van Schalkwijk is zwembad De Waterlinie in Culemborg dichterbij dan de zwembaden in de eigen gemeente. Voor een deel van de inwoners van Tull en ’t Waal is zwembad Merwestein in Nieuwegein dichterbij. Het gaat hier slechts om kleine aantallen inwoners, de verwachting is niet dat dit van invloed is op de totale behoefte aan zwemwater in de gemeente.

Behoefte

Het huidige aanbod aan zwemwater in de gemeente Houten heeft de potentie om te voorzien in de behoefte van de inwoners van de gemeente. Daarvoor dient wel kritisch gekeken te worden naar de programmering van De Wetering. Een lastig punt hierbij is dat veel uren beschikbaar zijn voor zwemles, meer dan op basis van het aantal inwoners van de gemeente nodig is. Dit is het gevolg van het feit dat veel kinderen woonachtig in de buurgemeenten van Houten, zwemles volgen in Houten.

Voor de zwemsport is op basis van de huidige programmering een tekort aan zwemwater. In de huidige situatie wordt ook het doelgroepenbassin van De Wetering ingezet voor deze activiteit, terwijl de temperatuur van dit bassin te hoog is. De verenigingen herkennen dit beeld en geven aan meer zwemwater te willen huren. Als De Wetering minder uren zwemles aan gaat bieden, biedt dit mogelijkheden om de uren voor zwemsport uit te breiden.

Voor banenzwemmen is voldoende zwemwater beschikbaar voor nu en in de toekomst om te voldoen aan de behoefte van de inwoners van de gemeente Houten. In de huidige situatie is in De Wetering nog ruimte voor extra zwemmers op de banenzwemuren.

Voor doelgroepenzwemmen wordt verwacht dat er een potentie is om meer uren aan te bieden in De Wetering. Het instrument laat een tekort aan zwemwater zien en op de avonduren zitten de groepen vol. Overdag wordt niet verwacht dat er direct extra uren nodig zijn, omdat er in deze groepen nog ruimte is voor extra deelnemers. Op basis van de bevolkingsontwikkeling wordt verwacht dat de vergrijzing mogelijkheden biedt voor een meer divers aanbod aan activiteiten voor ouderen. Voor kinderen is naast het structurele aanbod ook incidenteel aanbod. Verwacht wordt dat dit voldoet aan de behoefte en kan worden opgeschaald als de behoefte groter is.

Voor pretzwemmen biedt De Wetering geschikte faciliteiten voor ouders met jonge kinderen in het binnen gedeelte en het buitengedeelte biedt voor alle doelgroepen faciliteiten. De huidige uren sluiten aan bij de behoefte van ouders met jonge kinderen.

6.2 Beschouwing

Binnensport

De gemeente Houten voldoet aan haar taakstelling van het beschikbaar stellen van voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs binnen de normafstanden zoals opgenomen in de gemeentelijke verordening. De aanwezige binnensportaccommodaties bieden echter onvoldoende ruimte voor de Houtense (georganiseerde) sport (waarvoor de gemeente geen taakstelling heeft).

De behoefte vanuit de (georganiseerde) binnensport in 2020 is vastgesteld op drie sporthallen en vier tot vijf sportzalen. Het huidige aanbod aan sporthallen en sportzalen valt binnen deze bandbreedte, waarbij het tekort aan sportzalen wordt gecompenseerd door de aanwezige sporthallen. Er zijn echter voldoende beweegredenen om voor de gemeente Houten uit te gaan van de maximale behoefte aan binnensportaccommodaties (betreft drie sporthallen en vijf sportzalen), of hier zelfs boven te gaan zitten.

De gemeente Houten heeft een relatief jonge (hoogopgeleide) bevolking. Veel inwoners zijn lid van een sportvereniging. Een aanzienlijk deel van de verenigingen heeft een topsportafdeling, of heeft een topsportambitie. Daarnaast wijken twee Houtense verenigingen noodgedwongen uit naar binnensportaccommodaties buiten de gemeente, omdat zij onvoldoende terecht kunnen in de accommodaties in de eigen gemeente. Bovenstaande aspecten leiden tot een relatief hoge behoefte aan binnensportruimte in de gemeente. Wanneer uitgegaan wordt van de vastgestelde maximale behoefte, bestaat in de gemeente in 2020 een tekort aan binnensportruimte. Dit tekort uit zich in een hoge bezetting van de gemeentelijke binnensportaccommodaties. Deze is beduidend hoger dan wordt waargenomen in vergelijkbare gemeenten. Ook de Houtense verenigingen geven aan dat het huidige aanbod niet voldoende is.

Sportverenigingen hebben doorgaans een sterke voorkeur voor sporthallen. Sportzalen en gymzalen zijn vanwege hun beperkte omvang doorgaans niet geliefd bij veel sportverenigingen. Verenigingen wensen hun activiteiten te clusteren in een grote binnensportaccommodatie om een verenigingsgevoel te creëren en om organisatorisch beter uit te komen met het kader en de leden. De realisatie van een nieuwe sporthal kan in het algemeen alleen plaatsvinden, wanneer deze overdag door scholen gevuld kan worden. Voor bewegingsonderwijs is nu in de gemeente Houten voldoende ruimte aanwezig. Dit betekent dat goed moet worden onderzocht of een nieuwe sporthal overdag voldoende bezetting kan realiseren, zonder dat daarmee de bezetting van bestaande accommodaties te laag wordt. Het is aan te bevelen verder te onderzoeken welke ontwikkelingen in de toekomst gaan optreden en te kijken of clustering van de activiteiten die nu in de gymzalen plaatsvinden mogelijk is. Mede gelet op het overschot aan zaaldelen voor het bewegingsonderwijs, kunnen mogelijk (verouderde) gymzalen afgestoten worden, of kan eventueel een grotere binnensportaccommodatie gerealiseerd worden die breder inzetbaar is. Hierbij moet rekening gehouden worden met de normafstand zoals benoemd in de verordening van de gemeente, zodat er wel voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs in de nabijheid van de scholen overblijft wanneer een gymzaal gesloten wordt.

De mogelijke komst van een blaashal bij H.C. Houten kan (deels) voorzien in de behoefte aan binnensportrumte. De hockeyvereniging is een grootgebruiker van de Houtense binnensportaccommodaties, maar wel slechts gedurende een korte periode (wintermaanden). De knelpunten die worden waargenomen, zijn van toepassing op deze betreffende periode.

In tegenstelling tot de sporthallen zijn in de gymzalen in de gemeente Houten voldoende mogelijkheden voor een betere bezetting. De gemeente kan het gesprek met gebruikers aangaan om de mogelijkheden te verkennen die kunnen leiden tot een betere bezetting. Hierbij kan worden gedacht aan tarievenverlaging

of -differentiatie of het verhogen van functionaliteit door het toevoegen van materiaal. Gelet op de vergrijzende bevolking, kunnen ouderen hierbij een kansrijke doelgroep vormen.

Buitensport

De gemeente Houten beschikt over relatief veel hockeyvelden en tennisbanen. Het aantal voetbalvelden in de gemeente blijft achter ten opzichte van landelijke cijfers. Dit wordt gecompenseerd door het relatief hoge aandeel kunstgrasvoetbalvelden.

Bij de Houtense hockeyvereniging en de vier voetbalverenigingen worden (grote) knelpunten waargenomen. H.C. Houten heeft onvoldoende velden tot haar beschikking om alle jeugdteams te kunnen inplannen. FC Delta Sports '95, SV Houten en V.V. 't Goy hebben dusdanig veel zaterdagteams dat de behoefte op zaterdag het aanbod overstijgt. De voetbalverenigingen (inclusief VV Schalkwijk) hebben (daarnaast) onvoldoende trainingscapaciteit tot hun beschikking. Deze knelpunten hebben als gevolg dat de verenigingen hun leden niet het gewenste aantal trainingen kunnen aanbieden, wedstrijden regelmatig verplaatst moeten worden en/of de velden overbelast worden.

Bij een stabiele sportdeelname zal de behoefte van H.C. Houten tot 2040 min of meer stabiel blijven; die van de voetbalverenigingen zal geleidelijk teruglopen. De afname in de behoefte aan voetbalvelden is niet dusdanig dat dit de tekorten wegneemt. Een betere verdeling van de teams over de weekenddagen biedt echter geen oplossing voor de tekorten aan trainingscapaciteit. De recente terugloop van het aantal jeugdleden bij H.C. Houten gaat in tegen de landelijke trend, en is mogelijk het gevolg van de beperkte capaciteit.

De geconstateerde knelpunten bij de voetbalverenigingen zijn gebaseerd op de richtlijn van de KNVB. Het is voor de gemeente Houten aan te bevelen in gesprek te gaan met de verenigingen, om te bezien in hoeverre de behoefte op basis van de richtlijn zich verhoudt tot de ervaren behoefte, alvorens te komen tot oplossingsrichtingen. Hierbij kan gedacht worden aan een betere verdeling van het aantal zaterdag- en zondagteams, het verruimen van de speeltijd waarbinnen wedstrijden gespeeld kunnen worden en ruimtelijke aanpassingen (uitbreiding van het aantal velden of omzetten van natuurgras naar kunstgras).

Het aantal tennisbanen waarover T.C. 't Goy, T.C. Atalanta, T.C. Houten en L.T.V. de Doordraaiers beschikken, overstijgt de maximale behoefte. De verwachting is dat de banen ook in de toekomst de verenigingen voldoende capaciteit bieden. Indien de recente afname in tennisdeelname doorzet, zullen grote capaciteitsoverschotten ontstaan. Onzeker is de toekomst van T.C. Houten. Het verdwijnen van deze vereniging is mogelijk van invloed op de ontwikkeling van de overige tennisverenigingen.

De aanwezige honk-/softbal- en korfbalaccommodatie zorgen voor een divers aanbod aan buitensportaccommodaties. De desbetreffende verenigingen hebben voldoende ruimte tot hun beschikking, nu en (waarschijnlijk) ook in de toekomst.

Zwemwater

De gemeente Houten heeft theoretisch gezien voldoende zwemwater beschikbaar om te kunnen voldoen aan de behoefte aan zwemwater van de inwoners van de gemeente. Het huidige zwemwater biedt de mogelijkheid om aanpassingen te maken in de programmering, waardoor de verschillende doelgroepen die extra behoefte hebben beter kunnen worden voorzien in deze behoefte.

Voor de zwemsport en het doelgroepenzwemmen wordt geadviseerd om te kijken naar het rooster van De Wetering en dan specifiek naar het grote aanbod aan uren voor leszwemmen. Het is opvallend dat er zoveel meer kinderen zwemles volgen dan dat wordt verwacht op basis van het inwonertal van de

gemeente Houten. Op basis van het onderzoek wordt verwacht dat dit komt door een groot deel kinderen van buiten de gemeente die zwemles in Houten volgt, maar het is onduidelijk of dat de enige oorzaak is.

Als wordt gekozen om zwemlesuren ten goede te laten komen aan de zwemsport, is het van belang in te zien dat zwemles een belangrijke inkomstenbron is voor De Wetering. Voor de gemeente is het van belang om te kijken wat een mogelijke inkomstenderving betekent voor het zwembad. Hierbij dient meegenomen te worden dat de verenigingen hebben aangegeven dat een tariefstijging voor hen niet wenselijk is.

Voor doelgroepenzwemmen wordt geadviseerd om te kijken naar de potentie van nieuwe activiteiten. Hierbij wordt verwacht dat met name in de avonduren nog meer behoefte is aan activiteiten voor volwassenen, doordat deze groepen nu al vol zitten. In de toekomst worden ouderen ook een steeds belangrijkere doelgroep, door de vergrijzing in de gemeente.

Impact Ruimtelijke Koers

De aanvullende woningbouw in de Ruimtelijke Koers heeft als gevolg dat de ruimtebehoefte ten behoeve van sport, na een periode van afname, weer zal toenemen.

De ruimte waar de honk- en softbal-, korfbal- en tennisverenigingen over beschikken, biedt voldoende capaciteit om deze groei op te vangen. Bij de zaalsport, hockey en voetbal worden in de huidige situatie al meerdere knelpunten geconstateerd. Een groei in leden van de desbetreffende verenigingen kan niet gefaciliteerd worden met de huidige capaciteit.

Bijlagen

Bijlage 1 – Aanvullende bevolkingscijfers

Figuur b1.1 Bevolkingsprognoses naar leeftijdscategorie voor de kernen van de gemeente Houten 2020-2040

			Prognoses						
		Waargenomen	Inclusief Ruimtelijke Koers				Exclusief Ruimtelijke Koers		
Kern	Leeftijdscategorie	2020	2025	2030	2035	2040	2025	2030	2035
Houten	Jonger dan 20 jaar	12.350	11.940	11.790	12.370	12.890	12.210	11.480	11.140
	20 tot 65 jaar	27.520	27.270	27.640	28.740	28.670	26.840	24.960	23.580
	65 jaar en ouder	6.890	9.100	11.000	12.370	13.270	8.970	10.610	11.540
Schalkwijk	Jonger dan 20 jaar	510	480	430	410	410	510	500	510
	20 tot 65 jaar	1.160	1.130	1.070	1.010	990	1.170	1.160	1.160
	65 jaar en ouder	390	470	540	590	620	490	570	640
Tull en 't Waal	Jonger dan 20 jaar	130	130	130	120	120	140	150	150
	20 tot 65 jaar	400	400	370	350	350	420	400	410
	65 jaar en ouder	160	190	210	230	230	190	220	250
't Goy	Jonger dan 20 jaar	140	120	120	120	120	130	130	140
	20 tot 65 jaar	360	380	360	330	330	400	390	380
	65 jaar en ouder	130	160	170	180	190	160	180	200

Toelichting: er zijn geen bevolkingsprognoses voor 2040 beschikbaar waarin de Ruimtelijke Koers niet is meegenomen.
Bron: Gemeente Houten, 2018/2020. Bewerking Mulier Instituut.

Bijlage 2 – Afstandsanalyse onderwijs

Tabel b2.1 Binnensportaccommodaties binnen 1 kilometer van de onderwijslocaties voor het basisonderwijs in de gemeente Houten in 2020, dan wel de drie meest dichtbijgelegen binnensportaccommodaties, dan wel accommodatie waarvan de school gebruik maakt (afstanden in kilometers; 1/2)

School		Binnensportaccommodatie		
Kern	Naam	Type	Naam	Afstand
Houten Noord-Oost	De Triangel	**Gymzaal**	**De Velduil**	**0,2**
		Sporthal	De Slinger	1,1
		Sporthal	The Dome	1,3
	Het Mozaïek	Sporthal	De Slinger	0,5
		Gymzaal	**De Velduil**	**0,6**
		Sporthal	The Dome	0,7
		Sporthal	De Kruisboog	0,7
		Sporthal	**De Molenwiek**	**0,7**
	De Velduil	**Gymzaal**	**De Velduil**	**0,0**
		Sporthal	De Slinger	0,9
		Sporthal	The Dome	1,1
	Montessorischool Houten	Sporthal	De Slinger	0,4
		Sporthal	**De Molenwiek**	**0,4**
		Sporthal	De Kruisboog	0,7
		Sporthal	The Dome	0,7
		Gymzaal	Julianastraat	0,8
		Gymzaal	De Velduil	0,9
		Sporthal	**Wetering**	**1,3**
		Gymzaal	**Limes**	**1,9**
	't Schoolhuys	**Gymzaal**	**De Velduil**	**0,4**
		Sporthal	De Slinger	0,7
		Sporthal	The Dome	0,7
		Sporthal	De Kruisboog	0,8
		Sporthal	**De Molenwiek**	**1,0**
Houten Noord-West	De Bijenkorf	**Gymzaal**	**De Bijenkorf**	**0,0**
		Sporthal	De Slinger	1,0
		Gymzaal	Julianastraat	1,0
	De Zevensprong	**Gymzaal**	**De Bijenkorf**	**0,3**
		Sporthal	De Slinger	1,3
		Gymzaal	Julianastraat	1,3
	Van Harte School	**Gymzaal**	**Julianastraat**	**0,0**
		Sportzaal	Trimaran	0,4
		Sporthal	De Wetering	0,5
		Sporthal	De Molenwiek	0,8
		Sporthal	De slinger	0,8
	Wereldwijs	**Gymzaal**	**De Bijenkorf**	**0,3**
		Gymzaal	Julianastraat	0,8
		Sporthal	De Slinger	1,0
		Sporthal	De Wetering	1,0
		Sporthal	**Molenwiek**	**1,5**

Toelichting: de dikgedrukte accommodatie(s) betreffen de accommodatie(s) waarvan daadwerkelijk gebruikt wordt gemaakt door de school voor het bewegingsonderwijs.

Vervolg tabel b2.1 Binnensportaccommodaties binnen 1 kilometer van de onderwijslocaties voor het basisonderwijs in de gemeente Houten in 2020, dan wel de drie meest dichtbijgelegen binnensportaccommodaties dan wel accommodatie waarvan de school gebruik maakt (afstanden in kilometers; 2/2)

School		Binnensportaccommodatie		
Kern	Naam	Type	Naam	Afstand
Houten Zuid-Oost	Aventurijn	**Gymzaal**	**Limes**	**0,0**
		Gymzaal	Ridderspoor	0,8
		Gymzaal	De Vlinder	0,9
	De Fontein	**Gymzaal**	**Limes**	**0,4**
		Gymzaal	**De Vlinder**	**0,5**
		Gymzaal	Ridderspoor	0,8
		Sporthal	**De Molenwiek**	**1,7**
	De Vlinder	Gymzaal	Ridderspoor	0,4
		Gymzaal	Limes	0,6
		Gymzaal	**De Vlinder**	**0,7**
	Ridderspoor	**Gymzaal**	**Ridderspoor**	**0,0**
		Gymzaal	Limes	0,8
		Sporthal	De Kruisboog	0,8
		Sporthal	De Molenwiek	0,9
Houten Zuid-West	De Plantage	**Gymzaal**	**De Plantage**	**0,0**
		Sportzaal	Trimaran	1,0
		Gymzaal	Limes	1,0
		Sporthal	**De Wetering**	**1,1**
	De Stek	**Gymzaal**	**De Plantage**	**0,5**
		Gymzaal	Limes	0,6
		Gymzaal	Ridderspoor	1,0
		Sporthal	**De Wetering**	**1,3**
	De Zonnewijzer	**Gymzaal**	**De Plantage**	**0,4**
		Sportzaal	Trimaran	0,8
		Gymzaal	Limes	0,9
		Gymzaal	Ridderspoor	1,0
		Sporthal	**De Wetering**	**1,0**
	Johannes Bogermanschool	Sportzaal	Trimaran	0,2
		Sporthal	**De Wetering**	**0,3**
		Gymzaal	Julianastraat	0,6
		Gymzaal	De Plantage	0,8
Schalkwijk	St. Michiel	**Gymzaal**	**Blokhoven**	**0,2**
		Gymzaal	Limes	2,3
		Gymzaal	De Plantage	2,5
't Goy	De Boogerd	**Gymzaal**	**De Ploeg**	**0,2**
		Gymzaal	De Vlinder	2,7
		Gymzaal	Blokhoven	3,2
Tull en 't Waal	PCB Het Mozaïek	Gymzaal	De Plantage	2,7
		Sporthal	De Wetering	2,8
		Sportzaal	Trimaran	3,0
		Gymzaal	**Blokhoven**	**3,3**

Toelichting: de dikgedrukte accommodatie(s) betreffen de accommodatie(s) waarvan daadwerkelijk gebruikt wordt gemaakt door de school voor het bewegingsonderwijs.

Tabel b2.2 Binnensportaccommodaties binnen 1 kilometer van de onderwijslocaties voor het speciaal onderwijs (sbo & (v)so) in de gemeente Houten in 2020, dan wel de drie meest dichtbijgelegen binnensportaccommodaties (afstanden in kilometers)

School		Binnensportaccommodatie		
Kern	Naam	Type	Naam	Afstand
Houten Noord-Oost	Berg en Boschschool	**Sporthal**	**De Kruisboog**	**0,2**
		Sporthal	The Dome	0,2
		Sporthal	De Molenwiek	0,5
		Sporthal	De Slinger	0,9
		Gymzaal	Ridderspoor	1,0
Houten Zuid-West	De Wissel	**Gymzaal**	**De Plantage**	**0,5**
		Gymzaal	Limes	0,8
		Gymzaal	Ridderspoor	1,4
		Sporthal	**De Wetering**	**1,6**

Toelichting: de dikgedrukte accommodatie(s) betreffen de accommodatie(s) waarvan daadwerkelijk gebruikt wordt gemaakt door de school voor het bewegingsonderwijs.

Tabel b2.3 Binnensportaccommodaties binnen 1 kilometer van de onderwijslocaties voor het voortgezet onderwijs in Houten in 2020, dan wel de drie meest dichtbijgelegen binnensportaccommodaties (afstanden in kilometers)

School		Binnensportaccommodatie		
Kern	Naam	Type	Naam	Afstand
Houten Noord-West	College de Heemlanden	**Sporthal**	**De Slinger**	**0,0**
		Sporthal	**De Molenwiek**	**0,8**
		Gymzaal	Julianastraat	0,8
		Gymzaal	Velduil	0,9
		Gymzaal	De Bijenkorf	1,0
Houten Noord-Oost	Het Houtens	**Sporthal**	**The Dome**	**0,1**
		Sporthal	De Kruisboog	0,1
		Sporthal	De Molenwiek	0,6
		Gymzaal	Ridderspoor	0,8

Toelichting: de dikgedrukte accommodatie(s) betreffen de accommodatie(s) waarvan daadwerkelijk gebruikt wordt gemaakt door de school voor het bewegingsonderwijs.

Bijlage 3 – Programmering zwembad De Wetering in Houten (februari 2020)

Legenda:
WB = Wedstrijdbassin
DB = Doelgroepenbassin

- Leren zwemmen
- Sport
- Banenzwemmen
- Doelgroepenzwemmen
- Pretzwemmen

Huidige programmering De Wetering (zonder incidentele uren)

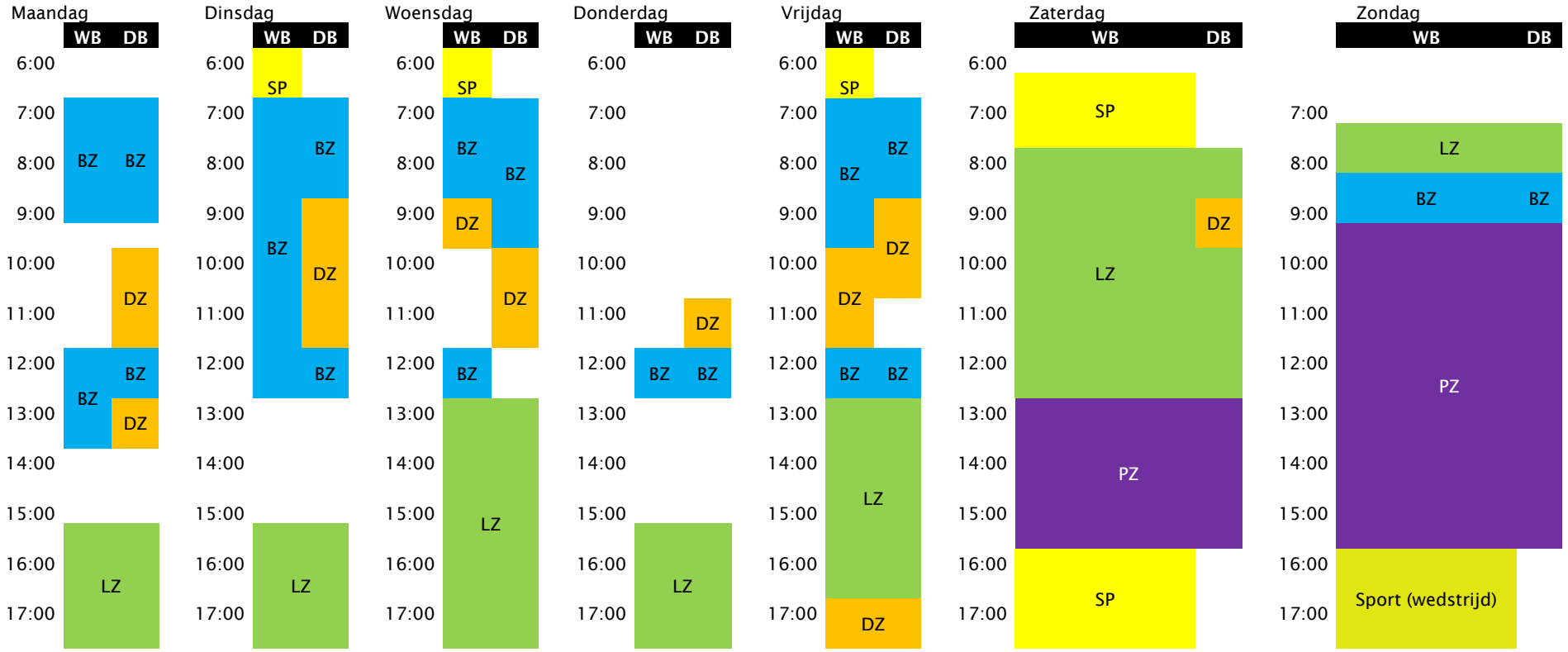

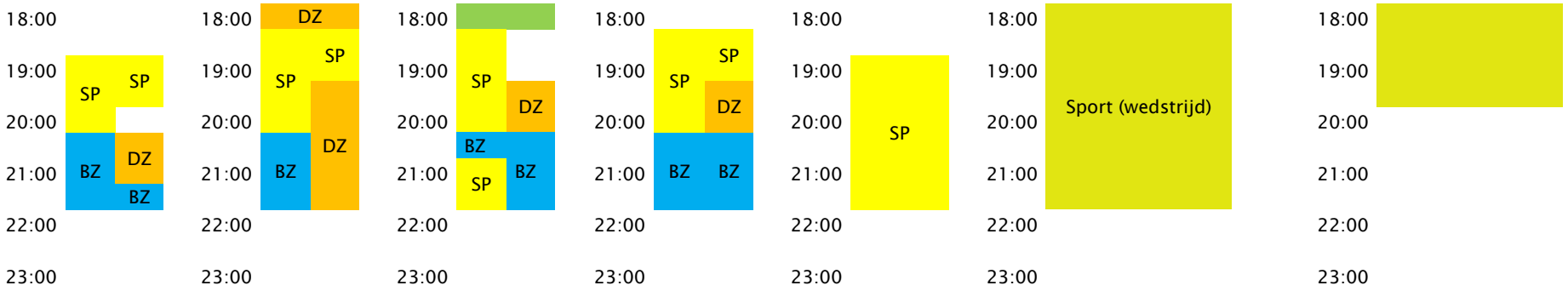

Voorbeeldprogrammering De Wetering

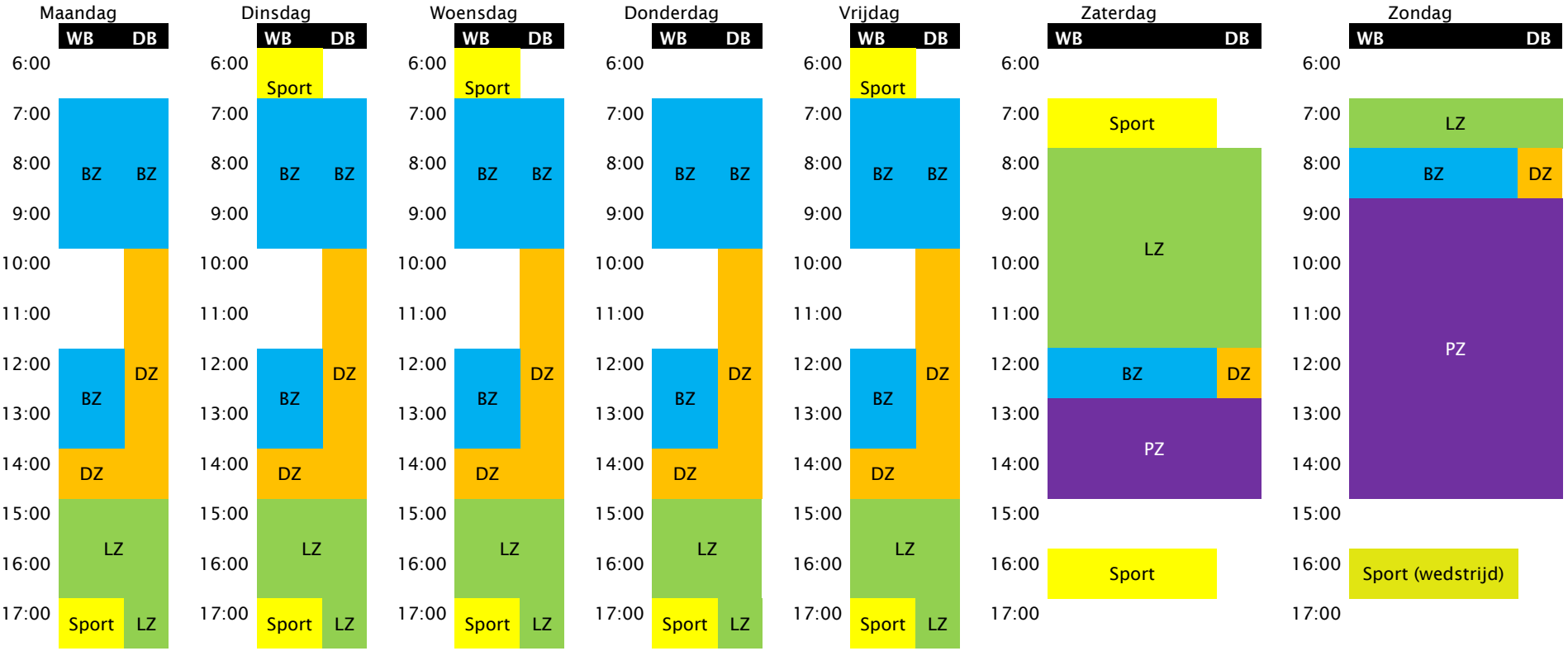

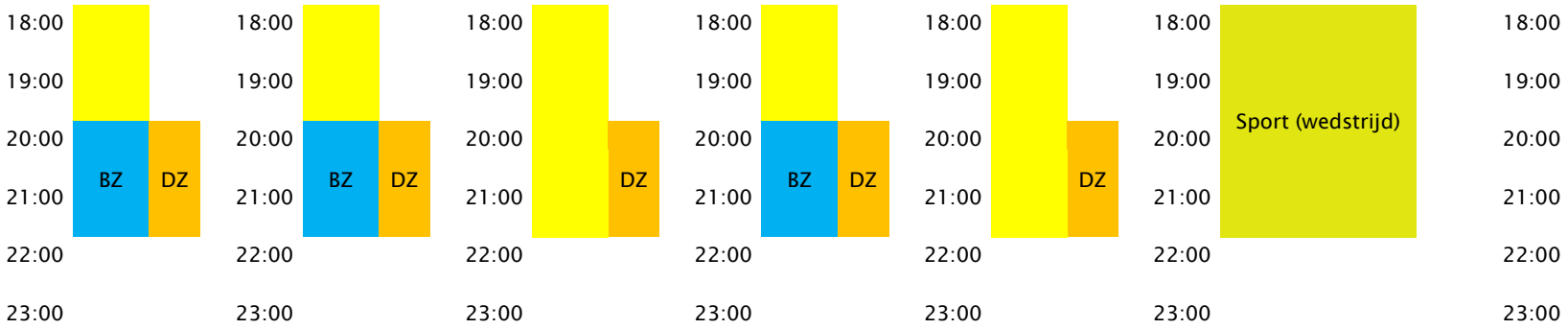
18:00
19:00
20:00
21:00
22:00
23:00
BZ
DZ
Sport (wedstrijd)

Bijlage 4 - Uitgangspunten planningsinstrument zwemwater

Het planningsinstrument krijgt invulling op basis van een aantal uitgangspunten. Hiervoor putten we uit landelijke cijfers van het Mulier Instituut over leren zwemmen (Floor et al., 2020) en worden cijfers afkomstig uit Houten meegenomen. In deze bijlage staan per activiteit de uitgangspunten vermeld die zijn gebruikt voor de analyse.

Leren zwemmen

Algemene uitgangspunten

- de aanname dat kinderen in Houten niet afwijken van het landelijk gemiddelde zwemdiplomabezit (4% heeft geen diploma, 12% alleen het A-diploma, 47% bezit het A- en B-diploma, 37% heeft het A-, B- en C-diploma);
- de aanname dat kinderen in Houten gemiddeld even lang doen over het behalen van een zwemdiploma als het Nederlands gemiddelde (48 uur voor A-diploma, 12 uur voor B-diploma en 12 uur voor C-diploma);
- In de voorbeeldprogrammering wordt er vanuit gegaan dat het wedstrijdbassin in De Wetering gemiddeld 15 uur per week en het instructiebassin gemiddeld 20 uur in de week beschikbaar is voor zwemles;
- kinderen ongeveer 10,7 m^2 zwemwater per persoon nodig hebben tijdens de zwemles. Dit betekent dat in een zwembad van 250m^2 gelijktijdig ongeveer 24 kinderen zwemles kunnen krijgen.

Situatie gemeente Houten

- in Zwembad De Wetering in Houten is 625 m^2 zwemwater geschikt voor zwemles. Bij de overige overdekte zwembaden in Houten is 256 m^2 geschikt;
- de zwembaden in Houten hebben onderstaand aantal uren per week beschikbaar voor zwemles op basis van huidige programmering:
    - Zwembad De Wetering: 26 uur in het wedstrijdbassin en 27 uur in het doelgroepenbassin
    - Zwembad De Startsprong: 29 uur
    - Zwembad bij Kids Lodge: 30 uur
- de zwembaden in Houten bieden gemiddeld 44 weken per jaar zwemles aan.

Zwemsport

Algemene uitgangspunten

- zwemsport wordt, gemiddeld gezien, beoefend door kinderen en volwassenen in de leeftijdscategorie 8-65 jaar;
- deelname aan zwemsport per leeftijdscategorie is als volgt: 8-14 jaar: 2,5%; 15-24 jaar: 1,3%; 25-44 jaar: 0,7%; 45-64 jaar: 0,5%
- sport wordt uitgeoefend gedurende 40 weken per jaar;
- in de voorbeeldprogrammering is 25 uur per week beschikbaar voor zwemsport in het wedstrijdbassin;
- per activiteit binnen de zwemsport worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:
    - wedstrijdzwemmen: gemiddeld 6 personen in een 25-meterbaan, gedurende 1 uur per training, 2 keer in de week;
    - waterpolo: gemiddeld 24 personen in een 6-baans 25-meterbassin, gedurende 1 uur per training, 2 keer in de week;
    - duiken: gemiddeld 20 personen in een 6-baans 25-meterbassin, gedurende 1 uur per training, 2 keer in de week.

Situatie gemeente Houten

- in Houten is 375 m^2 zwemwater geschikt voor de zwemsport, in de praktijk wordt ook het warme 4-baans 25-meterbassin ingezet voor deze activiteit

- in Zwembad De Wetering volgens de huidige programmering de volgende uren ingeroosterd voor sport:
    - Wedstrijdbassin: 17 uur
    - Doelgroepenbassin: 6 uur
- het ledental van de verenigingen aangesloten bij de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) in de gemeente Houten is 0,9 procent van de bevolking, dit is iets hoger dan het landelijk gemiddelde van 0,8 procent (RIVM, 2019).

Banenzwemmen

Algemene uitgangspunten

- banenzwemmen is een activiteit die wordt aangeboden voor volwassenen; de leeftijdscategorie voor deze activiteit ligt op 18 jaar en ouder;
- deelname aan banenzwemmen per leeftijdscategorie is als volgt: 18-24 jaar: 14,1%; 25-44 jaar: 11,7%; 45-65 jaar: 6,9%; 65 jaar en ouder: 6,4%;
- één keer banenzwemmen duurt gemiddeld 48 minuten;
- gemiddeld gaan banenzwemmers twee keer in de drie weken banenzwemmen;
- banenzwemmen is mogelijk gedurende 44 weken per jaar;
- in de voorbeeldprogrammering is 33 uur per week in het wedstrijdbassin en 15 uur per week in het doelgroepenbassin beschikbaar voor banenzwemmen;
- gemiddeld kunnen zes personen gelijktijdig gebruikmaken van een 25-meterbaan en twaalf personen van een 50-meterbaan;

Situatie gemeente Houten

- in Zwembad De Wetering in Houten is 625 m^2 zwemwater geschikt voor zwemles. Bij de overige overdekte zwembaden in Houten is 160 m^2 geschikt
- in de huidige programmering zijn de volgende uren beschikbaar voor banenzwemmen:
    - Zwembad De Wetering wedstrijdbassin: 25 uur
    - Zwembad De Wetering doelgroepenbassin: 20 uur
    - Zwembad De Startsprong: 7 uur

Doelgroepenzwemmen

Algemene uitgangspunten

- doelgroepenzwemmen is zeer divers en voor alle leeftijden zijn activiteiten beschikbaar;
- deelname aan doelgroepenzwemmen per leeftijdscategorie is als volgt: 0-17-jarigen: 0,4%; 18-24 jaar: 3,0%; 25-44 jaar: 4,9%; 45-65 jaar: 2,4%; 65 jaar en ouder: 4,5%;
- één keer doelgroepenzwemmen duurt gemiddeld 40 minuten voor kinderen en 45 minuten voor volwassenen;
- gemiddeld gaan kinderen eens in de twee weken doelgroepenzwemmen en volwassenen bijna één keer per week;
- doelgroepenzwemmen is mogelijk gedurende 44 weken per jaar;
- in de voorbeeldprogrammering is in het wedstrijdbassin 5 uur en in het doelgroepenbassin 37 uur per week beschikbaar voor doelgroepenzwemmen;
- per persoon is gemiddeld 12,0 m^2 zwemwater benodigd tijdens doelgroepenzwemmen.

Situatie gemeente Houten

- in zwembad De Wetering in Houten is 625 m^2 zwemwater geschikt voor zwemles. Bij de overige overdekte zwembaden in Houten is 256 m^2 geschikt;
- in de huidige programmering zijn de volgende uren beschikbaar voor doelgroepenzwemmen:
    - Zwembad De Wetering wedstrijdbassin: 5 uur
    - Zwembad De Wetering doelgroepenbassin: 17 uur
    - Zwembad De Startsprong: 6,5 uur
    - Zwembad bij Kids Lodge: 8 uur

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl